

384254

RARA

95

3

384254

III

RARA

Dis 000750

384254
III
"World",
March 28, 1886

In the opera of "The Sultan of Zanzibar," written specially by Chevalier de Kontski for the benefit of the Polish refugees, Mme. Isadora Martinez will take the leading part of Ella. As the music was specially written for Mme. Martinez, her flexible and sympathetic voice will no doubt be heard to great advantage. Mlle. Clara Bernetta will fill another principal rôle—that of Zaira, daughter of the Prime Minister Kramat and the Sultan of Zanzibar himself will be played by M. Vicario. M. Blech will appear as Ladjala. The opera will be produced at the Academy of Music on Saturday evening, May 8, and the proceeds will go to the Polish National Benevolent Society.

RELIEF FOR THE POLISH EXILES.

A central committee of the National Polish Benevolent Alliance in the United States has just been incorporated in this city, with an office at No. 34 East Third street. The directors are Vincent Zolnowski, M. D., No. 33 West Sixteenth street; E. J. Jerzmanowski, vice president of the Equitable Gas-light Company, No. 340 Third avenue; Ch. Bosonta Chlapowski, Clarendon Hotel, husband of Mme. Modjeska, the actress; Henry P. Lewandowski, M. D., No. 234 East Fifth street, and the Rev. H. Klimicki, No. 67 Stanton street.

The object of the committee is to provide relief for the Polish exiles who are taking refuge on these shores, and whose numbers will be largely augmented by immigrants driven from their homes by Prince Bismarck's recent order. Most of these refugees are penniless, and all of them are totally ignorant of the English language. The committee appeal for contributions from any person sympathizing with the cause of the unfortunate Poles.

FOR THE POLISH FUND.

M. de Kontski's Curious Opera with Prince Bismarck as Chief Figure.

An interesting concert will be given in a few weeks for the benefit of the Polish National Benevolent Association recently organized in this city, to assist the Poles who have been driven from their homes and have taken refuge here. The first part of the concert will include a number of pieces by the well-known Polish pianist and composer Chevalier de Kontski, and the second part will consist of a new opera specially written for the occasion and conducted by M. de Kontski. A large number of professional and amateur singers have already volunteered their services and the performance promises to add largely to the exchequer of the society.

The opera is written to illustrate what the Poles believe to be the tyranny of Prince Bismarck, the expulsion of the Poles and the beneficent freedom of America. As the plot is given it is peculiar.

In the first scene the Sultan of Zanzibar appears much harassed in his mind as to how he shall get rid of certain of his subjects who have become obnoxious to him. He summons his Prime Minister, who is made up to represent Prince Bismarck, and who advises his master to drive the objectionable people from his kingdom. This advice is at once accepted and the Prime Minister immediately proceeds to imbibe huge draughts of champagne and stout mixed. This soon has a somnolent effect upon him and he lies down upon a sofa, but sleep refuses to come to his aid. A few hypodermics of morphine, however, have the required effect and he sinks into a slumber, broken by a fearful nightmare. Representatives of the different nationalities appear before him, until the turn of Poland arrives. Then the scene suddenly changes, and all the trembling refugees are seen happy and contented beneath the protection of America. This libretto gives ample scope for musical and spectacular illustration, and the solos and choruses are said to be very good.

For Polish Refugees.

A performance of a new opera will soon be given under the management of the well-known pianist and musical composer, Chevalier de Kontski, for the benefit of the Polish National Benevolent Society, formed for the purpose of aiding the unfortunate Poles who have been driven from their homes by Bismarck and who have taken refuge here. The opera has been written with the intention of illustrating the banishment of the Poles and their reception here. The scene opens with the appearance of the Sultan of Zanzibar, who is very anxious to get rid of a large part of his subjects. He summons his prime minister, who is made up to represent Bismarck. The latter recommends that the objectionable subjects be forthwith driven out of the realm, and this advice is taken. Thereupon Bismarck proceeds to imbibe enormous quantities of his favorite beverage, champagne and stout mixed. Becoming somewhat fuddled, he lies down on a sofa, but is unable to sleep. A few hypodermic injections of morphine at last have the desired effect, and he falls into an uneasy slumber, which is disturbed, however, by horrible dreams. The different nationalities that he has trodden under foot appear in turn, until at last the Poles haunt him. Then the scene suddenly changes, and all these different nations are found sheltered under the beneficent protection of America.

OPERA FOR THE POLISH EXILES.

The Polish National Benevolent Society was so successful in raising funds for the Polish refugees at the performance recently given by Mme. Modjeska at the Star Theatre that it has been determined to give a concert and operetta for the same object. Chevalier de Kontski, the pianist and composer, has volunteered his services for this purpose, and a new opera will be produced under his management.

The opera deals very savagely in satire. The Sultan of Zanzibar is much perplexed as to what he shall do with certain subjects. He summons his prime minister, who is made up to represent Prince Bismarck, and who advises him to expel them. This advice is accepted, and the Minister refreshes himself with copious draughts of ale and champagne mixed. Under the influence of morphine he goes to sleep and suffers from a hideous nightmare, during which singers representing the different nationalities which he has persecuted appear, the music being appropriate to each country. Poland is the last to

come on, and the minister wakes up to find America receiving all the refugees with open arms. The choruses and national airs will give the opera local coloring.

The date of the performance has not as yet been fixed, but a number of well known amateurs as well as professionals have already volunteered their services.

BIBL. Jap.
KZ 425

BIBL. Jap.

KZ 425

PAPAL HONORS CONFERRED.

A New Yorker Made a Knight of the Order of the Golden Spur.

The cross of the Order of the Golden Spur was last night presented to Chevalier Erazm Josef Jerzmanowski, vice president of the Equitable Gas Light Company of New York. The decoration is the gift of Pope Leo XIII.

The decoration is given for distinction attained on the battlefield or in recognition of great services rendered in benefiting mankind.

The chevalier has had an eventful history. When 19 years old he joined the army of Poland, in 1863. He fought against Russia, and therefore was obliged to flee to Paris. He was honored as a beneficiary of mankind. This is the first time the order has been conferred in America. Father Mahoney of Brooklyn made the presentation.

It was a private ceremonial, and the admittance was only by card to Dr. Vincent Zolnowski's residence, No. 35 West Sixteenth street.

Accompanying the cross was a parchment breval, conferring on the chevalier the title of a commander in the order.

Handsome souvenirs from Tiffany's were presented to each of the guests in memory of the event of the evening. About sixty guests were present.

The decoration is a handsome Roman cross of gold and white enamel, with a portrait of Pope Leo XIII. in the centre of gold in blue enamel field. It bears the motto "Sancti, Silvester P. M."

The Order of the Golden Spur is a very ancient papal order.

PAPAL HONORS CONFERRED.

A New Yorker Made a Knight of the Order of the Golden Spur.

The cross of the Order of the Golden Spur was last night presented to Chevalier Erazm Josef Jerzmanowski, vice president of the Equitable Gas Light Company of New York. The decoration is the gift of Pope Leo XIII.

The decoration is given for distinction attained on the battlefield or in recognition of great services rendered in benefiting mankind.

The chevalier has had an eventful history. When 19 years old he joined the army of Poland, in 1863. He fought against Russia, and therefore was obliged to flee to Paris. He was honored as a beneficiary of mankind. This is the first time the order has been conferred in America. Father Mahoney of Brooklyn made the presentation.

It was a private ceremonial, and the admittance was only by card to Dr. Vincent Zolnowski's residence, No. 35 West Sixteenth street.

Accompanying the cross was a parchment breval, conferring on the chevalier the title of a commander in the order.

Handsome souvenirs from Tiffany's were presented to each of the guests in memory of the event of the evening. About sixty guests were present.

The decoration is a handsome Roman cross of gold and white enamel, with a portrait of Pope Leo XIII. in the centre of gold in blue enamel field. It bears the motto "Sancti, Silvester P. M."

The Order of the Golden Spur is a very ancient papal order.

JERZMANOWSKI

The Polish Patriot and Refugee Honored by Leo XIII.

Father Malone, of the Church of Sts. Peter and Paul, Presents the Decoration of the Order of St. Silvester and Makes a Characteristic Patriotic Address.

Last night at the residence of Dr. Zolnowski, 33 West Sixteenth street, New York, the Rev. Father Malone, of the Eastern District, presented Signor Jerzmanowski, a Polish patriot and refugee, with the decoration of the Order of St. Silvester, which was recently conferred on him by Pope Leo XIII.

Erazm Josef Jerzmanowski is a descendant of one of the oldest families of Poland. In 1873 his ancestry had already occupied a very important position in the national politics of his native land. He was born in the village of Dramkowice, in the County of Gostynin. He is a nephew of the late General Paul Jerzmanowski, who was the near companion of the Emperor Napoleon Bonaparte, on the Island of St. Helena, up to the last moment of his life. He is also the nephew of the late Alexis Jerzmanowski, of the Polish army. In 1863, when scarcely 19 years old, he enlisted in the National Army of Poland and fought bravely against the Russians during the whole of the subsequent campaign, a period of eighteen months. After the suppression of the revolution, in 1864, he was obliged to emigrate and went to Paris for the purpose of continuing his studies. He passed through the course of the Polytechnic Institute and of the School of Artillery and Mines in Metz, and came to this country sixteen years ago. For the last six years he has occupied the position of Vice President of the Equitable Gas Light Company, of New York. Possessed of abundant means, the fruits of his own labor, he dispenses it liberally in charitable deeds of a general nature and in doing good to his compatriots.

In the company were many distinguished countrymen of the gentleman receiving the decoration. The patriotic remarks of Father Malone were as follows:

Dear Dr. Zolnowski—You have kindly imposed because of an old friendship, on me the pleasing task of presenting to your friend and fellow countryman the badge of honor sent to him by the illustrious Pontiff Leo XIII. A gift from such a source will be highly prized, not only by the recipient, but by his friends here assembled on this propitious occasion, for the Holy Father desires to encourage men of good will in their career of doing good by his favored decorations. St. Silvester was one of the illustrious predecessors in the lineage of the church, of the present distinguished pontiff. It is in his honor and to keep alive the memory of his virtues that you, esteemed sir, have been singled out as the custodian of this pledge of Rome's affectionate regard. Following in the footsteps of our Divine Master, you have liberally placed a great fortune, amassed by honest toil, at the service of

your persecuted and impoverished countrymen and of the deserving poor of all nationalities and religions. Such rare self-sacrificing Christian charity, that is as ceaseless in its beneficent operations as the law of charity itself, could not fail to reach the ear and attract the attention of the ever watchful shepherd of the fold of Christ's Church, and hence this pleasing mark of his approbation. Nor is it out of place that an Irish American Catholic priest should have been selected from among your many friends here assembled this evening to perform this pleasing duty; for a common heritage of bitter persecution and patient suffering in the sacred cause of nationality and religion has bound us together in the bonds of holy patriotism and brotherly love. The great cause of civil and religious liberty will not, I am sure, suffer at our hands, for the two races to which we belong will never be satisfied till they, each in its motherland, possess and enjoy this inestimable boon; while in this free land of ours they and their children's children, knowing no nationality but the American and recognizing no flag but the Stars and Stripes, will never consent that any foreign potentate or power nor any domestic foe of this fundamental principle of civil and religious freedom shall ever lay a sacrilegious hand upon the temple of our liberties. Common sufferings create common sympathies, and thus it is not surprising that over fifty years ago I had the great pleasure of becoming intimately acquainted with a Polish priest in this city, a very dear and kind friend, Rev. Father Jersicowich, an exile of Poland. He often drew from my eyes the tear of sympathy, while listening to the stories of his own and his fellow countrymen's heartrending sorrows and sufferings in the mines of Siberia. This good priest was honored for many years in the City of New York, and won the crown of a faithful servant by great industry and zeal in the vineyard of the Master, where the martyrs for justice's sake find rest and peace forever. My love for the Polish priests, all of whom I found to be honorable men and true, was shown by receiving in my own home a good and holy priest who came to me with horny hands caused by the years of ill-requited toil he spent, unknown, in the coal mines of Pennsylvania. Dear Father Husarski made one attempt to get back to his own dear Poland, but he had to turn his back forever on his native land, fly for his life and return to America. A third priest of Poland lived with me till more congenial work for which he was better prepared called him away to minister to his own people. These are some of the reasons why the duty of conferring so great an honor as the decoration of St. Silvester is to me more than a pleasure. It awakens my earliest impressions of the dignity and nobility of character which I found in the exiled sons of martyred Poland. Our esteemed friend, Signor Erazm Josef Jerzmanowski, though not a priest, is full of priestly virtue. He is full of charity for the poor and he would if he could remove all the involuntary poverty that is in the world and provide liberally for the poverty that comes to men through no fault of their own—the poverty that comes from sickness and death and loss of limbs through accident and loss of ability to work. With unerring certainty we have here a broad and solid Christian foundation for the honor conferred, and the Holy Father has done exceedingly well to emphasize his approval of this large hearted generosity to God's poor by decorating Jerzmanowski as Commandatore of San Silvestro. Accept then, dear sir, this honor; wear it as your privilege among many brethren in the church in this free country of which you are an honored citizen; it will not make you less a republican, but it will make you, on the contrary, love more ardently the cause of justice, equal rights and true liberty, the distinctive characteristics of our civilization. Your native as well as your adopted country will have reason to be proud of you, and the church, whose decoration you wear, will rejoice that an honored son has proved himself worthy of her esteem.

Die Ueberreichung der Insignien des dem Herrn Erasmus v. Jerzmanowski, Vicepräsidenten der „Equitable Gas Light Co.“ in New York, vom hl. Vater verliehenen St. Sylvester-Ordens fand dort dieser Tage im Hause des Herrn Dr. Vincenz Zolnowski, 33 West 16. Straße, in Gegenwart von ungefähr 60 Freunden des neuen Commandeurs genannter päpstlichen Auszeichnung statt. Hochw. Sylvester Malone, Rector an der St. Peter und Pauls-Kirche in Brooklyn (Districte), der sich um die polnischen Katholiken New Yorks und Umgegend große Verdienste erworben, vollzog die Ceremonie, da Bischof Wigger, ein intimer Freund der Familie des Herrn v. Jerzmanowski, welcher den solennen Act sonst sicher ausgeübt, zur Zeit in Europa weilt. Jeder Theilnehmer dieser Feierlichkeit erhielt zum Andenken an dieselbe ein von dem Juwelier Tiffany angefertigtes Etui, welches eine kurze Biographie des neuen Commandeurs des St. Sylvester-Ordens, ferner dessen Portrait und eine Abschrift des bezüglichen Breve der Congregation der Diplome enthielt. — Herr v. Jerzmanowski erblickte auf dem Familiengute Dominikow in Russisch-Polen das Licht der Welt und ist ein Neffe des verstorbenen Generals Paul von Jerzmanowski, welcher bis zum Tode Napoleon Bonaparte's auf der einsamen Insel St. Helena sich als dessen getreuer Freund und Gefährte erwiesen. Im Jahre 1863 trat der nunmehrige Commandeur des St. Sylvester-Ordens, kaum 19 Jahre alt, in die polnische National-Armee und theilte sich während achtzehn Monate an den Kämpfen gegen Rußland. Nach Beendigung des für die armen Polen ungünstig ausgefallenen Feldzuges wählte Herr v. Jerzmanowski Paris zu seinem Aufenthalte, wo er die „Ecole polytechnique“ bezog und sich mit großem Fleiße den technischen Studien widmete. Sodann besuchte er die Bergakademie in Mex und kam vor sechzehn Jahren in dieses Land. Hier ward seine Wirksamkeit von einer Allgütigen Vorsehung reich gesegnet, so daß er heute zu den angesehensten Männern New Yorks gehört. Was ihm vornehmlich zu hoher Ehre gereicht, ist die Thatfache, daß er stets sich als getreuer Sohn der katholischen Kirche gezeigt und im Dienste Gottes und des Nächsten der Opfer unzählige gebracht. Daher dem verehrten neuen Commandeur des St. Sylvester-Ordens unsere tiefgefühltesten Glückwünsche.

THE ORDER OF THE GOLDEN SPUR.

Mr. Ezram Josef Jerzmanowski Decorated with the Cross of the Order.

About sixty of the friends of Ezram Josef Jerzmanowski gathered last evening at the residence of Dr. Vincent Zolnowski, 33 West Sixteenth street, to witness a ceremony the like of which was never before known in this country. For the first time in American history the cross of the Order of the Golden Spur was conferred upon a resident of the United States. The cross was a gift of Pope Leo XIII., and was presented by the Rev. Father Sylvester Malone of Brooklyn to Chevalier Jerzmanowski because of his many "charitable deeds of a general nature," and because he has done "good to his compatriots." Accompanying the gift was a parchment breve conferring upon the Chevalier the title of Commander in the Order.

Each one of the spectators received a souvenir designed by Tiffany, and which contained, besides a handsome portrait of the Chevalier in uniform, a brief account of his remarkable and distinguished career. It sets forth that Ezram Josef Jerzmanowski is a descendant of one of the oldest families in Poland. In 1773 his ancestors had occupied an important position in the politics of his native land. He was born in the village of Damanikow in the county of Gostynskim, and is a nephew of the late Gen. Paul Jerzmanowski, who was a near companion of Napoleon Bonaparte on the island of St. Helena up to the last moment of the Emperor's life.

In 1863, when scarcely 19 years of age, young Jerzmanowski enlisted in the national army of Poland, and fought against the Russians during the whole of the subsequent campaign, a period of eighteen months. In 1864 he went to Paris to pursue his studies. Subsequently he passed through the course of the Polytechnic Institute and of the School of Mines in Metz, and sixteen years ago came to this country. For the last six years he has been Vice-President of the Equitable Gas Light Company of this city.

The breve accompanying the cross was signed by Cardinal Ledochowski and Archbishop Seleucien Substus. The decoration is a Roman cross of gold and white enamel, with a portrait of Pope Leo XIII. The portrait is of gold in a blue enamel field. Surrounding it is the motto: "Sancti Sylvester, P. M." The decoration is given for military attainments and in recognition of rare services in benefiting mankind.

It is believed that Constantine was the founder of the Order of the Golden Spur. Not only in Italy, but in France, Spain, and Germany is this mark of honor found among the archives of illustrious families not less for science and letters than for valor in arms. Paul IV. and Pius IV. created many Knights of the Golden Spur. Many Emperors and Popes since their day have honored the order, knighthood in which is given especially to those who have rendered signal services to the Catholic cause, to society, and to the Holy See.

Among those present at this novel presentation were: Col. and Mrs. R. M. C. Graham, ex-Senator and Mrs. John Fox, Mr. and Mrs. Eugene Kelly, Dr. Charles S. Ward, Henry A. Gildersleeve, Mr. and Mrs. Frederic R. Conder, John D. Crimmins, Dr. and Mrs. A. W. Wilkinson, Mr. and Mrs. William H. Gebhard, Col. Henry Fitzhugh, Mr. Steele Mackay, Dr. Joseph Howe, V. Zolnowski, Jr., Alexander Lambert, Charles M. Fry, Dr. G. S. Winston, the Rev. A. Michnowski, J. Pawlowski, Mr. and Mrs. M. H. Michel, Harry Keene, Mr. and Mrs. A. W. Putnam-Cramer, and Mr. and Mrs. Henry J. Davison.

SPECIALLY HONORED BY THE POPE.

Mr. Jerzmanowski Made a Chevalier of the Golden Spur of St. Sylvester.

The residence of Dr. V. Zolnowski, No. 33 West Sixteenth street, was last night the scene of an interesting ceremony, performed in the presence of a large number of prominent guests. The ceremony consisted of the presentation of the Order of the Golden Spur of St. Sylvester to Evazm Josep Jerzmanowski, Vice-President of the Equitable Gaslight Company of this city. The order carries with it the title of Chevalier and a handsome jewel, and was sent to Mr. Jerzmanowski by Pope Leo XIII. as a token of the donor's appreciation of the Christian character and great generosity of the recipient. Accompanying the jewel is a full uniform of the order.

The presentation was made by Father Sylvester Malone, of Sts. Peter and Paul's Church, Brooklyn, who was selected because of his great kindness to the various Polish priests who have sought asylum in New York during the past half century.

The new Chevalier is a remarkably handsome man about forty years of age, and springs from one of Poland's most distinguished families. His uncle, Gen. Paul Jerzmanowski, was a famous soldier and a near friend of Napoleon I., with whom he remained at St. Helena until the latter's death. Chevalier Jerzmanowski came to America in 1873 and has since that time made this city his home. He is very wealthy. To each of the many guests last night was presented a beautiful souvenir of the occasion in the shape of a portfolio containing copies of all the papal missives to the Chevalier emblazoned by hand in Tiffany's best style.

Order.

"Brewem" kongregacyi dyplomów z dnia 26 kwietnia 1889 "*datum Romae apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris* z podpisem własnoręcznym Jego Eminencyi kardynała Mieczysława Hr. Halka Ledóchowskiego, prezesa tejże kongregacyi, zamianował Ojciec św. Leon XIII pana Erazma Jerzmanowskiego, obywatela w Nowym Yorku, w nagrodę za jego około dobra kościoła, ojczyzny i ludzkości położone zasługi, "*Komandorem orderu Św. Sylwestra*. Do "Breve" dołączono order szczerozłoty św. Sylwestra Papieża w formie ośmioramiennej gwiazdy z wizerunkiem Św. Sylwestra w środku. — Tą więc krótką, ale miłą nowiną dzielimy się z czytelnikami "Zgody".

Mit dem St. Sylvester-Orden decorirt.
Der heilige Vater hat den Herrn Erasmus v. Jerzmanowski, Vicepräsidenten der "Equitable Gas Light Co." in New York, zur Belohnung für seine der Kirche und der leidenden Menschheit hier sowie in Galizien erwiesenen Dienste zum Commandeur des St. Sylvester-Ordens zu ernennen geruht. Das diesbezügliche Breve der Congregation der Diplom ist unterm 26. April d. J. Datum Romae apud St. Petrum sub annulo piscatoris ausgestellt worden und trägt die eigenhändige Unterschrift Seiner Eminenz des Cardinals Mieczislas Halka, Graf Ledochowski, des bekannten hochgefeierten Präfecten vorbezeichneter Congregation. Dasselbe begleitete eine Medaille aus reinem Golde mit dem Bilde des hl. Sylvester in der Mitte, in Form eines achtermigen Sternes. Bei dieser Gelegenheit sei auch rühmend erwähnt, daß die St. Antonius von Padua Gemeinde in Jersey City, N. J., die Erbauung ihres Gotteshauses dem neuen Commandeur des St. Sylvester-Ordens verdankt.

ZE ŚWIATŁA.

X Odniesienie. Ojciec św. przez apostolskie brewe nadał godność komandora papieskiego orderu św. Sylwestra p. Erazmowi Jerzmanowskiemu, Komandorem orderu św. Sylwestra, w nagrodę za jego około dobra kościoła, ojczyzny i ludzkości położone zasługi. Do "Breve" dołączono order szczerozłoty św. Sylwestra Papieża w formie ośmioramiennej gwiazdy z wizerunkiem Św. Sylwestra w środku. — Tą więc krótką, ale miłą nowiną dzielimy się z czytelnikami "Zgody".

Znany z ofiarności p. Jerzmanowski Erazm, rodak nasz zamieszkały w Nowym Yorku, nadesłał Towarzystwu Staszica we Lwowie kwotę 50 złr.

— * **Odnaczenie.** Wspominaliśmy niedawno, że Ojciec św. Leon XIII mianował rodaka naszego, zacnego patriotę i szlachetnego obywatela Erazma Józefa Jerzmanowskiego z Nowego Jorku komandorem orderu św. Sylwestra. Brewe kongregacji dyplomów z podpisem kardynała hr. Ledóchowskiego z dnia 26 kwietnia rb. oraz złoty order nadesłane zostały dla wręczenia p. Jerzmanowskiemu na ręce p. Ignacego Pawłowskiego również w Nowym Jorku zamieszkałego.

Brewe to, brzmi mniej więcej jak następuje:

Leo P. P. XIII.

Najmilszy Synu, pozdrowienie i Apostolskie błogosławieństwo. Gorliwość twa w popieraniu sprawy katolickiej, troskliwość i hojność, jaką bądź to przy budowaniu kościołów, bądź wznoszeniu szpitali lub wreszcie przy urządzaniu szkół okazywać zwykłeś, oraz inne chwalebne czyny chrześcijańskie, któremi się odznaczasz, spowodowały Nas, że Tobie przeznacziliśmy tytuł honorowy, który Twych zasług nagrodą, a naszej dla Ciebie życzliwości ma być dowodem. Pismem tedy niniejszym czynimy, ustanawiamy i ogłaszamy Ciebie komandorem orderu św. Sylwestra, zwanego także orderem złotego rycerstwa (złotej ostrogi) i wynosimy Cię do godności tychże najwybrańszych rycerzy.

Dla tego też Tobie, najmilszy synu, pozwalamy, ażeby ci wolno było nosić prócz ubioru kawalerów tegoż orderu, złoty łańcuch, szpadę i złote ostrogi, a nie mniej przeznaczony dla komandorów krzyż złoty ośmiokątowy, w którego środku znajduje się w polu biało-emaliowanym obraz św. Sylwestra Papieża, a który na wstędze czarno i różowopromiennej nosi się na szyi. Dla uniknięcia odmiany w noszeniu tak ubioru jak krzyża, kazaliśmy przesłać Ci dołączony szemat.

Dane w Rzymie u św. Piotra pod pieczęcią rybacką dnia 26 kwietnia 1889, 12 r. naszego pontyfikatu.

Podp. Kard. Ledóchowski.

Ucieszeni rodacy nasi z Nowego Jorku takim zasłużeniem p. Jerzmanowskiego postanowili doręczyć mu order uroczystie. Na uroczystość tę zaprosili rodaków oraz reprezentantów prasy z Nowego Jorku.

My również serdecznie podzielimy radość naszych rodaków z Nowego Jorku, bo rzetelnie pracą swą, życiem i ofiarnością, zawsze skorą dla istotnie potrzebujących zasłużył sobie pan Jerzmanowski nie tylko na odznaczenie ze strony Ojca św. ale zasłużył sobie na ogólny szacunek wszystkich rodaków.

Prosimy życzliwych w Nowym Jorku pismu naszemu, aby nam zechcieli w swym czasie nadesłać opis przebiegu uroczystości.

Nadmieniamy wreszcie, że nominacją p. Jerzmanowskiego ogłosił dziennik „L'Osservatore Romano” jeszcze w dniu 7 maja 1889 r. Nr. 106. Ogłoszenie to brzmi:

Onerificenza pontificia.

Sua Santità si è degnata in questi giorni nominare Commendatore di San Silvestro il nobile signor Cav. Erasmo Giuseppe Jerzmanowski, Polacco, residente a New-York.

KRONIKA.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku otrzymał od Ojca św. komandoryę orderu św. Sylwestra za usługi, oddane kościołowi katolickiemu.

Wiadomości miejscowe i prowincjonalne.

Poznań, 4 maja 1889.

* **Znany filantrop, rodak nasz baron Er. Jerzmanowski** z Nowego Jorku przesłał na powódź miasta Poznania na ręce redaktora „Dziennika Poznańskiego” 250 marek. — Rzadka to ofiarność w dzisiejszych czasach materializmu, a tem wdzięczniejsze wywołuje uczucie, że pochodzi od rodaka z drugiej półkuli świata. Ażeby mógł być dobroczyncą potrzeba ciężko pracować, a umieć przy tem zachować w sercu w całej czystości miłość dla kraju ojczystego.

A Knight of St. Sylvester.

To the Editor of The World:

In reply to *Ex-Guard* 821, wherein he states that there is no such order as that of St. Sylvester, I can only express my astonishment at his ignorance. I served in the Roman Army in Italy and received the honor of knighthood therefor. My patent of nobility conferring on me the cross of the Order of St. Sylvester is dated the 6th of September, 1861. The Order of St. Sylvester is one of the oldest and most noble orders of chivalry in Europe, if not in the world, and it betrays a lamentable want of knightly lore on the part of your correspondent, wherein he could have known all about it by consulting the standard works of the writers on the noble orders of Europe which may be procured on any book-stand in America or Europe. I had been connected with the movement for Ireland's freedom in 1867, having been shot down, taken prisoner, charged with high treason and my papers seized by the English Army. Among the taken was my brevet of the order. I have, therefore, procured a duplicate of this document from Pope Leo XIII., signed and certified to by the present Lord Chancellor, Cardinal Mertel, and stamped with the official seal of Rome (the ring of the fisherman). It may be seen at my house, with the insignia, letters patent of nobility and translation of all documents appertaining thereto. I take this opportunity of offering my congratulations to Comrade Jerzmanowski on his entrance into the ranks of our most noble order, as I have no doubt he has deserved well of the Holy Father and done efficient service for the Catholic cause to earn a place among us. JOHN KIRWAN, Knight of the Roman Order of St. Sylvester. 418 East Seventy-ninth street, June 30.

***

On Monday evening Chevalier Ezram Josef Jerzmanowski, vice-president of the Equitable Gas Light Company, was decorated with the Order of the Golden Spur. It was conferred upon him by the Pope for his services to Church and country. He fought bravely for his native Poland in the rebellion of 1863 when only nineteen years of age, and was, we believe, in the Papal army when the Sardinian invaders entered Rome.

***

—The Chevalier Evazin Josef Jerzmanowski, vice-president of the Equitable gas light company of New York, who has been decorated with the cross of the order of the golden spur, or the order of San Silvestro an honor conferred upon him by Pope Leo XIII., is a descendant of one of the oldest families in Poland, where he was born. In 1863, when scarcely 19 years old, he enlisted in the national army of Poland, and fought bravely against the Russians. After the suppression of that rebellion, in 1864, he was obliged to emigrate and went to Paris for the purpose of continuing his studies. Here he was graduated from the Polytechnic institute, afterward passing through the school of Artillery and Mines at Metz. In 1873 he came to this country. He became an American citizen in 1879, and has distinguished himself for his disinterested and unostentatious charity, the particular acts for which he is decorated being his aid, financial and otherwise, to the poor of Poland and to Polish emigrants to America.

* Erazm Jerzmanowski z N. Jorku nadesłał na ręce p. Ignacego Żółtowskiego kwotę 250 zł. celem rozdania takowej stosownie do uznania p. Żółtowskiego, między instytucje potrzebujące pomocy i najżywniejsze, najwięcej na dziś odpowiadające potrzebom naszego społeczeństwa. Z kwoty owej przyznał p. Żółtowski dla Tow. kolonij walcących 150 zł., dla Krak. Tow. oświaty ludowej 20 zł., na cele nauki zrzeczności (Słojda) w Krakowie 20 zł., dla Szkoły austriackiego: na „Macierz szkolną” 20 zł., na „Dom narodowy” 20 zł. i na Czytelnię ludową w Cieszyńcu 20 zł.

Z miasta i kraju.

— Ofiarność. P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku nadesłał na ręce p. Ignacego Żółtowskiego następujący list: „Za pośrednictwem domu bankowego Janacek w Nowym Jorku ośmielam się przestać Szanownemu Panu 500 zlr. z uprzejmą prośbą o łaskawe obrócenie tychże na następujące cele: dla weteranów z r. 1831 100 zlr., dla uczestników powstania 1863 r. 100 zlr., dla wydziału stow. nauczycielek 50 zlr., dla wydziału Krak. Tow. oświaty ludowej 100 zlr. Pozostałe zaś 150 zlr. racz Szan. Pan rozdzielić wedle swego uznania między instytucje pożyteczne dla kraju przynoszące.”

Stosując się do życzenia wyrażonego w ostatnim ustępie listu — rozdzielił p. Żółtowski 150 zlr. w następujący sposób: 50 zlr. dla tak doniosłe znaczenie mającego i potrzebującego pomocy Zakładu X. Siemaszki; 100 zlr. na ręce X. posła Świeżego celem rozdzielania ich dla Szkoły, jak następuje: 25 zlr. dla „Macierzy szkolnej,” 25 zlr. na „Dom narodowy,” 25 zlr. na Czytelnię ludową w Cieszyńcu, pozostałe zaś 25 zlr. na 5 czytelni rozrzuconych między polską ludnością austriackiego Szkoły, czytelni zostających w związku z Kółkami rolniczymi. Zanin uczynią to obdarowane instytucje, imieniem ich składa p. Ign. Żółtowski serdeczne podziękowanie ofia

— Udekorowany orderem papieżkim. Pod powyższym tytułem pisze amerykańska *Tribune* co następuje:

„Kawaler Erazm Józef Jerzmanowski, wiceprezes Towarzystwa oświecenia gazowego w Nowym Jorku, został udekorowany krzyżem orderu złotej ostrogi czyli orderem św. Sylwestra, przysłanym mu przez papieża Leona XIII. za pośrednictwem kardynała Ledóchowskiego, dawniejszego arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego. Wręczenie orderu nastąpiło w mieszkaniu dr. Wincentego Zalnowskiego, przez przewielebnego Sylwestra Malone z Brooklyn, przy zaszczytnym przemówieniu. Obecni przy wręczeniu byli: pułkownik Gracham z żoną, były senator Jan Fox z żoną, pp. Eugeniuszowie Kelly, pp. Davison, pp. Conder, sędzia H. Gildersleeve, Jan Crimmins, J. Floyd, Steele Mackaye, A. Michnowski, C. Fray, Jan Tay, dr. Thomas Rainey z żoną. Wraz z krzyżem nadeszło brewe pergaminowe, nadające kawalerowi Jerzmanowskiemu godność komandora. Dekracja owa jest to złoty biały krzyż rzymski, w środku którego jest portret papieża Leona XIII. w złocie, na niebiesko emaliowanem polu, a wokoło napis: Sanct. Silvester P. M.“

Erazm Józef Jerzmanowski pochodzi z jednej z najstarszych rodzin w Polsce, gdzie się urodził. W r. 1863 mając zaledwie lat 19, zaciągnął się do armii narodowej i walczył dzielnie przeciw Rosji. Po przytłumieniu powstania w r. 1864 był zmuszonym emigrować, udał się zatem do Paryża na dalsze studia. Przeszedł szkołę artylerji i inżynierji w Metz i został powołanym do szkoły politechnicznej do Paryża. W r. 1873 przybył do nas. W r. 1879 zyskał obywatelstwo amerykańskie i odznaczał się zawsze bezinteresowną i szlachetną pomocą dla bliźnich. Ubodzy w Polsce i emigracja polska w Ameryce znają jego ofiarność, za którą odebrał obecnie zasłużoną nagrodę.

Powyższe doniesienie mniej więcej w tych słowach zawierają i inne amerykańskie dzienniki, jak np. *The World* i *The Sun*.

New York, d. 6. Października, 1887.

Szanowny Panie!

Przeczytawszy korespondencje dotyczące się „Skarbu Narodowego Polskiego w Nowym-Yorku i „Banku Ziemskiego“ w Poznaniu, umieszczone w nr. 35. i 39. organu Pańskiego, czuję się w obowiązku podziękowania Sza. Panu, że pierwszy z tutejszych dziennikarzy przeczytał przypomnieć a zarazem poparł odezwę moją wydaną w tej mierze do prasy Polsko-Amerykańskiej z daty 28 Marca b. r.

Jasne streszczenie w organie Pańskim celów założenia Banku Ratunkowego w Poznaniu i wykazanie jak świętym jest obowiązek ratowania Ojczyzny w chwili tak ważnej gdy wróg wyzuwając się z wszelkich uczuć ludzkości, butny w potęgę bagnietów i zdobytych na Francji miliardów zamierza naród cały wywłaszczyć z ziemi ojców, nie powstanie zapewne bez odbicia się o serca szlachetniejsze naszego wychodźstwa, a może przypomni innym mało duszniejszym organom naszej prasy, organizacyom, że milczenie w tej sprawie nie będzie im policzone za chlubę w obec szumnych ojczystych godeł jakimi się pysznją.

Zasylając Szanownemu Panu zapewnienia wysokiego szacunku,

E. J. Jerzmanowski.

Erazm Jerzmanowski. Pisma amerykańskie, które mamy przed sobą, jako to: *Tribune, The Press, The Sun, The World, The Brooklyn Daily Engle*, pomieszczają obszernie artykuły o rodaku naszym, Erazmie Jerzmanowskim z okazji dekoracyi, jaką tenże otrzymał od papieża. Pierwsze z tych pism pisze:

„Kawaler Erazm Józef Jerzmanowski, wiceprezes Towarzystwa oświecenia gazowego w Nowym Yorku, został udekorowany krzyżem orderu złotej ostrogi, czyli orderem św. Sylwestra, przysłanym mu przez papieża Leona XIII. za pośrednictwem kardynała Ledóchowskiego, dawniejszego arcybiskupa gnieźnieńskiego - poznańskiego. Wręczenie orderu, nastąpiło w mieszkaniu dr. Wincentego Zółnowskiego, przez przewielebnego Sylwestra Malone z Brooklyn, przy zaszczytnem przemówieniu. Obecni przy wręczeniu byli: pułkownik Graham z żoną, były senator Jan Fox z żoną, pp. Eugeniuszowie Kelly, pp. Davison pp. Coudert, sędzia H. Gildersleeve, Jan Crimmins, J. Floyd, Stelle Mackaye, A. Michnowski, C. Fray, Jan Tay, dr. Thomas Rainey z żoną. Wraz z krzyżem nadeszło brewe pergaminowe, nadające kawalerowi Jerzmanowskiemu godność komandora. Dekoracya owa jest to biały krzyż rzymski, w środku którego jest portret papieża Leona XIII. w złocie, na niebiesko emaliowanym polu, a wokoło napis: „Sanct. Silvester P. M.“.

Erazm Józef Jerzmanowski pochodzi z jednej z najstarszych rodzin w Polsce, gdzie się urodził. W r. 1813 mając zaledwie lat 19, zaciągnął się do armii narodowej i walczył dzielnie przeciw Rosyi. Po przytłumieniu powstania w r. 1864 był zmuszonym emigrować, udał się zatem do Paryża na dalsze studia. Przeszedł szkołę artylerji i inżynierji w Metz i został powołanym do szkoły politechnicznej do Paryża. W r. 1873 przybył do nas. W r. 1879 zyskał obywatelstwo amerykańskie i odznaczał się zawsze bezinteresowną i szlachetną pomocą dla bliźnich. Ubodzy w Polsce i emigracya polska w Ameryce znają jego ofiarność, za którą odebrał obecnie zasłużoną nagrodę“.

HONORED WITH A PAPAL DECORATION.

THE CROSS OF THE ORDER OF SAN SILVESTRO CONFERRED UPON E. J. JERZMANOWSKI

The Chevalier Evazin Josef Jerzmanowski, vice-president of the Equitable Gas Light Company of this city, was last night decorated with the cross of the Order of the Golden Spur, or the Order of San Silvestro, an honor conferred upon him by Pope Leo XIII through Cardinal Ledochowski and Archbishop Lelucien Substus. The presentation, which took place at the home of Dr. Vincent Zalnowski, No. 85 West Sixteenth-st., was made by the Rev. Sylvester Malone, of Brooklyn, in a graceful speech. Among those present were Colonel and Mrs. R. M. C. Graham, ex-Senator and Mrs. John Fox, Mr. and Mrs. Eugene Kelly, Mr. and Mrs. H. J. Davison, Judge H. A. Gildersleeve, Mr. and Mrs. F. R. Coudert, J. R. Floyd, John D. Crimmins, Steele Mackaye, the Rev. A. Michnowski, C. M. Fray, Charles F. Tag, Dr. and Mrs. Thomas Rainey.

Accompanying the cross was a parchment breve conferring upon the Chevalier the rank of a commander in the order. The decoration is a Roman cross of gold and white enamel, in the centre of which is a portrait of Pope Leo XIII in gold on a blue enamel field, and around the portrait the motto: "Sanct. Silvester, P. M." A handsome souvenir of the occasion, a black leather case, containing a sketch of the chevalier's life, with a water color portrait, a copy of the breve in Latin and a history of the order, was presented to each guest.

Evazin Josef Jerzmanowski is a descendant of one of the oldest families in Poland, where he was born. In 1863, when scarcely nineteen years old, he enlisted in the National Army of Poland, and fought bravely against the Russians. After the suppression of that rebellion, in 1864, he was obliged to emigrate and went to Paris for the purpose of continuing his studies. Here he was graduated from the Polytechnic Institute, afterward passing through the School of Artillery and Mines at Metz. In 1873 he came to this country. He became an American citizen in 1879, and has distinguished himself for his disinterested and unostentatious charity, the particular acts for which he is decorated being his aid, financial and otherwise, to the poor of Poland and to Polish emigrants to America.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku na-
desłał na nasze ręce kwotę 100 złr. która prze-
znaczyl na budowę "Domu Akademickiego" w Kra-
kowie.

mem
donor
sposó
mu r
Erazm
nia g
order
nu p
Ledó
skiego
tego
Brook
wręczen
Fox z
dert,
Mackay
ney z
kawaler
owa jes
portret
nem po
E
szych r
jąc zale
czył dzi
roku 18
Paryża
nieryi w
do Pary
zyskał c
interesow
sce i em
którą oc
P
wierają
i "The
*
— Na
p. Erazm
lem rozda
skiego, m
żywności
trzebn
znał p. Ż
zlr., dla
le nauki
Szląska a
na "Dom
w Cieszyn

mem zwycięstwa z Warszawy, ze Lwowa a nawet Poznania.

* Pan Erazm Jerzmanowski otrzymał, jakśmy już donosili, order Papieżki. Amerykańska Tribune w następujący sposób opisuje akt wręczenia tego orderu szlachetnemu naszemu rodakowi:

»Kawaler (Ritter — stopień szlachectwa w Austrii) Erazm Józef Jerzmanowski, wiceprezes Towarzystwa oświecenia gazowego w Nowym Jorku, został udekorowany krzyżem orderu złotój ostrogi, czyli orderem św. Sylwestra, przysłanym mu przez papieża Leona XIII za pośrednictwem kardynała Ledóchowskiego, dawniejszego Arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego.

»Wręczenie orderu nastąpiło w mieszkaniu dr. Wincen- tego Zalnowskiego, przez przewielebnego Sylwestra Malone z Brooklyn, przy zaszczytnem przemówieniu. Obecni przy

wręczeniu byli: pułkownik Graham z żoną, były senator Jan Fox z żoną, pp. Eugeniuszowie Kelly, pp. Dawison, pp. Con- dert, sędzia Gildersleeve, Jan Crimmins, J. Floyd, Steele, Mackaye, A. Michnowski, C. Fray, Jan Tay, dr. Thomas Rai- ney z żoną.

»Wraz z krzyżem nadeszło brewe pergaminowe, nadające kawalerowi Jerzmanowskiemu godność komandora. Dekoracya owa jest to złoty, biały krzyż rzymski, w środku którego jest portret papieża Leona XIII w złocie, na niebiesko emaliowa- nem polu, a w okolo napis: „Sanct. Silvester, P. M.“

Erazm Józef Jerzmanowski pochodzi z jednej z najstar- szych rodzin w Polsce, gdzie się urodził. W roku 1863, ma- jąc zaledwie lat 19, zaciągnął się do armii narodowej i wal- czył dzielnie przeciw Rosji. Po przytłumieniu powstania w roku 1863 był zmuszonym emigrować, udał się zatem do Paryża na dalsze studya. Przeszedł szkołę artylerji i inży- nieryi w Metz i został powołany do szkoły politechnicznej do Paryża. W roku 1873 przybył do nas. W roku 1879 zyskał obywatelstwo amerykańskie i odznaczał się zawsze bez- interesowną i szlachetną pomocą dla bliźnich. Ubodzy w Pol- sce i emigracya polska w Ameryce znają jego ofiarności, za którą odebrał obecnie zasłużoną nagrodę.

Powyższe doniesienie mniej więcej w tych słowach za- wierają i inne amerykańskie dzienniki, jak np. »The World« i »The Sun«.

* W Wielce cennej miedzi tak że onaję dymem i

— Na ręce p. Ignacego Żółtowskiego nadesiał p. Erazm Jerzmanowski z N. Jorku kwotę 250 złr., ce- lem rozdania takowej stosownie do uznania p. Żółtow- skiego, między instytucje potrzebujące pomocy i naj- żywotniejsze, najwięcej na dziś odpowiadające po- trzebom naszego społeczeństwa. Z kwoty owej przy- znał p. Żółtowski dla Tow. kolonij wakacyjnych 150 złr., dla krak. Tow. oświaty ludowej 20 złr., na ce- le nauki zręczności (Słójda) w Krakowie 20 złr., dla Szląska austriackiego: na „Macierz szkolną“ 20 złr., na „Dom narodowy“ 20 złr. i na Czytelnię ludową w Cieszyńcu 20 złr.

Tutajona firma Jakubowski i Jerra wniosła do

CZAS z Niedzieli 16 Czerwca 1889.

— Otrzymujemy następujące pismo:

Podziękowanie za hojny dar. P. Erazm Jerzma- nowski z Nowego Jorku nadesłać raczył za pośredni- ctwem p. Ignacego Żółtowskiego 150 złr. na rzecz kolonij wakacyjnych dla dzieci krakowskich. W imie- niu słabowitych i biednych dzieci, które dzięki tej wspaniałomyślnej pomocy osiągną moralne i fizyczne zdrowie oraz siły do pracy, komitet Towarzystwa ko- lonij wakacyjnych dla dzieci krakowskich składa ser- deczne podziękowanie zacnemu ofiarodawcy za hojny a tak pożądaný dar.

Dr K. Grabowski,
sekretarz.

E. Wojnarowicz,
prezes.

Powołując się na powyższy wzór do naśladowania naszego czcigodnego ziomka, który z za oceanu po- daje szlachetną dłoń cierpiącej braci i tyle les sku- tecznie ociera, komitet Towarzystwa kolonij wakacyj- nych dla dzieci krakowskich odzywa się do Szano- wnej publiczności o poparcie dla instytucji tak wielce pożytecznej, wszędzie zagranicą i w Warszawie cie- szącej się gorącym uznaniem. Zbliża się czas (1go lipca) wysyłania kolonistów do Rudawy i do Siedlca pod Krzeszowicami. Setki podań o przyjęcie do ko- lonij złożono już dotychczas. Rozdzierającym jest wi- dok matek zboliałych i dzieci zmęczonych pracą szkol- ną, bladych i wynędzniałych, błagających ze łzami o powietrze i chleb zdrowy! Setki tych dzieci gwał- townie potrzebują dobrodziejstwa kolonij wakacyj- nych, komitet zaś rozporządza dotychczas tak szczu- płym stosunkowo do znacznych wydatków funduszem, iż zaledwie 40 dzieci wysłać może, innym zaś smu- szony jest ze smutkiem odmówić. Pilnem jest tedy powiększenie kolonij, a stać się to może przy żyw- szym nieco współudziale Szanownej Publiczności i wszystkich matek, mających własne dzieci w szko- łach, które najlepiej wiedzą, czem jest wieś i zdrowe pożywienie dla uczącej się dziatwy, a zwłaszcza dla tej, która w ubóstwie, wilgotnych izbach, wśród za- bójących wyziewów miejskich przygotowuje się pilnie na przyszłych obywateli kraju, potrzebującego tak bardzo zdrowych, silnych i moralnych pracowników. Słusznem też byłoby, ażeby każda matka była człon- kiem Towarzystwa kolonij wakacyjnych, aby dzieci swe zachęcała do pamiętania o odpoczynku biedniej- szych. Niemniej pożądanem jest, ażeby pp. właściciele ziemscy, zwłaszcza okoliczni, raczyli się przy- czynić do rozwinięcia i powodzenia kolonij, biorąc do siebie na wieś po jednym lub więcej dziecku na czas wakacyjny. Dwieście przeszło dzieci z Warsza- wy znajduje takie pomieszczenie, wywdzierając się nieraz swoim dobrodziejom pomocą w gospodarstwie, a więcej jeszcze uzasadnioną nadzieją, iż nabyte siły i nieznane przedtem cnoty obrócą z czasem na po- zyttek kraju.

Ciekawe i pouczające odnośne ustępy ze spraw- zdań warszawskich podamy w najbliższ.

informacyi tych szanownych pań i panów, którzyby dsi-

siejszą naszą odezwą do serca wziąć raczyli.

Wszelkie ofiary na tak szlachetny a pożyteczny cel, jak niemniej zgłoszenia celem przystąpienia do To- warzystwa w charakterze członków zwyczajnych (ro- czna wkładka wynosi tylko 2 złr.) przyjmuje prezes Towarzystwa kolonij wakacyjnych p. E. Wojnarowicz w Krakowie przy ulicy Studenckiej L. 9, lub pod- skarbi Towarzystwa p. H. Müldner w Administracyi Czasu.

Na kolonie wakacyjne złożyli: Serafin Lipkowski 2 złr., Jerzy Lipkowski 2 złr., Władzio Sobań 2 złr., Jan Sobański 1 złr., S. Pfafius 1 złr., p.

— P. Erazm Jerzmanowski, „wielki patryota, wychodźca polski,” jak o nim piszą Amerykanie, otrzymał niedawno order św. Sylwestra od papieża Leona XIII. Dzienniki amerykańskie, jak: *the Eagle, the Press, the Tribune, the World i the Sun* opisują niezwykłą uroczystość wręczenia p. Jerzmanowskiemu tej dekoracji, odbyłą w Nowym Jorku d. 24 czerwca b. r. — Wobec zgromadzonych znakomitych Polaków i wybitnych Amerykanów przemawiał ksiądz katolicki Malone, Irlandczyk. Mowa jego była pod każdym względem charakterystyczną. Czczył w niej zasługi naszego rodaka, który własną pracą zdobyty majątek dzieli między ubogich, wspomagając przede wszystkim swych ziomków; podnosił go jako wzór wybrany przez Stolicę Apostolską do naśladowania wszystkim, cieszył się wreszcie, że jemu, jako Irlandczykowi, przypadł zaszczyt wręczenia tej dobrze zasłużonej dekoracji. „Irlandya, podobnie jak i Polska — mówił — cierpi, lecz obu tym siemiom jedna przyświeca myśl i jeden cel je wiąże.” — Notujemy powyższą wiadomość z zadowoleniem, jakie każdy objaw poważania przez obcych tego, co polskie, nam sprawia.

Od p. Jerzmanowskiego.

Od pana Erazma Jerzmanowskiego otrzymaliśmy następujące pismo, które z względów sprawiedliwości i słuszności umieszczamy dosłownie:

Ponieważ z przyczyny insynuacji ludzi namiejętnych i lichiej wartości, jakobym ja, niżej podpisany, miał się wszelkimi środkami starać pokutnie o urząd Cenzora Związku Narodowego Polskiego, wielu rodaków cierpi prześladowanie i bywa posądzanych o sprzedażność swych prac i zasad, przeto publicznie oświadczam, że o urząd Cenzora Z. N. P. ubiegać się nigdy nie myślę, a w razie danym żadnego urzędu w Związku N. P. przyjąć nie mogę i nie przyjmę. Zbyt wiele mam doświadczenia, abym miał moje dobre imię wystawiać na poiski ładabądz pismaka, a do pracy około dobra Ojczyzny i kościoła mam przed sobą szerokie pole, działając jako jednostka.

Nowy Jork, dnia 18 Czerwca 1889.

Er. J. Jerzmanowski.

Nowy Jork, w lipcu.

(Doręczenie orderu p. Jerzmanowskiemu.)

W nr. 139 z dnia 19 czerwca r. b. „Dziennik Po- znański”, zaznaczając fakt o mającym się wkrótce odbyć w Nowym Jorku akcie uroczystym wręczenia krzyża św. Sylwestra Erazmowi Józefowi Jerzmanowskiemu, udzielonego temuż przez Ojca św. w Rzymie, prosił życzliwych, aby mu zechcieli w swym czasie nadesłać opis przebiegu uroczystości.

Owoż zachęcony tą prośbą, a tem bardziej jako naoczny świadek pierwszej tego rodzaju uroczystości na całym kontynencie amerykańskim, chwytam za pióro, celem skreślenia prawdziwego obrazu tej wspaniałej i uroczystej chwili.

Pan dr. Żołnowski, przyjaciel p. Jerzmanowskiego a właściciel znanego w tutejszym kraju zakładu hydro- patycznego, mieszkanie swoje pod nr. 33 na West 16 ulicy położone oddał do dyspozycji dla odbycia w niem aktu uroczystego. Już o godz. 9 wieczorem dnia 24 czerwca gościnne progi domu tego otworzyły swe podwoje dla przyjęcia grona najbliższych przyjaciół pana Jerzmanowskiego. Pomiędzy innymi obecnymi byli: eks- senator Jan Fox z małżonką, p. Graham, prezes Towarzystwa gazowego „Equitable” w Nowym Jorku, z mał- żonką, znany bankier Eugeniusz Kelly z małżonką, zna- komity autor i literat p. Steele Mackaye, oraz wielu innych osobistych przyjaciół p. Jerzmanowskiego. Trzy wielkie salony, udekorowane stosownie do chwili, przed- stawiały obraz wspaniały, a nagle milczenie, jakie zapa- nowało po wejściu wielbego ks. Malona, przełożonego kościoła św. Piotra i Pawła, najładniej świadczyło o bli- skiem wręczeniu tej rzadkiej papieskiej dekoracji mężo- wi, pod każdym względem na cześć taką ze strony Ojca św. zasługującego.

Pod nieobecność dr. Żołnowskiej, pani E. Graham, pełna kobiecego uroku, robiła honory domu i była gospodynią obchodu; następnie ks. Malone z kościoła św. Piotra i Pawła w sąsiednim mieście Brooklynie, po wypowiedzeniu bardzo charakterystycznej i pełnej pa- tryotycznego natchnienia przemowy, wręczył p. Jerzma- nowskiemu krzyż św. Sylwestra, umieszczony na pięk- nej jedwabnej, białego papieskiego koloru poduszce — umyślnie na ten cel przez jedną z Polek wyhaftowaną. Po głównej stronie poduszki, gdzie krzyż się znajdował, wyhaftowany był portret papieża Leona XIII w sposób tak ładujący i artystyczny, że podobieństwo i naturalność rysów zastanowiły wszystkich. Na odwrotnej stronie znaj- dował się orzeł polski na chorągwi polskiej.

Napisy na poduszce były następujące: Z obu stron portretu papieskiego A. D. — 1889, na odwrotnej stro- nie napis w języku angielskim: „We rejoice at the honor conferres this, day”, w języku polskim zaś: „Ojczyzny prawy synu, oto dziś dla ciebie dzień chwały.”

Natychmiast po wręczeniu krzyża pani Graham wpięła rozetkę w dziurkę od fraka pana Jerzmanow- skiego.

Każdy z obecnych otrzymał na pamiątkę piękny portfel w skórę oprawny, mieszczący w sobie portret p. Jerzmanowskiego, w pełnym uniformie kawalera św. Syl- westra. Był to portret doskonały, ręczną robotą wyko- nany.

Z tego w tecze tej była kopia brewe kongie- ypiomów, z podpisem kardynała Ledóchowskiego i arcybiskupa Substusa, wyłuszczającego przyczyny ude- korowania p. Jerzmanowskiego przez papieża Leona XIII tym orderem złotego rycerstwa, czyli „złotej ostrogi”. Również dołączona była krótka i treściwa historia orderu św. Sylwestra, a najbardziej zajmującą rzeczą, jakie teka zawierała, jest życiorys p. Jerzmanowskiego w języku angielskim, z którego podajemy następujące dane, godne zaznaczenia:

P. Jerzmanowski pochodzi z jednej z najstarszych

IN order to satisfy my readers about Chicago Gas shares that unfortunately are laboring under the disadvantage of being called a "Trust," I can state that the company is a *bona fide* institution, run on business principles, that it is daily growing in importance and earning at the rate of over five per cent on its entire capitalization, and that its interests are looked after by Baron Jerzmanowski, a gentleman of the strictest integrity. Chicago Gas, on merit, is worth \$80 per share. It promptly pays dividends of one per cent per quarter.

For better more of the kind I mentioned above. It is not overlooked the

[illegible][illegible]

11

M. K.

— * Ofiarność. P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku nadesłał na ręce p. Ignacego Żółtowskiego w Krakowie następujący list:

„Za pośrednictwem domu bankowego Janacek w Nowym Yorku ośmielał się przesłać Szanownemu Panu 500 złr. z uprzejmą prośbą o łaskawe obrócenie tychże na następujące cele: dla weteranów z 1831 r. 100 złr., dla uczestników powstania 1863 r. 100 złr., dla wydziału stowarzyszenia nauczycielek 50 złr., dla wydziału krakowskiego Towarzystwa oświaty ludowej 100 złr. Pozostałe zaś 150 złr. racz Szan. Pan rozdzielić wedle swego uznania między instytucje pożytek dla kraju przynoszące.”

Stosując się do życzenia wyrażonego w ostatnim ustępie listu — rozdzielił p. Ignacy Żółtowski 150 złr. w następujący sposób: 50 złr. dla zakładu ks. Siemiaszki; 100 złr. na ręce X. posła Świeżego celem rozdzielenia ich dla Szlązka jak następuje: 25 złr. dla „Macieży szkolnej”, 25 złr. na „Dom narodowy”, 25 złr. na Czytelnię ludową w Cieszyńcu, pozostałe zaś 25 złr. na 5 czytelni rozrzuconych między polską ludnością austriackiego Szlązka, czytelni zstających w związku w Kółkami rolniczymi.

A NOTABLE character in Wall street is the Baron Jerzmanowski, who recently received his *fortune* from the Pope. The Baron is a Polish nobleman by birth and fortune. Although he frequents the Temple of Mammon, he is not a speculator but an investor of the purest type. It was he who not only built most of the gas works of this country but who put his friends into the securities when they were selling at 50 to 75 points lower than they are now quoted at. His present great hobby is Chicago Gas, which he tells me will sell at 90 and perhaps at par in twelve months.

Pan Erazm Jerzmanowski znany polski zamieszkały w Nowym Yorku, nadesłał Towarzystwu im. Stanisława Staszica dar w kwocie 50 zł. na r. 1890, za który salachetnemu obywatelowi wydział serdeczne zaszyła podziękowanie.

INFLATING GAS SECURITIES.

HANDSOME PROFITS IN THE PURCHASE OF ILLUMINATING PLANTS IN INDIANAPOLIS.

[BY TELEGRAPH TO THE HERALD.]

INDIANAPOLIS, Ind., Feb. 23, 1890.—The most gigantic financial transaction this city has ever known was consummated to-day by the transfer of the property of the two illuminating gas companies and the largest natural gas company of the city to a syndicate of New York men, some of the largest stockholders in the Equitable Gas Light Company of that city. The price paid for the property is about \$2,000,000. The central figure in the purchase is Baron Jearmonowski of Amsterdam.

The purchasers have made arrangements to refund the property, and offer with every \$1,000 of bonds \$250 of stock as a bonus. The total amount of new stock to be carried is \$2,500,000. If all the bonds are sold and the stock bonus given as offered the syndicate will still hold \$1,925,000 or a controlling interest of stock.

The deal foreshadows some handsome profits on the part of the purchasers. The three companies sold are the Citizens' Gas Light and Coke Company, the Indianapolis Gas Light Company and the Indianapolis Natural Gas Company. The properties were largely controlled by Allen W. Fletcher and Fletcher & Churchman. The illuminating gas plants were wholly controlled by the Fletchers.

It was rumored to-day that the deal included the Consumers' Gas Trust Company and the two incandescent electric light companies of the city, but these companies deny that they are in the deal. Allen W. Fletcher and Ferd Winter, his attorney, are in New York closing up the deal. Benedict & Co. are the financial agents of the purchasers.

MR. FLETCHER ADMITS THAT NEGOTIATIONS ARE GOING ON.

I saw Mr. Allen W. Fletcher and his attorney, Mr. Ferdinand Winter, at the Fifth Avenue Hotel late last night. Mr. Fletcher did not appear to be pleased at the contents of the despatch from Indianapolis, but said it was a matter he could not discuss.

He said that he was the president of the Indianapolis Illuminating Company, but, so far from denying the truth of the substance of the despatch to the HERALD, he admitted that some negotiations of the sort had been commenced.

He declared, however, that one of the companies mentioned had gone out of existence, and said he did not even know the name of the president of the Equitable Gas Company in this city, and referred me to Mr. E. C. Benedict, a broker in West Twenty-third street. Mr. Winter said that an English syndicate had bought up some Indianapolis breweries some time ago and that since that time the wildest rumors were set afloat on the slightest pretext.

I was unable to see Mr. Benedict at his residence in West Fifty-first street.

THE KIERNAN NEWS COMPANY.

Speaking about the recent declines in Chicago Gas,

Baron Jerzmanowski, the expert gas maker and authority, says: "I have just returned from my usual Western trip.

The gas works at Chicago are in excellent condition. We could not be more prosperous. We are earning lots of money, and each month finds us opening new streets, laying down more mains, and otherwise fortifying our position. The Gas Company of Chicago is a physical fact."

Commission people find it very hard to change their opinion of the market. They say: "No matter what prices may prevail, either to-day or to-morrow, the future will assuredly witness a great big improvement. The bears may, for the moment, have their innings, but our turn will come, and then lost ground will speedily be recovered."

THE KIERNAN NEWS COMPANY.

No. 28 . . . 30 BROAD STREET

Nov. 8

E. J. Jerzmanowski, Second Vice-President of the Chicago Gas Trust Co., says: "Natural gas will be brought to Chicago in the interest of the Chicago Gas Trust Co., without expense to the Trust, which will have a large share of the net profits without one dollar of risk to it. No lease of Equitable or other company's mains have been thought of, no leases being required to distribute the gas. The syndicate controlling the natural gas supply is composed of all of the directors and largest stockholders in the Trust Co., the majority of whom are outside of Chicago."

Prod. Ex.—Wheat steady; little or no trading; Dec. 84

bid.

A BIG TRANSACTION.

Gas Companies of Indianapolis Bought by a Syndicate for \$2,000,000.

INDIANAPOLIS, IND., March 1. The most gigantic financial transaction this city has ever known was consummated yesterday by the transfer of the property of the two illuminating gas companies and the largest natural gas company of the city to a syndicate of New York men, some of the largest stockholders in the Equitable Gaslight Company of that city. The price paid for the property is about \$2,000,000. The central figure in the purchase is Baron Jaarmonowski of Amsterdam.

The purchasers have made arrangements to refund the property and offer with every \$1000 of bonds \$250 of stock as a bonus. The total amount of new stock to be carried is \$2,500,000. If all the bonds are sold and the stock bonus given as offered, the syndicate will still hold \$1,825,000, or a controlling interest of stock.

The deal foreshadows some handsome profits on the part of the purchasers. The three companies sold are the Citizens Gaslight & Coke Company, the Indianapolis Gaslight Company and the Indianapolis Natural Gas Company. The properties were largely controlled by Allen W. Fletcher and Fletcher & Churchman. The illuminating gas plants were wholly controlled by the Fletchers. It was rumored yesterday that the deal included the Consumers' Gas Trust Company, and the two incandescent electric light companies of the city.

Sprzedż gazowni w Indianapolis.

Telegram z Indianapolis, Ind., donosi 1 marca: Największa operacya finansowa została tutaj wczoraj dokonana. Nowyorkscy kapitałści, właściciele „Equitable Gaslight Co“ zakupili dwie największe fabryki tutejszych stowarzyszeń gazu naturalnego i zakładają największe stowarzyszenie gazu naturalnego. Zapłacili \$ 2,000,000. Najgłówniejszym akcyonaryuszem jest baron Jerzmanowski.

DUTCH CAPITAL IN GAS.

Baron Jearmonowski, of Holland, Buys Indianapolis Gas Plants.

INDIANAPOLIS, Ind., March 1.—The property of the two illuminating gas companies, and the largest natural gas company in this city, has been sold to a syndicate of New York men, some of the largest stockholders in the Equitable Gas Company of that city. The value of the property is about \$2,000,000. The central figure in the purchase is Baron Jearmonowski, of Amsterdam.

Z Ameryki.

Skarb Narodowy.

New-York, dnia 17. stycznia 1890. roku.

(IP) Spieszę, pragnąc wywiązać się z dobrowolnego na siebie przyjętego zadania, zdać Wam sprawę z czynności „Skarbu Narodowego“ w Nowym-Yorku, którego wzrost i rozwój corocznie zaznaczam około tego czasu w szpaltach Szan. pisma Waszego. Tem bardziej zaś poczytuję to obecnie za rzecz nagłą, że świeżo jeden z najpoważniejszych tygodników polskich z okazji dezercyi generalnego sekretarza „Związku Narodowego Polskiego“ w Ameryce, pozwoił sobie jakby mimochodem rzucić cień podejrzenia na działalność rzeczonoego Skarbu.

Szczęściem pocisk ów, aczkolwiek rzucony celnie, jako wszakże niepoparty żadnemi zgola dowodami, a osnuty widocznie na jakimś widzimisię chybił swego założenia.

Bądź-co-bądź, wszakże podwójny ciężar na mnie obecnie, jak się już wyżej rzekło obowiązek, zapoznania szerokiego koła czytelników Szan. pisma Waszego o rozwoju „Skarbu.“

Otóż więc, jak się działalność ta przedstawia w okresie czasu od dnia 25. lutego 1887. r. po dzień 10. stycznia 1890. r.

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z własnej jego szkatuły, częścią zaś procent od zakupionych przezeń obligacyj hipotecznych, jak również zebrane w kółku jego znajomych i przyjaciół, lub złożone na ręce jego podczas pobytu w Szczawnicy i Krakowie 3.637 dol. 93 f

Od Towarzystwa „Zjednoczenie Palaków“ w Nowym-Yorku oraz jego członków, z kolekt. obchodów, przedstawień, pikników i t. p. jak również od stowarzyszeń polskich i innych osób 2.751 dol. 49 f.

Razem 6.389 dol. 42 f.

Cytry powyższe pouczają nas, że instytucya „Skarbu Narodowego“ w Nowym-Yorku przedstawia się dość pokaźnie i służy nie tylko na uznanie, ale co najmniej na wszechstronne poparcie. I nie dziwnego! Kosztów bowiem żadnych na utrzymanie administracyi lub biura, „Skarbu“ nieponosi, posiedzenia jego odbywają się w lokalu Czytelni i Biblioteki Polskiej, powołanej do życia i utrzymywanej wzorowo nakładem i kosztem p. Jerzmanowskiego. Jemu to właśnie przypada w udziale zasługa starań i zachodów około ciągłego wzrostu i rozwoju „Skarbu“ i mniemam, że niedługo już chyba, kiedy „Skarb“ zdwoiwszy swój kapitał i pomnożony funduszami innych „Skarbów“ istniejących w różnych miejscowościach Europy, które nawiasowo mówiąc, nie mogą dla lokacyi nagromadzonych przez nich funduszy lepszej i bezpieczniejszej znaleźć miejscowości jak Nowy-York, przystąpi raz już wreszcie do urzeczywistnienia głównego podstawowego swego zadania.

Kto wie, może radością tą nowiną w przyszedłem już sprawozdaniu mojem dano mi będzie sposobność podzielić się z łaskawymi czytelnikami Waszego pisma.

A BIG DEAL.

All the Indianapolis Gas Co.'s Purchased by a New York Syndicate.

Indianapolis, Ind., March 1.—The most gigantic financial transaction this city has ever known was consummated yesterday by the transfer of the property of the two illuminating gas companies and the largest natural gas company of the city to a syndicate of New York men, some of the largest stockholders in the Equitable Gas Light Company of that city. The price paid for the property is about \$2,000,000. The central figure in the purchase is Jeannowski of Amsterdam. The purchasers have made arrangements to refund the property, and offer with every \$1000 of bonds \$250 of stock as a bonus. The total amount of new stock to be carried is \$2,500,000. If all the bonds are sold and the stock bonus given as offered the syndicate will still hold \$1,825,000, or a controlling interest of stock.

The deal foreshadows some handsome profits on the part of the purchasers. The three companies sold are the Citizens Gas Light and Coke Company, the Indianapolis Gas Light Company and the Indianapolis Natural Gas Company. The properties were largely controlled by Allen W. Fletcher and Fletcher & Churchman. The illuminating gas plants, were wholly controlled by the Fletchers.

It was rumored to day that the deal included the Consumers Gas Trust Company and the two incandescent electric light companies of the city.

GAS DEAL AT INDIANAPOLIS.

Negotiations for the Sale of Three Companies to a New York Syndicate.

INDIANAPOLIS, Ind., Feb. 28.—*Special Telegram.*—Three gas companies of this city, one natural gas and the other two artificial, are about to pass into the hands of stockholders of the Equitable Gas Light Company of New York, who formed a syndicate to purchase the property. Allen M. Fletcher, who has a controlling interest in all of the three companies to be sold, is now in New York, and it is possible the deal will be closed to-morrow. This will give the purchasers control of one of the finest natural gas plants in the United States and one that has as great gas resources as any other. Its fields are in Hamilton and Madison Counties, the nearest wells being twenty-one miles. If the deal is consummated, of which there is very little doubt in Indianapolis, the gas company, with \$2,500,000 capital, is to operate the three plants. Henry J. Davidson, Charles F. Dietrich, S. O. Benedict, and E. J. Jeannowski, of New York, are the leaders in the enterprise.

Speaking of easy methods afforded by litigation for stock jobbing purposes, Barou Jerezowski, a leading Gas Trust official, makes this point:—

"The great defect in Illinois law is that any man can file a bill against a corporation or person without a cent of responsibility. The filing of a bill to wind up the Gas Trust may have cost the litigant three or four dollars, but see what an effect it has had on the market price of gas securities. He may have become a stockholder by hocus pocus, such as borrowing a few shares from a dissatisfied kicker. Probably some York bears were at the bottom of

Odpowiedź na Odezwę Wieleb. ks. M. F. Orzechowskiego.

Wielebny Ojcie!

W odezwie z dnia 8go Kwietnia, b. r. umieszczonej w No. 33cim "Gazety Katolickiej", która mimo swego tajemniczego stylu wyraźnie powiada, że się odnosi do naszej korespondencji, umieszczonej pod dniem 22go Marca, b. r. w No. 3cim "Zgody", wzywasz Wielebny Ojcie całe Polskie Duchowieństwo do spółki, w celu wypowiedzenia wojny złemu (!?) jakiemu złemu!?

Będąc jednym z autorów pomienionej korespondencji, ośmielam się prosić o nieco więcej otwartości i jaśniejsze wyrażenie się. *Prawda jest zawsze szczerą i otwartą, i nie lęka się światła dziennego.* Poświęcając pracę moją i własne moje pieniądze miłości bliźniego w Imię Boga i Ojczyzny, zdaje mi się mam wszelkie prawo zaślaniać się nazwiskiem: "Jezus, Marya, Józef," *wypowiadając swą boleść*, swe zdumienie, że podobna odezwa może nosić podpis ręki, od której prędzej pomocy w podjętym dziele aniżeli podobnej obelgi spodziewać się mogłem.

Proszę o jaśniejsze wyrażenie się, ażebym w danym razie mógł się odnieść tam — gdzie godność kościoła i kapłaństwa — za wysoko cenią, ażeby ją dać hańbić podobnymi odezwami oszczerczej walki.

Czyż Ojcie — ten gorzki wyrok, o którym w odezwie swej wspominasz, nie staje się o wiele gorszym, gdy kapłan polski nie jest już zdolnym podnieść się do ideału kapłaństwa wypieszczonego stódkiem uczuciem naszej drogiej matki Polski? I w wielkich chwilach walki, gdy biskupi i kapłani dwóch przyładek szła nam swą Boską i ludzką pomoc, *on wzywa do walki mieniąc złem, najdroższe uczucia miłości bliźniego — podania sobie rąk bratnich na narodowym sztandarze.* — Wierny syn kościoła i prawy Polak.

ER. J. JERZMANOWSKI.

KORESPONDENCJE.

New-York 22 marca.

Szanowny Redaktorze!

W chwili, gdyśmy się połączyli do wspólnej pracy na drodze obowiązków obywatelskich, postanowiliśmy niezależnie od tej pracy, poświęcić i część własnych funduszków, w celu złagodzenia losu naszych rodaków, którzy czysto z powodów politycznych, czy ekonomicznych, zagnani zostają w port N. Yorku. Znając zapatrywania pewnej części naszych braci, przeczuwaliśmy, że znajdą się jednostki, które powodowane złą wolą i fałszywą ambycją, lub też w widokach osobistych korzyści, starać się będą nam przeszkadzać w pracy, lub takową przedstawiać w fałszywym świetle. Przeczucie nas nie omyliło, bo te jednostki zaraz się znalazły. Nie trudno nam było zwalczyć te przeszkody, bo podobne szamotania się, oparte na tak kruchym fundamencie jak zła wola, same przez się były tak bezsilne, że upaść musiały. Zwalczywszy je zatem milczeniem, nie przerywając ani na chwilę naszej pracy, w której liczyliśmy na własną siłę, i na poparcie prasy i ogółu. Cała prasa amerykańska nas poparła, wszystkie gazety polskie stoją po naszej stronie, ogół nas uznał; — a nasza dobra chęć i silna wola, aż nadto nam wystarczającą do skutecznego odparcia wszelkiej złośliwej lub tendencyjnej napaści i do wykazania jej bezzasadności.

Komitet Centralny opiera się już dzisiaj na tak silnym fundamencie, że lada technienie wiatru, nie potrafi go z nóg zwalić. Więc jakże dziwnymi musiały nam się wydać uwagi „Gazety Katolickiej“ (patrz N. 29), która uderza w czułą stronę patryotyzmu, by pod jego osłoną tem łatwiej mogła zadać kłam prawdzie i szerzyć tendencyjne zasady ciemnoty. Szumna frazeologia nie wywie-ra na nas żadnego więcej wrażenia; — mamy dosyć tej ciemnoty i na drodze prowadzącej do światła, mamy prawo żądać od organu z obowiązku stojącego na straży opinii publicznej, żeby starał się szerzyć prawdę, opartą na faktach i czynach. Bolałoby nas, gdybyśmy się widzieli zmuszeni zaliczyć „Gazetę Katolicką“ do owej kategorii wyznawców zasady, że: „czem naród głupszy, tem łatwiej nim rządzić“; — ale w każdym razie podobne niewybieranie w środkach, piętnujemy jako niezgodne organu poważnego. W poparciu słów powyższych, pozwalamy sobie w krótkości wyjaśnić i sprostować uwagi, jakimi „Gazeta Katolicka“ raczyła nas obdarzyć:

„O ile „Gazecie Katolickiej“ wiadomo, utworzyło się więcej biur pomocy w Ameryce, które zbierają składki na wygnańców polskich“.

Biuro pomocy dla wygnańców polskich, jest tylko jedno w całej Ameryce, i to przez nas utworzone, znajduje się w Nowym-Yorku, w oddzielnym lokalu pod Nr. 33 przy 3ciej ulicy. Prócz tego wszystkie grupy związkowe, wezwane przez Cenzora Związku, zbierają składki na wygnańców, i te składki za pośrednictwem Rządu Centralnego, przesłane zostaną do kasy Komitetu Centralnego w Nowym-Yorku, który jest gałęzią Związku Narodowego i cele tego ostatniego popiera. Że niezależnie od tego niektóre towarzystwa i redakcje gazet zbierają na ten cel składki i mają zamiar takowe do Poznania wysłać, to jeszcze nie dowodzi, żeby ten zamiar był chwalebny, owszem, nam się zdaje, że ten zamiar spowodowała chęć chęłnienia się przed Europą z naszej szkodliwości i ofiarności, wówczas, gdy w tej samej chwili tysiące naszych rodaków przy naszym boku z nędzy i głodu marnie giną. Daleką jest od nas myśl popierania wychodźstwa z kraju, które оголаcając takowy z rąk do pracy i z sił narodowych, wyrządza krajowi krzywdę, i dla tego wszelkie wysyłki pieniężne do kraju, uważamy za niewłaściwe i szkodliwe.

Ale przymusowa emigracja, która nam w krótkim czasie

każe tutaj oczekiwać setki wygnańców, nakłada na nas obowiązki, od których, gdy się u-suniemy, popełnimy zdradę względem Ojczyzny, dla której dobra ci wygnańcy swoje życie narażali. Jakże smutnym jest więc patryotyzm „Gazety Katolickiej“ wobec tych faktów niezaprzeczonych.

W dalszym ciągu czytamy: „lecz oprócz New-Yorskiego (bióra), nie wiemy o żadnym, któreby ze składek zebranych opłacało sobie koszta biórowe, i dawało sute utrzymanie sekretarskie“.

Tutaj doprawdy Redaktor „Gazety Katolickiej“ wypisał sam sobie świadectwo. Bo albo z trójnoga swej wielkości gazet polskich wcale nie czyta, albo rozmyślnie fałszem się posłużył. Komitet Centralny w sprawozdaniach swoich ogłosił najwyraźniej w „Zgodzie“ i „Ojczyźnie“, że niezależnie od ofiar, jakie na cel dobroczynny Er. J. Jerzmanowski złożył i składa, tenże zobowiązał się opłacać koszta lokalu, bióra i pensji sekretarza prywatnie z własnych funduszków. Koszta te zatem nie naruszają kapitału Komitetu, który to kapitał, stosownie do swego przeznaczenia, w zupełności na cele dobroczynne użytym zostanie. Myśmy byli dotąd świadkami marzeń patryotycznych, które prócz krzyków i hałasów, nie przyhościły żadnych rzeczywistych korzyści; i przyszliśmy do przekonania, że, jeżeli nam pod względem patryotyzmu i miłości Ojczyzny, wolno być marzycielami, to pod względem obowiązków bratnich i obywatelskich nie złudzenie, lecz naga rzeczywistość powinna nami kierować, jeżeli chcemy z obowiązków tych wywiązać się z korzyścią dla ogółu.

To ostatnie postanowienie jest także przyczyną, dla czego od urzędników naszych wymagamy sumiennej i całodziennej pracy, i każdy nam przyzna, że ta praca powinna być w tym względzie płatną.

Czem potrafi zatem „Gazeta Kat.“ usprawiedliwić swoją uwagę, że „my tu na dalekim zachodzie, przyzwyczajeni jesteśmy oddawać zawsze wszystko, co tylko zbieramy, na jakibądź cel dobroczynny?“ Czyż ze zebranych pieniędzy za „Gazetę Katol.“, redaktor jej nie pobiera sutej pensji? Czyż za swoją pracę dla dobra ogółu, dla dobra kościoła, nie pobiera wynagrodzenia? Redaktor „Gazety Kat.“ wie dobrze o tem. że tak jak sam żyć musi, tak muszą żyć i inni; a wiedząc, że sekretarz Komitetu jest płatnym z prywatnych funduszków jednego z członków bez naruszenia z kasy Komitetu, nie byłby z pewnością przeciwko niemu wystąpił, gdyby poza kulisami tego wystąpienia, nie ukrywało się prawdziwe ziarno, o którego zasiewanie mu chodzi, i które w jego krytyce naszego herbu narodowego wy-lazło jak sztydło z worka. Bo czy „Gazeta Kat.“ uznaje kolor niebieski w chorągwi polskiej, czy wie jak ta chorągiew, wygląda, to nas mało obchodzi; nam wystarczy, jeżeli my ją znamy i pod jej godłem występujemy. Ale „Gazeta Katol.“ powiada: że „odrazą ją napełnia widok owych dwóch rąk splecionych w bratnim uścisku“; i w tem jednym zdaniu leży cała kwintesencja jej rozumu i jej pojęć. Czyż bratni uścisk sprzeciwia się w czemkolwiek zasadom religii chrześcijańskiej? Czyż godzi się poważnemu organowi tendencyjnie przekręcać fakta i uścisk bratni, na którym się opiera religia katolicka, przedstawiać w czarnym świetle? W całym tym artykule „Gazety Katol.“ aż nadto widocznie przebiega się chęć zerwania właśnie owych dwóch ciepłych dłoni, łączących w bratnim uścisku trzy uciemiężone narody, — a chęć wykazania, że religia nie ma nic wspólnego z patryotyzmem. Jakże straszną jest różnica pomiędzy „Gazetą Katol.“ a naszymi księżmi, którzy z wiarą w sercu i z krzyżem w ręku prowadzili nas i braci naszych do boju i pierś swoją za wolność Ojczyzny nadstawiali. Nawet i tak daleko nie potrzebujemy szukać, bo oto Przewiele-

bny Biskup Newarku W. M. Wigger przesłał 50 dol. Komitetowi Centr. przy liście, w którym tak się wyraził: „Cel wasz jest godnym i szlachetnym. I ja proszę Najwyższego o błogosławieństwo dla Komitetu, który przedsięwziął tak wielką i miłosierną pracę“. Niech te słowa będą najlepszą odpowiedzią dla „Gazety Kat.“ na jej napaść tendencyjną a bezpodstawną.

Wszakże i W. Ks. H. Kli-mecki, jako członek Komitetu, powinien być uważanym za rękojmnię, że Komitet Centralny pracą swoją w niczem nie naraża zasad religijnych. Ale „Gazecie Kat.“ chodzi jednocześnie o przypięcie łatki Zw. Nar., którego niespodziewany wzrost, zaczyna jejbyć solą w oku, bo czuje, że w miarę tego wzrostu, usuwa się z pod jej nóg majestat całej świetności. Naród łączy się do wspólnej pracy, naród dojrzewa, a w tej dojrzałości „Gaz. Kat.“ spozstrzega dla siebie niebezpieczeństwo. Oto jedyna przyczyna jej napaści, innej nie mamy potrzeby szukać. Na propozycję „Gaz. Kat.“, żeby dwie dłonie w bratnim uścisku zastąpić koroną cierniową, albo krzyżem, odpowiadamy, że gazeta ta grubo się myli, jeżeli sądzi, że suknia zdobi człowieka. Czyż godło krzyża uchroniło nas od smutnych wypadków w Toledo, Cleweland lub Detroit? Czyż mamy „Gazecie Katolickiej“ wymieniać nazwiska osób, które te wypadki prowokowały i wywołały? „No-mina sunt odiosa“.

ten raz powstrzymamy się od tego. Komitet Centr., popierający cele i dążności Związku Narodowego, zgodnie z ustawami tego ostatniego, zaakceptował herb narodowy i takowy uznał za zgodny z wymaganiami i z duchem naszym patryotycznym. Tego godła Komitet nie zmieni i starać się będzie pracą i czynem wykazać nie tylko swoje wewnętrzne siły żywotne, ale i pożytek takowych na zewnątrz. A poparty przez ogół z jednej, przez prawo z drugiej strony, potrafi odeprzeć podobne napaści i nakazać szacunek dla instytucji, dla jej członków i urzędników.

z szacunkiem i poważaniem

Dr. V. Żołnowski.

Erazm J. Jerzmanowski.

KORRESPONDENCJE.

New-York, 5. marca.

Szan. Redakcyo!

W biurze Komitetu centralnego dobroczynności zebrali się wczoraj na nadzwyczajne posiedzenie, członkowie zarządu Komitetu, a mianowicie: Dr. W. Żołnowski, Er. J. Jerzmanowski, ksiądz H. Klimcki, Dr. Lewandowski i sekretarz Ig. Pawłowski.

Przystąpiono do rewizji kasy, którą wraz z książkami w należytem porządku znalezione. Przy tej sposobności wiceprezes pan Jerzmanowski, w krótkiej przemowie zwrócił uwagę, że podobne sprawdzania ksiąg i rachunków, często się powtarzać będą, prosił więc, by członkowie, spełniający pewne funkcje, nie czuli się tem urażeni. Tylko jawne i otwarte postępowanie Komitetu, zjedna dla tegoż zaufanie, i przekaż wszystkim, że Komitet nie pod płaszczykiem dobroczynności, ale dla rzeczywistego dobra ogółu pracować będzie. W dalszym ciągu mówca zwrócił uwagę na korzyść płynącą z łączenia się ze Związkiem Narodowym, i na błogie skutki, jakie przynieść może ta wewnętrzna organizacja, gdy w całej rozległości stanie się faktem spełnionym. Jako

nowy dowód sympatyi ze strony Amerykanów dla sprawy naszych uciskanych braci, mówca złożył na stole w dalszym ciągu

100 dolarów. W tej sumie 50 dolarów ofiarowane przez ks. Biskupa Wiggera z Newarku z następującej treści:

Do Pań

Jerzmanowskiego w Nowym Yorku.

Szanowny Panie!

Poniżej załączam 50 dol. dla dołączenia takowych do sum Komitetu centr. dobr. O tyle, ile ja rozumiem, Towarzystwo to zostało sformowanem w celu pomagania ubogim i zasługującym Polakom, a szczególnie tym, którzy w tak okrutny i bezprzykładny sposób wypędzani są przez rząd pruski. Cel ten jest godnym i szlachetnym. I ja proszę Najwyższego o błogosławieństwo dla towarzystwa, które przedsięwzięło tak wielką i miłosierną pracę.

Osobiście zawsze wiele się zajmowałem Polakami i mocno czułem ich cierpienia.

Wielka część takowych pochodzi z ich przywiązania głębokiego do ś. wiary katolickiej, której w czasach pomyślniejszych tak szlachetnie bronili przeciw Turkom pod murami Wiednia, prowadzeni przez heroicznego i nieśmiertelnego Sobieskiego.

Mając nadzieję, że szlachetny polski naród będzie jeszcze oglądał szczęśliwe dnie,

Muzeum Rapperswylskie.

Dochodzi nas wiadomość, że ob. E. Jerzmanowski z New-Yorku zobowiązał się na utrzymanie Muzeum w Rapperswylu placić 4,000 fr. rocznie. Dobry dla bogatych Polaków przykład. Kto nie może inaczej, niechby się przynajmniej groszem do dobra ogólnego przyczyniał.

— * Na fundusz subwencyonowania teatru polskiego złożyli:

P. Erazm J. Jerzmanowski z Nowego Jorku 100 mr. Razem złożono dziś 100 mr. — fen.

— * Na fundusz obrotowy Towarzystwa czytelników ludowych otrzymaliśmy:

Zebrane na wieczorku poświęcenia domu i kolendy u p. Leona Szukalskiego na przedmieściu koronowskim 5 mrk. 35 fen.

Razem z poprzedniami złożono 377 mr. 63 fen. Dalsze datki chętnie przyjmujemy.

— * Na pożywienie dla biednych dzieci szkolnych otrzymaliśmy:

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 100 mrk.

Razem z poprzedniami złożono 134 mr. 15 fen. Dalsze datki na ten cel chętnie przyjmujemy.

— * Na rzecz Towarzystwa pomocy naukowej imienia Karola Marcinkowskiego otrzymaliśmy:

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 100 mrk.

Kwotę tę przesłaliśmy do kasy tegoż Tow.

— * Na rzecz Towarzystwa pomocy naukowej dla dziewcząt polskich otrzymaliśmy:

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 100 mrk.

pozostawiam
uniozonym służą

W. M. WIGGER,
Biskup Newarku.

26. lutego 1886.

New York, 17 maja.

W ciągłej i bezustannej swej dbałości o dobro i dobrobyt swych rodaków w Stanach Zjednoczonych, p. Er. Jerzmanowski nie ogranicza się jedynie tylko na Nowym-Yorku lecz i po za obrębem tego miasta stara się zasiewać ziarna zgody i jedności, a nadewszystko rozpalać w sercach miłość Ojczyzny. Jeżeli gdziekolwiek może co dobrego zdziałać, to nieopuszcza żadnej zdarzającej się do tego sposobności.

Taką sposobność miał właśnie w niedzielę dnia 17 b. m., w którym to dniu postanowił wyjechać do Jersey City, by tam głosić słowa miłości i zachęcać do łączenia się w jedno silne ogniwo. Miałem ten zaszczyt towarzyszyć mu w tej wyprawie, a odniesionymi wrażeniami pozwolę sobie podzielić się z czytelnikami „Ojczyzny“.

O godzinie 10 i pół przedpołudniem odbyło się uroczyste nabożeństwo w prowizorycznie na ten cel urządzonej sali pod kościołem.

Po nabożeństwie i zebraniu ofiar na rzecz kościoła, które obficie wpłynęły i do których powiększenia hojnie przyczynił się p. Jerzmanowski, zebrał głos Wiel. ksiądz Barszcz. W przemowie swojej do obecnych a bardzo licznie zebranych rodaków, wyjaśnił powody tak pożądanego odwiedzin pana Jerzmanowskiego zwracając ich uwagę na błogie skutki, jakie takowe za sobą pociągną. Potem zwrócił się do pana Jerzmanowskiego prosząc również o przemówienie słów kilku. Pan Jerzmanowski podziękowawszy szanownemu mówcy za słowa zachęty i zaszczyt jaki mu czyni; oświadczył, że w czasie wiecu pozwoli sobie do ogółu przemówić, gdyż cel jego przybycia dotyczy wyłącznie dobra Związku Narodowego i zebrania na dziś zwołanego.

W czasie obiadu zgłosiła się delegacja złożona z 8 członków zapraszając nas a zwłaszcza p. Jerzmanowskiego na posiedzenie mające się odbyć o godzinie 2 popołudniu w Cooper-Hall.

Obraz jaki się nam przedstawił w chwili wejścia p. Jerzmanowskiego był obłany, że się też wyrażę pewną okrasą uczuć, które zazwyczaj bardzo tkliwą serca strunę każdego Polaka dotykają. Liczne zgromadzenie bowiem uformowało czworobok, w pośród którego stała kosztowna chorągiew Polska ofiarowana Polakom przez p. Jerzmanowskiego w umyśle na przyjęcie jego do Jersey City sprowadzona. Był to niby rodzaj obozu uroczyste utrefowanego na przyjęcie wodza. Chorągiew pochyliła się lekko, a z piersi zebranych wydobył się okrzyk powitania. „Niech żyje nasz Jerzmanowski“, który jakby huraganem radości niesiony, ustawicznie przez omal 10 minut się powtarzał. Wir głosów i towarzyszące mu oklaski zdawały się wtrząsać całym gmachem. Piękna zaiste chwila dla człowieka, gdy się doczeka tak prawdziwego i niekłamane uznania ze strony rodaków, gdy go podobny entuzjazm wynagrodzi za czyny, które z poświęceniem i bezinteresownie spełnia, mając na względzie jedynie tylko dobro swoich rodaków.

Gdy się nieco uciszono, zebrał głos Wiel. ksiądz Barszcz, wyrażając rzewnymi słowami uczucia podziwienia i wdzięczności za tyle ofiar i trudów jakie p. Jerzmanowski ponosi. Ta praca i te ofiary według słów mówcy, tem większe mają znaczenie i doniosłość, że opierają się na fundamencie stałym, nie wzruszonym, bo p. Jerzmanowski pracuje i poświęca się nie tylko dla narodu, ale i dla utrzymania w nim zasad moralnych i religijnych.

Pan Jerzmanowski wdzięcznym głosem podziękował za tak szczerze okazaną gościnność. Gorąco przemawiając za połączeniem się wszystkich do wspólnej pracy w celu utworzenia jednolitej całości zachęcał by jak najliczniej zapisywali się w szeregi członków Związku Narodowego. W dalszym ciągu wykazywał smutne następstwa postępowania tych, którzy nadstawiają uszu na nieczne podszepty socjalistów niemieckich i ławowiernie dają się na manowce sprowadzać. Potępiał nieuzasadnione strajki i projektował utworzenie polskiej ligi, któraby nie tylko przeciwko temu protestowała, ale stanowczo oparła się żywiołom, które wprowadzają rozstrój w społeczeństwie narażając go na tak smutne katastrofy, jakich byliśmy niestety świadkami w Chicago i Milwaukee.

Mowa pana Jerzmanowskiego była ciągle przerywana żywymi oklaskami uznania, a gdy przestał mówić grzmot oklasków zdawał się nie mieć końca, a na twarzach wszystkich obecnych jaśniało widocznie uczucie sympatii dla mówcy i dla wyrażanych przez niego słów.

Trzecim z rzędu mówcą był p. Szymański, który w żywo przemawiających słowach zebrał pana Jerzmanowskiego życząc Jemu jak i jego żonie Jego małżonce szczęścia w zamierzonej podróży do Europy, dokąd w połowie czerwca mają zamiar się udać.

Z kolei pan Lewandowski powtórzył słowa sympatii dziękując panu Jerzmanowskiemu za jego około dobra ogółu tak gorliwe i bezinteresowne podjętą pracę.

Ostatnim mówcą był p. Krzemiński, który w potwierdzeniu słów księdza Barszcza wzywał do zgody, jedności i wspólnego działania.

Na dwóch deklaracjach przystąpienia do Związku Narodowego kolejno podpisywano się, składając jednocześnie z podpisem i wpisowe do Związku.

Nie znam jeszcze dokładnie rezultatu, ale jeśli mnie oko nie myli, to przeszło sto podpisów było na deklaracji. Przy tej sposobności zebrano także 12 dol. 14 ct. na rzecz wygnanców, które wpłyną do kasy Komitetu Centralnego.

Piękne to zebranie w Jersey City, które z okazji przyjazdu Pana Jerzmanowskiego przemieniło się w świetną narodową uroczystość, pozostanie prawdopodobnie w miłej pamięci wszystkich Polaków w Jersey City, tembardziej, że ślady takowe nie dadzą się tak łatwo zatrzeć. Błogie skutki tego zebrania, jakie ciągle po sobie następować będą, pozostaną również miłą pamiątką dla p. Jerzmanowskiego, dla którego wewnętrzne zadowolenie jest jedyną nagrodą za jego spełnione dobre i chętelne czyny.

Ig. Pawło

RODACY!

Opuszczając brzegi tego wielkiego kraju w celu odwiedzenia po tyloletniem oddaleniu mej ukochanej rodziny, spragniony odetchnięcia po latach ciężkiej pracy powietrzem owej części Polski gdzie dotychczas nie jest poczytywanem za zbrodnię nazywać się Polakiem, radbym powiedzieć wam *do widzenia*. Lecz czyniąc to świadomy, że w czasie oddalenia mego od was, przedstawieni przez swoich delegatów obradować będziecie na sejmie w Bay-City zwołanem przez Cenzora Związku, pozwalam sobie zrobić kilka uwag, które pochodząc z głębokiej miłości dla Ojczyzny, od człowieka, który swą wytrwałą pracą potrafił zdobyć sobie szacunek u swoich i obcych, który nie potrzebując nic od innych, pragnie tylko waszego dobra, waszego wywyższenia i polepszenia bytu materialnego jak i podniesienia patryotyzmu, którym każdy polak powinien być ożywiony, mam nadzieję, że nie tylko odepchnięte nie będą ale że będą przyjęte z tem samym uczuciem z jakim je wypowiadam,

W obradach waszych szanujcie zdanie każdego, bo choć zdania różnić się będą, to jednak przewodniczyć im będzie wspólne poczucie obowiązku pracy dla dobra Ojczyzny i ogółu.

Obróbcie Konstytucję w taki sposób, żeby zarząd wybrany miał prawo wprowadzać w życie instytucye konieczne dla waszego moralnego i materialnego dobrobytu potrzebne, żeby mógł wspierać młodzież kształcącą się w naukach wyższych lub rzemiosłach i przygotowywać ją na pożytecznych obywateli kraju.

Upoważnijcie go do tworzenia kass pożyczkowych w celu wspierania klasy rzemieślniczej, i dania w drodze pożyczki więcej sposobności rozwijania się przemysłu pomiędzy Polakami, zawsze jednak z tym warunkiem, że tak wspierany przemysł nie będzie innych zatrudniał jak tylko polaków.

Nie zapominajcie o starcach, wdowach i sierotach, bo obowiązkiem każdego jest pamiętać o tych, co nie są w stanie sami sobie radzić.

Postawcie na czoło waszego Zarządu ludzi nieskazitelnych, zasłużonych Ojczyźnie, mających stanowisko w tym kraju, bo ci tylko mogą swemi wpływami i stosunkami wpłynąć na polepszenie bytu materialnego swych rodaków.

Ustanówcie prawa zapobiegające wybrykom socyalistów, bo takowe nie zgadzają się z duchem naszego narodu. Pokażcie światu, że Polacy są ludźmi pokoju, że chcą pracować i mają prawo do samoistnego bytu, i że potrafią sobie takowy zapewnić.

Pokażcie, że umiając szanować prawa tego wielkiego kraju, zasługujecie sobie na wolne jego instytucye, dążcie i zachęcajcie innych aby starali się wspólnie z wami zająć w tym kraju miejsce, jakie wam przysługuje w obec innych narodowości.

Dajcie rządowi waszemu rozporządzenie, żeby każdy członek, każde stowarzyszenie wchodzące na tory zasad socyalistycznych, jako niezgodnych z duchem polskim, mogło być wykreślone z waszego grona.

Pokażcie, że wychowani po większej części we wierze Św. Katolickiej, potraficie według jej zasad żyć, jak to ojcowie i praojcowie wasi czynili.

Oddalony od was— myśleć o was będę, i powiem tam u brzegów Wisły w tym starym grodzie nad kopcem KRAKUSA, że Polacy choć mil tysiące oddaleni zawsze jednym tchną dla Polski duchem, i że na obcej ziemi, z wyżyn której spogląda bogini wolności przyświecając pochodnią postępu Europy upośledzonym ludom, przygotowuje się pole pracy dla odrodzenia naszej OJCZYZNY.

Ja z mej strony ogrzany ciepłem kraju ojczystego, spojrzawszy choć z daleka na owe strony, gdzie choć urodzony, zawitać mi nie wolno— powrócę znów do was i z nowym zapalem będę na wspólną z wami pracę dla dobra Ojczyzny i waszego.

Do widzenia zatem Szanowni Rodacy! Niech Najwyższy ma was w swej opiece, niechaj kieruje waszemi krokami, oby zbliżyła się w przyszłości owa upragniona chwila odrodzenia się naszej ukochanej Ojczyzny.

Kończąc słowy: Niech żyje Polska, posyła wam braterskie pozdrowienie

ERAZM J. JERZMANOWSKI.

Z za oceanu.

(Mowa p. Erazma Jerzmanowskiego na obchodzie rocznicy styczniowego powstania w Nowym Yorku.)

Rodacy!

Zebrałiśmy się w dniu dzisiejszym, ażeby uczcić rocznicę powstania Narodu Polskiego w r. 1863. W tym dniu lat temu 24 my Polacy, którym Ojczyzna była droższą nad osobisty byt i życie, podnieśliśmy oręż, stając w obronie nigdy nie przedawnionych praw naszego Narodu i jego ideałów, jakie ludzkość, ażeby nie zejść do poziomu zwierzęcości, w łonie swem pielegnować powinna.

Niewola choćby ogniwa jej kajdan najpiękniejszemi były przeplatane kwiaty, jest jednak niewolą, ona jak zgnilizna niszczy ciało, podciągając zepsuciu całe organizmy społeczeństwa, a stracając naród ze świecznika wzniostych, miłością Ojczyzny wypielegnowanych zasad w sferę niskich częstokroć pobudek i nieczemnych życia kalkulacji, tenże ostatecznie rozsadza i upadła.

Niewola zamieniła legiony rzymskie na bandy ulicznych trubadurów, a z dumnych Aten i Spartę synów porobiła powolne tyranii narzędzia.

Na szczęście rok 1863 zrosiwszy niwy polskie krwią naszą, był dowodem, że patriotyzm i świetne przeszłości ideały nie wymarły jeszcze w duszach naszych. Manifestacja ta sama przez się była zwycięstwem, bo tylko jak długo zdolni jesteśmy do ofiarności, jak długo te ideały w nas żyją, mamy prawo wołać: „Jeszcze Polska nie zginęła!”

Pielegnować więc te ideały w sobie i w dzieciach naszych, wpajać w przyszłe pokolenie poczucie obowiązku ofiarności jest jednym z tych świętych obowiązków, do których Polak zawsze i wszędzie w Ojczyźnie i na obczyźnie poczuwać się powinien.

Rok w rok z sercem pełnem żalu schodzimy się w tym dniu przypominając sobie, jak Polskę sponiewierano i zdeptano, jak jej wszystko zabrano, swobodę narodowego, socjalnego i ekonomicznego rozwoju a nawet zagrożono to, co sercu człowieka najdroższem być powinno: język i religię. Wróg sięgnął jak sęp szponami swojemi po serce narodu, ażeby je wydrzeć z żywych ciał naszych i ostatecznie zakończyć walkę raz rozpoczętą, zupełnem nas zdemoralizowaniem i spodleniem. Czy mam Wam całą srogość wygnania do Sybiru i kopalń Irkucka przypomnieć, mogiły spalonych ciał naszych w powstaniu poległych braci, znieważenie naszych matek, naszych żon, dziewię polskich, przypomnieć zgłiszczona spalonych miast i siół rodzinnych i całą zgrozę tego ucisku, tego szyderstwa, jakie o pomstę do Nieba woła? Czyż wystarcza choćby życie całe, choćby mil tysiące oddalenia, żeby zapomnieć ten obraz niedoli narodu? Czyż jest kto między nami, żeby nie był zdolnym odczuć tych nieszczęść nadmiaru, tego upokorzenia?

Teraz, Rodacy, stawia się nam mimowolnie pytanie, czy mamy się poddać, poddać moralnie, jakieśmy się już poddali fizycznie. Czy przystoi człowiekowi stać obojętnie z założonemi rękami, lub bezczynnie wywodzić żale nad brzegiem wody, w której matka jego tonie. Czy mamy więc dać siebie i naród nasz zdeptać i w małoduszności swojej oddać się na wieczną pogardę... którą historia zaznacza podobne fakty. — Synowie Izraela poszli w rozsypkę, ale poczucia narodowego wydrzeć im nie zdołano. Mają oni broń wspólną na swoje dolegliwości, która każe mocarzom tego świata liczyć się z nimi. Tą samą bronią walczy dziś Irlandya. Ich potęgą jest ofiarność narodu, jest pieniądz, który każdy z nich, bogaty i ubogi, w stosunku do swego mienia składa na ołtarz ojczyzny. A my Polacy — potomkowie zwyciężkich hufców zpod Wiednia, mielibyśmy stanąć niżej żydów, niżej Irlandczyków?

Na to serca nasze, nasza narodowa duma nigdy nie pozwolą. Jak zginąć, to na puklerzu, z pierśią ku wrogom zwróconą. Zginąć, ale śmiercią bohaterów.

Powiecie: wszak działamy, mamy Związek Narodowy Polski. Wszak mamy go — ale dla nas, dla naszej własnej opieki. Składamy pieniądze, ażeby je w drodze kapitału pośmiertnego lub dobroczynnych instytucji napowrót odebrać. A co dla Ojczyzny?...

Zaczawszy od siebie, jak przystoi — zbudawawszy twierdzę dla własnego użytku, postąpmy o krok dalej. Podajmy z tej naszej narodowej twierdzy rękę Ojczyźnie. Wejdźmy w ślady szlachetnych synów Erynu, wznieśmy i my tak samo jak oni to uczynili, wielki potężny ołtarz ofiarny dla naszej matki, naszej w kajdany okutej Polski. Nie dajmy się w szlachetności, w zdolności poświęcenia się dla tak świętej sprawy wyprzedzać innym narodowościom.

W wieku lat młodocianych zaciskałem pięści, widząc sromotne z nami obchodzenie się wrogów. Stawszy się mężem, chwyciłem za oręż. I ja walczyłem w szeregach powstańców roku 1863 z modlitwą w sercu: „Wolność daj nam Panie!” lecz Bóg inaczej zrządził. Gdym chwycił za kij pielgrzymi polskiego tułacza, jedna tylko myśl mną kierowała... zdobyć fortunę. I dlaczego to pragnienie w sercu mojem powstało?... Pragnąłem fortuny, bo czułem, że to jest ta potęga, której nam potrzeba, jeżeli istotnie przewodniczy nam zamiar odbudowania Polski.

Otóż na tej drodze złączmy się dzisiaj wszyscy. Pracujmy, ażeby naszą wspólną pilnością i

wytrwałością w pracy utworzyć wielki skarb narodowy na użytek naszej Ojczyzny. W ten sposób zbudujemy trwały pomnik dla patriotyzmu emigracji polskiej w Ameryce.

Z radością wybrałem ten dzień rocznicy wiekopomnej walki o wolność i niepodległość Polski, ażeby was uwiadomić Sz. Rodacy, że już jakiś początek w tym kierunku został zrobiony w gronie zacnych członków patryotycznego, ogółowi dobrze znanego Towarzystwa: „Zjednoczenia Polaków” w Nowym-Yorku, które wzięło było sobie za cel zbudowanie domu polskiego. Otóż Towarzystwo sądząc, że ojczyzna jest dla Polaka tym domem polskim, o którego zbudowanie każdemu z nas najbardziej chodzić powinno uchwaliło na posiedzeniu rocznem w dniu 13 b. m. pod Nr. 228 E. 30 ulica, że pieniądze Towarzystwa, wynoszące w listach zastawnych według nominalnej wartości dolarów 1270, a w banku i w gotówce dol. 230, są zawiązkiem „Skarbu Narodowego, z przeznaczeniem na użytek Polski, około którego skarbu dla tegoż powiększenia inne towarzystwa grupować się powinny. — Dalej Towarzystwo uchwaliło, że skarb ten podlega administracji Zjednoczenia Polaków i wybrało mnie jako prezesa Zarządu. Klub polski w Nowym-Yorku, dając przykład zachęty, ofiarował na powiększenie skarbu $\frac{2}{3}$ swego funduszu obowiązując się miesięcznie po 25 ct. od każdego z swych członków na rzecz tegoż opłacać.

Uchwała Zjednoczenia Polaków została z zadowoleniem pełnem entuzjazmu przyjęta na zebraniu, umyślnie przezemnie na ten cel zwołanem „Prezesów Towarzystw Polskich z Nowego Yorku i okolicy” w dniu 18 b. m. pod Nr. 228 E. 30 ulica.

Zebranie powyższe zarazem uchwaliło, rozstać niniejszą odezwę do wszystkich Towarzystw Polskich prosząc:

1) O opodatkowanie się dobrowolne, po 5, 10 ct. lub więcej od członka.

2) O nadesłanie listy członków opodatkowanych dla spisania ich imion i nazwisk w złotej księdze Skarbu Narodowego.

3) O zachęcanie do składek prywatnych i tworzenie kółek patryotycznych w celu zbierania składek lub dobrowolnego opodatkowania się.

4) Zebranie prezesów przyjęło mój wniosek, ażeby ofiarowane Polakom przezemnie 1000 dolarów, które dotąd nieużyte leżą w Safe Deposit, do Skarbu Narodowego dołączone zostały.

5) Wszystkie korespondencye adresować należy: Erazm J. Jerzmanowski 340 Thira Avenue New York.

Obywatele! uwiadamiając was o powyższym programie, dodam mi wypada, że ten fundusz

PURCHASERS OF THE GAS PLANTS.

A Baron Who Becomes Interested in Indianapolis Property—The Large Deal Closed.

A Journal reporter was so fortunate as to meet at the New Denison Hotel, yesterday, a New York gentleman who has a personal acquaintance with all the members of the syndicate that has bought the gas plants of this city—artificial and natural. "I know," said he, "all four of them, E. C. Benedict, Baron E. J. Jerzmanowski—be careful of the spelling—Mr. C. F. Dietrich and H. J. Davidson. They are the owners of the majority of the stock of the Equitable Gas Company of New York city, one of the largest and wealthiest corporations of that kind in New York. They are also owners of the stock of the gas-works at Baltimore—the Chesapeake—which is considered as, perhaps, the finest and best equipped gas plant in this country. These men are gas-experts, the Baron being especially prominent in that line, and he has patents on thirty or forty different gas appliances. Mr. Benedict, who is the oldest of the quadrilateral, is about sixty years of age, the others being about fifty. He is the principal partner in the house of Benedict & Co., bankers, of New York city."

"How do you suppose they came to invest here?"

"Well, they are men who have money, and are always looking about for investments. I think, after looking the ground over, they put in their money, not on speculation, but for a good thing. There is growth and progress in this city, and those gentlemen evidently look at it in that light. They are men of great wealth, and once interested in this city, they will probably invest in other enterprises."

"Of what nationality is the Baron? Is he a Russian?"

"He is a Russian-Pole and an exile. Outside of his great wealth rather than because of it, he is a very interesting character. In the first place, he is an exile. He cannot return to his own country, but once a year he makes a pilgrimage to Vienna, where he meets his aged mother. He is very kind to his poor countrymen, and his office in New York is a great place for them to come with their grievances, which are of various kinds, but usually financial. He wears a little gold badge of which he is very proud. I happen to know that it is a decoration conferred upon him by the Pope as a recognition for some special deeds of charity to Polish immigrants of the Catholic Church upon their arrival in New York. He is large, heavy-set, fine-looking—you might say, a handsome man—and though, as I said, fifty years old, is not much gray. I really think Indianapolis is to be congratulated on having these gentlemen interested in her prosperity."

While it can be stated upon the best authority that the deal was closed Friday noon, the gentlemen here interested in the properties are still unwilling to give any details. They say that the main points of what they knew have been given to the public, but as to the various steps leading to the consummation of the purchase reporters must wait for the return of Mr. Allen M. Fletcher. It is admitted, though, that the purchase price is \$2,000,000, but as to the proportionate sums thereof that are to go to the several companies no statement will be made. Notwithstanding their reticence, all the stockholders concerned, so far as known, are satisfied with what has been done. A good deal of speculation is offered as to the basis of the sales, it being presumed upon the statement of one stockholder of the natural-gas company, who received 90 cents on the dollar for his holding, that that figure ruled as to that stock. It is understood that all obligations of the three companies, including a \$100,000 mortgage of the natural-gas company to the Standard Oil Company, and the bonds and mortgages of the artificial-gas companies, will be as assumed by the purchasers.

* Dla głodnych. Prezydent miasta otrzymał z Nowego Yorku 1000 zł dla nieurodzajem dotkniętych z listem następującej treści: "Wielmożny Edmund Mochnacki prezydent miasta Lwowa we Lwowie. Szanowny Panie! Przeczytałem w tej chwili odezwę obywatelskiego centralnego komitetu we Lwowie pociągającą do przesyłania przy mniejszym 1.000 zł. na rzecz dotkniętej klęską głodową ludności rolniczej w Galicji. W nadziei, że lepsze, radośniejsze wieści na przyszłość, echa z ukochanego naszego kraju, przyniosą mi będą, kreślę wyrazy wysokiego szacunku i poważania. *Erazm Jerzmanowski.*"

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku znowu zapisał swe imię w pamięci rodaków piękną ofiarą. Na ręce prezydenta miasta Lwowa nadesłał 1.000 złr. dla dotkniętej głodem ludności w Galicji. Cześć takiemu magnatowi!

Pomoc dla ludu. Znany z dobroczynnych uczynków i dąk nasz P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku przesał do rąk prezydenta m. Lwowa p. Edmunda Mochnackiego, przewodniczącego w komitecie ratunkowym dla włościan dotkniętych klęską nieurodzaju, kwotę 1000 złr.

214. 246

THE KIERNAN NEWS COMPANY.

No. 10 40 BROAD STREET April 8

Chicago Special.—The "Herald" says: "The gossip in Gas Trust is that part of the old crowd of Chicago insiders has been entrapped by a new set of gas specialists who are really now the owners of the control of the Chicago Gas Trust. This new crowd is made up of Benedict, Jerzmanowski and a party of rich Hebrews who trade through Wormser. It is a fact that the Chicago people who trade with Sid. Kent are short of Gas Trust at prices considerably below present figures."

p. Jerzmanowskiego.
(Korespondencja „Kurjera”).

Kraków, d. 12. października. — Sprawa pisma ludowego, które ma tu być założone dzięki ofierze, uczynionej przez p. E. Jerzmanowskiego z New Yorku, znajduje się na najłepszej drodze. Organizacją wydawnictwa zajmuje się znakomity poeta i poseł Adam Asnyk. Na redaktora gazety został powołany p. Jan Biedroń, chlubnie znany pracownik na polu literatury ludowej, obecnie pełniący obowiązki sekretarza Tow. rolniczego dla powiatu cieszyńskiego. Biedroń sam jest synem włościanina, umie do ludu przemawiać i posiada jego zaufanie. Nadto dodano mu do pomocy i kontroli komitet opiekuńczy, złożony z następujących obywateli: ks. Bukowskiego, Żółtowskiego, Dadlera, Malkiewicza i Wajnarowicza. Pierwszy numer wyjdzie 20. grudnia. Wydawnictwo starać się będzie jednocześnie o zakładanie sklepów spożywczych po wsiach i ludowych kas pożyczkowych. Jest tedy nadzieja, że ofiara p. Jerzmanowskiego, który dostarczył środków na wydawnictwo, przyniesie so wite owoce.

P.

Baron Jerzmanowski, the Italian member of the Chicago Gas Trust, has broken loose again. Before leaving Chicago last night for this city he said, that now "Chicago Gas is to be run as a business enterprise and not as a speculative tender; that the price of gas will not be reduced, and that no dividend will be paid because a very large sum will be spent in plant, and it is not desired to further increase bonded indebtedness." Run as "a business enterprise" is good. The Baron doubtless thinks that hitherto it has been run as a bunco game.

„Polski lud“.

Pod powyższym tytułem ukazał się w Krakowie pierwszy numer dwutygodnika, przeznaczonego dla ludu. Jako wydawca i odpowiedzialny redaktor podpisany jest p. Edward Wojnarowicz.

W uroczystej chwili sprowadzenia zwłok Mickiewicza, kiedy je otoczył lud polski i dał przez to dowód swej samowiedzy narodowej, podjęło grono obywateli patriotyczną myśl odwzajemnienia się temu ludowi za gorące jego uczucia dla sprawy narodowej przez założenie pisma, któreby te uczucia w nim rozniewało i podtrzymywało, a równocześnie przez zaznajamianie go ze sprawami kraju i postępem rolnictwa, dało mu podstawę do utrwalenia bytu ekonomicznego i do rozwoju samodzielności obywatelskiej. Hojnym datkiem przyczynił się do urzeczywistnienia tej myśli ofiarny nasz rodak z Nowego Jorku, podówczas w Krakowie bawiący, p. Erazm Jerzmanowski, co wraz z datkami innych obywateli zabezpiecza pismu na przyszłość byt materialny.

Pierwszy numer nowego czasopisma ludowego, powstałego pod tak szczęśliwymi auspicjami, pozwala przypuszczać, że spełni ono swoje zadanie. W formacie dużej czwórki (8 stronice) pod względem zewnętrznym przedstawia się *Polski Lud* okazalej od dotychczasowych wydawnictw tego rodzaju. Sama winieta pisma, rysunku i pomysłu artysty p. Piotra Stachiewicza, przedstawia obrazowo myśl i tendencję pisma. Na pierwszym planie typowa postać chłopca polskiego, siejącego ziarno, dla niego bowiem wydaje się czasopismo; obok ideały jego: Matka Boska Częstochowska, do której ucieka się w gorącej potrzebie naród polski, — dalej godło zawodu włościańskiego, lemiesz zapuszczony w rolę, wreszcie wspomnienie z bohaterskich dni ludu polskiego: Bartosz Głowacki i Świstacki z kosami w ręku, za nimi widnieją zdobyte działy. Wizerunki Bolesława Chrobrego, Kazimierza „króla chłopków“, Stefana Batorego i Jana Sobieskiego przypominają czytelnikom świetne chwile narodowej przeszłości, — a obraz Kościuszki walczą o niepodległość ojczyzny, w której włościanstwo polskie tak chlubny wzięło udział.

Treść pierwszego numeru *Polskiego Ludu* odpowiada ściśle tym emblematom. W słowie wstępnym zapowiada redakcja, że celem wydawnictwa „jest oświata, a przez nią polepszenie bytu naszego ludu“. Następują gorąco przemawiające do ludu wspomnienia i życzenia „w dzień Bożego Narodzenia“ i opowiadanie p. t. „W noc wigilijną“. W strunę miłości wiary i ojczyzny uderzono tutaj zbyt silnie, aby dźwięk jej minąć mógł bez głębszego wrażenia. — Początek artykułu „Po Sejmie“ zaznajamia czytelnika z tokiem najważniejszych spraw krajowych w ubiegłej sesji sejmowej, a wstęp dłuższej rozprawki, pióra Stanisława Szczepanowskiego p. t. „Rzecz o gospodarstwie społecznem i krajowem“ wskazuje warunki duchowego i ekonomicznego odrodzenia ludu, a przez niego narodu polskiego.

Przez tego zamieszczono rzecz „o zdrowiu“, pióra dra Wł. Krajewskiego, — „Szkół“ p. E. W., — dział gospodarstwa rolnego z rozprawką „o nawożeniu“ przez A. Lippomana, dalej artykuł „o budowie zagrod włościańskich“. W dziale zatytułowanym „Poradnik lekarski“ znajdujemy cenną rozprawkę dra Augusta Kwaśnickiego „o mleku i jego stosunku do suchoty“, w dziale „ochrona zwierząt“ odezwę krakowskiego stowarzyszenia ochrony zwierząt. Przez tego urozmaicono pismo rubryką „Wiadomości z kraju“ i „spraw politycznych“ wierszykiem p. Jadwigi Zubrzyckiej p. t. „Z opłatkami“, — opowiadaniem o ziemiach polskich i ważniejszych wypadkach z ostatnich miesięcy.

Do każdego numeru dołączany będzie także dodatek powieściowy, w którym obecnie zamieszczono „Jasełka królowej Kingi“, według Deotymy.

Treść więc bardzo obfita, układ pisma trafny, tendencja pojęta i przeprowadzona ze świadomością celu, a staranność, z jaką rozpoczęto wydawnictwo, uprawnia do nadziei, że redakcja udoskonalać będzie pismo w miarę nabytego doświadczenia, nie spuszczając z oka istotnych potrzeb ludu i haseł, pod jakimi powstała pierwsza myśl inicjatorów i założycieli pisma.

Chodzi teraz o to, aby pismo dostało się rzeczywiście w ręce ludu i stało się poczytnem — co już bezpośrednio i wyłącznie od redakcji nie zależy, lecz od dobrej woli tych, którzy z tym ludem się stykają. Spodziewać się je-

dnak godzi, że nowe czasopismo zyska w tym kierunku należne poparcie światłych sfer obywatelskich, jakiego wyczekiwać należy słusznie dla dobrej sprawy, podjętej bez wszelkich celów samolubnych, a jedynie ze względu na dobro ludu, jako podwaliny ustroju społecznego. Niska cena prenumeraty wreszcie (2 złr. rocznie, — adres redakcji ul. Floryańska l. 15) ułatwić powinna zadanie, jakie podjęli założyciele *Polskiego Ludu*. M. J. K.

"SID" KENT AND CUMMINGS ARE OUT.

They Fail of Re-election as Directors of the Gas Trust.

Once more there is a commotion in Chicago Gas Trust affairs. Yesterday offered two sensations. One was the announcement that the regular dividend for the current quarter will be passed and the other was the dropping of Columbus R. Cummings and Sidney Kent from the directory of the Chicago Gaslight and Coke company.

The announcement that the Gas Trust dividend will not be paid was obtained by THE TRIBUNE from Mr. Billings. The course of the trust regarding that dividend has been one of the conundrums of the stock market. There have been a number of semi-official statements to the effect that it would be paid, and yesterday Mr. Billings was quoted in the brokers' offices as authority for the statement that the dividend would be paid the 30th. Mr. C. K. G. Billings was asked if the brokers had authority to make the statement.

"The report is false," he said. "Neither the Chicago Gaslight and Coke company nor any of the other companies will pay any dividends this quarter. We shall have to pass it. We must spend \$2,500,000 in construction, owing to the World's Fair and the growth of the city. That money will have to come out of the earnings. The price of gas is low—\$1.25. If we got \$1.50 we might be able to pay dividends, but as it is we cannot."

The regular annual meeting of the Chicago Gaslight and Coke company was held at the office of the company yesterday, and the following board of directors was elected:

E. J. Jerzmanowski, E. C. Benedict, W. Ferguson, W. H. G. Knapp, C. T. Yerkes, C. K. Wooster, J. B. Gentry, Geo. O. Knapp, C. E. Jolson, F. S. Winston, C. K. G. Billings.

The new members of the board are Messrs. Gebhard, Wooster, and Ferguson. The members of the old board who were dropped were Columbus R. Cummings, Sidney Kent, and George A. Yuille. Mr. Yuille has been the secretary and treasurer of the company, and was re-elected to that office. So his retirement is not significant.

"The reason why Messrs. Kent and Cummings were not elected directors," said C. K. G. Billings, "is simply that they did not hold any stock to amount to anything. There is nothing else back of it. Everything is harmonious, but the men that hold most of the stock naturally are the officers of the company. Messrs. Kent and Cummings are large bondholders, but their holdings of stock are inconsiderable. They used to hold a good deal, but I suppose they have sold it."

"The stock is voted by those who hold it, the principal ones being the new directors. The Fidelity Trust company does not hold or vote it, but the stockholders themselves were at the meeting and voted."

The statement of Mr. Billings that Messrs. Cummings and Kent were not re-elected directors of the Gaslight and Coke company because they have disposed of their stock is surprising. All the stock of the Gaslight and Coke company was purchased by the Gas Trust some years ago. The stock was held by the trust until it was forced by legal decisions to get rid of it and it was then deposited with the Fidelity Trust company of Philadelphia. How it happens that the directors of the Gaslight and Coke company hold the stock is a matter Gas Trust stockholders should be interested in, for the only value of their stock comes from the ownership of the stock of the companies from which the trust was formed.

The new directors of the Gaslight and Coke company elected the following officers: E. J. Jerzmanowski, President; C. K. G. Billings, First Vice President; George O. Knapp, Second Vice President; George A. Yuille, Secretary and Treasurer; F. L. Gentry, Assistant Secretary and Treasurer.

"No, there has been no row," said Mr. Cummings, in speaking of yesterday's election. "Mr. Kent and myself both refused to be re-elected. We are interested in natural gas development and do wish to hold office in two companies which may become antagonistic. Our withdrawal from the directorate at this time will prevent any complications in the future. We will in no event be accused of using our positions as officers of one company in furthering the success of another. The best of feeling exists between Mr. Kent and myself and the other members of the Chicago Gaslight and Coke company. The Gas Trust, I am satisfied, will pay no further dividends until the litigation in regard to its property is ended. The construction account has taken care of any dividends which might have been paid this quarter."

S. A. Kent gave some additional reasons for the change in the directorate of the gas company.

"The members of the Chicago Gaslight and Coke company did not want Mr. Cummings or myself as directors and so did not elect us. The fact is the company wishes to have the control of its affairs in the East. Both gentlemen elected to fill our places are from New York."

Chicago Gas was barely steady, while the market was moving up and was weak in the last hour. Traders for an upward turn fear a property involved in a fight, and that seems to be the present position of the Chicago Gas Company. It transpires that the proposition of the company to give the city of Chicago 3½ per cent of the gross earnings, or \$150,000 a year, on condition that the quo warranto proceedings should cease was made after conferences had been held between Vice President Benedict and certain city officials—the Mayor, the Comptroller, the Corporation Counsel and the President of the Board of Aldermen.

They expressed a desire that the company should formulate a proposition for the settlement of the dispute. They wanted a reduction in the price of gas, but this the company positively refused to concede, and the upshot of it all was the 3½ per cent scheme, which the city officials agreed to and promised to recommend to the Board of Aldermen. It appears, however, that they did not advocate it before the Aldermen, but merely laid it before the seventy-two members of that august body as a proposition volunteered by the gas company, and it was laid on the table. Baron Jerzmanowski, who is now managing the company, and Vice President Benedict asserted to-day in the most forcible language that they will have no further negotiations with the Chicago officials, and that if the latter decline the 3½ proposition they may go to his satanic majesty so far as the gas company is concerned. "They can't hurt us," said General Manager Jerzmanowski; "we'll carry on our business just the same and we'll be \$150,000 a year ahead if they decline the offer."

Sales at the Board amounted to 196,956 shares (silver bullion certificates not included), against 179,572 yesterday and 80,811 on Saturday. Following is a summary of to-day's market:—

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku, jak donosi *N. Reforma* z wiarygodnego źródła, zobowiązał się składać po 1000 franków rocznie na rzecz muzeum narodowego polskiego w Rapperswylu. Ofiarność ta zapobiegnie niedoborom, jakie wskutek wyjątkowych warunków okazały się w pierwszym roku po śmierci założyciela.

Off to Europe.
The steamers sailing to-day carried a large list of passengers. On the Eteuria are Captain T. V. F. Aymer, M. P.; Miss Potter, daughter of Bishop Potter; Mr. J. H. Robb, Mr. T. Morgan Stewart, Rear-Admiral Seymour, Mr. and Mrs. Travers, Mrs. and Miss Zerega and Mr. J. J. O'Donnell.
On the Champagne are Mr. and Mrs. Adrian Iselin, Jr., Baron and Baroness E. J. Jerzmanowski and the Baroness Rosalie de Gedalia.

Chicago's Columbus Tower.

— **P. Erazm Jerzmanowski** znany patriota i filantrop od tygodnia bawi już w Krakowie. Odbiera on setkami listy od rozmaitych osób z prośbą o wsparcie. Zbranina ta wstrętna a zupełnie daremna, boć P. Jerzmanowski, człowiek rozumny i wytrwały, nie rozrzuca grosza ciężko przez siebie zapracowanego na prawo i lewo i nie idzie na lep żebących frazesów, ale z mienia swego znaczo odesetki obraca na wsparcie i poparcie tego, co istotnie na to zasługuje. Ci panowie suplikanci trochę więcej powinni mieć poczucia wstydu!

Z Rapperswylu.

W dniach pomiędzy 5 a 10. bm — zatem tuż po uroczystościach krakowskich, zjechać się miało do Rapperswylu — jak donoszą stamtąd — grono obywateli patriotów tak z tłaactwa, jakoteż z kraju, w celu wyboru do rady nadzorczej i omówienia dalszej działalności.

Muzeum od czasu przybycia nowego kustosa Włodzimierza Różyckiego de Rosenwerdta, zostało widocznie uporządkowane przez wprowadzenie systematycznego ładu. Były kustosz Józef Radomiński, złożony od dwóch lat ciężką chorobą, zakończył żywot 24 czerwca br. pozostawiając żonę.

Pomimo nieustających deszczów, przez cały czerwiec ruch zwiedzających był stosunkowo większy od lat poprzednich: a tak samo wzrasta się nadsyłanie cennych pamiątek.

Rodzina Zeltnerów, u której mieszkał i skonał w Solurze Kościuszko, zamieszkała obecnie w Ameryce, doniosła, że oprócz już ofiarowanych do muzeum pamiątek po wielkim bohaterze, postanowiła nadesłać jeszcze wszystkie inne, jakie posiada. Pomiędzy tem znajduje się portret Kościuszki malowany za życia z natury, a który dotąd Polakom nie jest znany. Zarząd muzeum postanowił jedną komnatę przeznaczyć wyłącznie na umieszczenie pamiątek, jakie otrzyma i jakie już zebrał. Będzie to więc n. j. bogatszy zbiór, jakiego żadne muzeum nie posiada.

Serdeczny niesrudzony opiekun muzeum ze Stokholmu, Henryk Bukowski, który tak szczerą ofiarnością otacza ten przybytek pamiątek naszych narodowych na wolnej ziemi Helwetów, nadesłał znowu kilka pak z cennymi przedmiotami, zebranymi w Szwecyi i po innych krajach Europy.

Pomiędzy innemi, znajduje się pyszna halebarda z czasów Władysława IV z portretem tegoż. Jak już doniesiono niedawno, znaczny nasz rodak Jerzmanowski oświadczył się dawać rocznie 1000 fr. dla muzeum.

Otóż obecnie znowu jadąc do Krakowa w przejeździe przez Paryż przesłał oprócz wymienionego wyżej legatu, osobno 1000 fr. do dowolnego użytku zarządu muzeum na nagłe potrzeby.

Tak biorą w opiekę patrioci, którzy doniosłość tego muzeum mianowicie w przyszłości pojmują, a oddziaływania nie lekce-

zjeżdżie kuratora na postanowienie aby dalsze piętro zamiaty i jaknajprędzej odrestaurowane i tam był przeniesiony zbiór obrazów, gdyż na 1-szem piętrze już za ciasno. Następnie usiłuje zarząd postanowić tamże coroczne wystawy dzieł artystów polskich od czerwca aż do października. W dalszym planie nareszcie jest zamiar wydawnictwa miesięcznika dla publikacji nader cennych dokumentów dziejowych, których tak wiele mieści archiwum muzealne. Jest też wszelka nadzieja, że pod opieką takich mężów, jak Bukowski i Gałęzowski, gdy sobie dobrać jeszcze kilku patriotów do rady nadzorczej, muzeum narodowe w Rapperswylu nie tylko nie upadnie, ale stanie na tym szczycie, jaki twórca tegoż s. p. Władysław Plater zakreślił w swych planach. Obecnie gdy sprawy pozostałe do rozwiązania po s. p. Platerze, są już na ukończeniu, inaczej się przedstawiają, jak uprzedzeni do muzeum głosili, to też i zajęcie staje się coraz żywsze. Dziś jest rzeczywiste czynem patriotycznym, kto zechce doniosłość tego schroniska pamiątek narodowych i ich oddziaływanie na zewnątrz zrozumieć. Niechże więc i w tym kierunku ożywi się ofiarność.

— * Na koszt wysyłki tutejszych dzieci szkolnych na prowincję otrzymaliśmy:

Od p. Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 100 guld. czyli po zamianie 173 mr. 90 fen.

Razem z poprzednemi złożono 575 mr. 65 fen.

— * Na głód duchowy (Towarzystwo czytelników) otrzymaliśmy:

Od p. Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 200 guld. czyli po zamianie 347 mr. 80 fen.

— * P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku złożył na rzecz galeryi Towarzystwa przyjaciół nauk 200 guld.

— * P. Erazm Jerzmanowski udał się obecnie do Rapperswyli, gdzie ma się widzieć z pp. Józefem Gałżowskim z Paryża, z Bukowakim z Sztokholmu, z hr. Engeströmem z Poznania i z Laskowskim i Miłkowskim (Jezem) z Genewy dla omówienia spraw Muzeum narodowego. Zjazd w Rapperswyli ma się odbyć w tym tygodniu. — Równocześnie ze sprawą Muzeum przedmiotem narad będzie prawdopodobnie kwestya złączenia pod jeden zarząd kilku t. zw. skarbów narodowych.

— * Na głód duchowy (Towarzystwo czytelników) otrzymaliśmy:

Za pośrednictwem ks. Zdzisława Czartoryskiego od p. Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 200 guld.

P. Erazm Jerzmanowski złożył w naszej redakcyi kwotę 250 zkr. dla krakowskiego Towarzystwa oświaty ludowej.

P. Erazm Jerzmanowski, znany w najszerszych kręgach polskich filantrop, przybędzie jutro z Nowego Jorku do Krakowa i zabawi tu w towarzystwie członków swojej rodziny, przybyłych z Królestwa Polskiego, do pierwszych dni lipca, t. j. aż do zakończenia uroczystości złożenia zwłok Adama Mickiewicza na Wawelu.

Kraków, 5 Lipca.

Celem uczczenia pamięci nieśmiertelnego wiejszcza, z powodu wczorajszego święta, w którym lud polski z taką siłą objawił świadomość uczuć narodowych, za inicjatywą p. Erazma Jerzmanowskiego, postanowiono dziś wydawać w Krakowie pismo tygodniowe dla ludu.

Listy od korespondentów.

— Marienbad. Korespondent nasz pi-
sano w liście z 10.7.25. Przyjeżdżam

tutaj na kilkotygodniowy pobyt dla ode-
technięcia tutejszemu powietrzem, nasyco-
nym zapachem lasów sosnowych, otacza-
jących ze wszystkich stron Marienbad, i
zaraz nazajutrz byłem świadkiem strasz-
liwej burzy, która się tutaj nocy ubiegłej
srożyła. Kiedy już zgaszono światło e-
lektryczne, którym główna ulica tutejsza
Kaiserstrasse i wzniesione zakłady, oraz
teatr są oświetlone, powstała burza, ja-
kiej starzy mieszkańcy tutejsi nie pamię-
tają. W ciągu pół godziny ze wzgórzy
zauważono cztery pożary wzniecone przez
pioruny; około zaś dworca grom zabił
robotnika znajdującego się w polu; wie-
lu kuracuszów tutejszych przez kilka
godzin nie mogło usnąć; dopiero nad ra-
nem zaczęło się wypogadzać, deszcz je-
dnak w ciągu dnia padał kilka razy. O
ile mi jednak mówiono, był to pierwszy
deszcz ulewny od dwóch tygodni, przed-
tém bowiem cieszą się ładną pogodą.
— W Marienbadzie, dokąd do dnia 1-go b.
m. przybyło 10,725 osób, w roku bieżą-
cym jest mniej Polaków niż zwykle.
Między gośćmi zagranicznymi jest kilka
znakomitości. I tak, bawi tutaj rzadko
ukazujący się na spacerach hrabia i hra-
bina Paryża (mieszkająca tutaj corocznie
przez kilka tygodni i mająca pozwolenie
na polowanie w ogromnym zwierzyńcu
księcia Metternich'a), książę orleański, b.
więzień z Clairvaux; generał Gallifet,
Leon Say, Rothschild z Frankfurtu i
Bleichröder z Berlina. Ze świata urzęd-
owego z Królestwa Polskiego bawi tu-
taj członek warszawskiej izby sądowej
Wiliams i gubernator piotrkowski Miller.
Polacy więcej niż u innych wód zagra-
nicznych, ugrupowawszy się w kółka,
żyją między sobą. Najwięcej otoczonym
jest p. Erazm Jerzmanowski, dyrektor To-
warzystwa Gazowego w New-Yorku, zna-
ny nie tylko w Ameryce, lecz i w Europie
z licznych czynów dobroczynnych i ofiar
na rozmaite cele użyteczności publicznej.
P. Jerzmanowski, jak zapewne wiecie,
corocznie przyjeżdża do Europy, a zwie-
dzając wody galicyjskie, każdy swój
przyjazd upamiętnia ofiarami pieniężne-
mi. Jest to mężczyzna lat czterdziestu
kilku, ujmującej powierzchowności, wzro-
stu słusznego, niezmiernie inteligentny i
mówiący wybornie po polsku. Ożeniony
jest z Amerykanką, kobietą piękną, u-
przejmą i bardzo ożywioną w rozmowie.
Sekretarzem p. Jerzmanowskiego jest p.
Pawłowski, człowiek lat około 60-u, po-
siadający dar jednania sobie sympatyj
tych wszystkich, którzy mieli sposobność
z nim się bliżej poznać. P. Jerzmanow-
ski, jak mi mówiono, ma jeszcze trzy
tygodnie tutaj zabawić, a następnie je-
dzie na Havre do New-Yorku. — Bawię
tutaj dopiero dwa dni, mogę więc wy-
mienić nazwiska tylko tych osób, które
miałem sposobność tu widzieć na space-
rach w samym mieście i na pobliskich
miejscach przechadzki. Bawią więc obe-
nie w Marienbadzie: Edward hr. Raczyń-
ski, hrabina Gustawowa Przeddziecka,
radca Dyrekcji Główniej Towarzystwa
Kredytowego Ziemińskiego Reklewski, b.
naczelnik biura Dyrekcji Główniej Tow.
Kred. Ziemińskiego Julian Nowosielski, Mi-
chał Kozarski, Wincenty Wałewski z
Dzierżbie, Adam Przanowski, Konstanty
Jerzmanowski, Gołębiowski z Rużek, z
pod Kutna, professor Stanisław Budziń-
ski, dyrektor Towarzystwa Kredytowego
m. Warszawy Władysław Wołowski, pro-
fessor Wolfring, dr. Monkiewicz, dr. Bel-
ke, generalny reprezentant Towarzystwa
Ubezpieczeń na Życie New-York Radkie-
wicz, regent Jałowiecki, redaktor *Kraju*
Piltz, adwokaci przysięgli Józef Kirsztot-
Prawnicki i Feliks Dębski, naczelnik służ-
by mechanicznej drogi żelaznej Nadwi-
ślańskiej inżynier Puszkowski. Z moich
dobrych znajomych z W. Ks. Poznańskie-
go spostrzegłem tutaj posłów Zdzisia-
wa księcia Czartoryskiego i Cegielskiego.
Kolonja polska zbiera się na obiady w
Impérialu, w Waldmühle i u Klinger'a,
później zaś najczęściej znajomych spotyka-
łem w Belle-Vue, w Kiselhofie, oraz w
kurhauzie. — Po obiedzie, na promenadzie
grywa orkiestra; o ile mi jednak mówili
ci, którzy bawią w Karlsbadzie, nie mo-
że się ona równać ani pod względem do-
kładności w wykonaniu, ani też progra-
mu z orkiestrą Labickiego, która, jak to
zresztą powszechnie wiadomo, posiada
już ustaloną sławę europejską. — Kuchnia
tutejsza wyborna; takiej wołowiny, jaką
tu dają w formie rostbeefów i rumszty-
ków u nas rzadko spotkać. — Spacerów
w okolicy Marienbadu prześliczna, miejaco-
wość zaś sama ma tę przedewszystkiem
zaletę, iż zrobiwszy kilka kroków z do-
mu, jest się zaraz w lesie, którego drze-
wostan bogaty budzi podziw; tak wybu-
jałych sosn i jodeł, jak w lasach w o-
koło Marienbadu rosnących, dawno nie
widziałem.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku, przy-
był wraz z żoną do Krakowa. Oprócz tego przybyli
z Królestwa Polskiego członkowie rodziny pp. Jerz-
manowskich, matka pani Kamila Jerzmanowska, brat
Konstanty właściciel dóbr Niwka, pani Kosowska i
p. Stanisław Gołembowski z żoną i dzieckiem wła-
ściciel dóbr Różki. PP. Jerzmanowscy mieszkają w
Grand-hotelu i zatrzymają się w Krakowie aż do
zakończenia uroczystości złożenia zwłok Mickiewicza,
pozem odjadą do Marienbadu.

Na ręce p. Ignacego Żółtowskiego złożył p. Jerz-
manowski kwotę 300 złr. dla rozdania na cele do-
broczynne domagające się szybkiej zapomogi. Sekre-
tarz p. Jerzmanowskiego p. Pawłowski w redakcyi
naszej w imieniu pp. Jerzmanowskich złożył 100
złr. na rzecz krakowskich kolonii wakacyjnych. Za
ofiary te hojnego zawsze rodaka składamy serdeczne
podziękowanie.

P. Erazm Jerzmanowski otrzymuje codziennie
takie stosy snplik o wsparcia i zapomogi od różnych
osób, że sekretarz jego p. Pawłowski, zaledwie
rozczytać się w nich może, a potrzebaby chyba Ka-
lifornijskich kopaliń, aby tym wszystkim, mniej lub
więcej uzasadnionym prośbom uczynić zadość. Nadto
zdarzają się listy z podpisami widocznie sfałszowa-
nemi, o podpisanych bowiem niepodobna przypuścić,
aby rzeczywiście potrzebowali korzystać z hojności
naszego rodaka. Wiele z tych listów zatem obliczo-
no widocznie na nieszlachetne wyzyskanie pobytu p.
Jerzmanowskiego w Krakowie.

P. Erazm Jerzmanowski udał się obecnie do
Rapperswyłu, gdzie ma się widzieć z pp. Gałęzow-
skim Józefem z Paryża, z Bukowskim ze Sztokhol-
mu, z Engestroemem z Poznania i z Laskowskim i
Miłkowskim (Jeżem) z Genewy dla omówienia spraw
Muzeum narodowego. Zjazd w Rapperswyłu ma się
odbyć w tym tygodniu.

Równocześnie ze sprawą Muzeum przedmiotem
narad będzie prawdopodobnie kwestya złączenia pod
jeden zarząd kilku t. z. skarbów narodowych.

Z RAPPERSWYLU.

P. Józef Gałęzowski z Paryża, głów-
ny kierownik Muzeum narodowego w
w Rapperswyłu, umieszcza w „Zgo-
dzie” odezwę, w której objaśnia, że
p. Erazm Jerzmanowski z New Yorku
wszedł do składu rady nadzorczej
Muzeum i jest reprezentantem tako-
wego w Ameryce. Wszelkie ofiary
pieniężne i w przedmiotach na rzecz
Muzeum powinny więc być przesyłane
p. n. 161
ulica w New Yorku.

Echa kąpielowe.

(L. S) Marienbad, w sierpniu. Z tej czarującej miejscowości olśnionego południowo-wschodniem światłem słońca, osłoniętej od wiatrów północnych górami i lasami jodłowymi, a tak dobrze znanej naszym ziomkom, pragnę przesłać Wam wiadomości.

Marienbad rok w rok coraz większe postępy czyni. Przypatrując się tym domom przypominającym pałace, owej kolumnadzie, którą właściciele zakładu OO. Norbertanie w roku zeszłym własnym wykonali kosztem, a która pół miliona złr. pochłonęła, oświetleniu elektrycznemu całego miasta i kanalizacji, z bolesnem westchnieniem wyjęknąć muszą, „jakże nam do tego daleko“. Ale bo też Marienbad to zdrowisko światowe: liczba leczących się gości obecnie 14.000 dobiega, zatem bez wątpienia 15.000 przejdzie. Cały świat szuka tu ulgi w cierpieniach, lekarze zimą na wszystkie rozbiegają się strony, aby uzdrawiające skutki tutejszych źródeł i borowiny wysławiać, to też nie dziwnego, że dziesiątki tysięcy przybywa chorych, że fundusz kuracyjny do 60 000 złr. wzrasta, a z nim też i zakład prosperuje i wszystko, co tylko leczącym się potrzeba, bywa wcześniej przygotowane, a co rok ulepszone. Dajcie nam takie warunki, dajcie nam zwłaszcza tak potężnych opiekunów, jakich Marienbad w osobie Norbertanów posiada, a zobaczycie, że i my pokażemy, że takie pieścielko na swoim gruncie stworzyć potrafimy.

Tymczasem imponujemy tu cyframi, bo liczba ziomków naszych niezawodnie do 700 dojdzie, licząc naturalnie rodaków wyznania mojżeszowego, którzy, trzeba im oddać sprawiedliwość z małym wyjątkiem, tylko po polsku tu mówią. Bawi tu obecnie JE. ks. biskup Kozłowski z Żytomierza, książę Z. Czartoryski z Poznańskiego, gościł tu p. Cegielski, obaj posłowie na sejm z Poznania, hr. Tyszkiewiczowa, p. Dowgiałło z Litwy, hr. Przeździecka Konstantowa, p. Szycka z córką z Wołynia, panna Zbyszewska, znana osobistość z Warszawy, hr. Skarżyński, dr. Szyszło z Warszawy, adwokat A. Szaniawski z Warszawy, p. E. Piltz redaktor tygodnika *Kraju*, Wincenty Walewski z Dzierżbie, p. Paszkowski wicedyrektor kolei Nadwiślańskiej, kanonik Magnuski z Warszawy, ks. Witkowski misjonarz apostolski kawaler legii honorowej z Paryża, ks. Simon, rektor akademii duchownej w Petersburgu, p. Konstanty Radkiewicz, dyrektor Nowo-Yorskiego towarzystwa ubezpieczeń z Warszawy i wiele innych dystyngowanych osób; ale największą sympatią otaczają tu rodacy nasi rodziny p. Erazma Jerzmanowskiego, którego znakomite zdolności i prawdziwie wzniósłe chrześcijańskie pojęcie obowiązków obywatela uczyniły jednym z najdzielniejszych przedstawicieli społeczeństwa naszego w Ameryce. Dobroczynne czyny p. Jerzmanowskiego nie tylko zjednały mu uznanie

w kraju rodzinnym, lecz i w całej północnej Ameryce postawiły nazwisko jego obok nazwisk najznakomitszych Polaków, których Stany Zjednoczone ze złością wspominają.

P. Jerzmanowski co drugi rok opuszcza Amerykę aby na łonie rodziny przepędzić kilka miesięcy w kraju, do którego tak bardzo tęskni. W bieżącym jednakże roku, stan zdrowia matki i żony zniwolił go do przybycia do Marienbadu, gdzie też bawi od pięciu tygodni z całą swą liczną rodziną i sekretarzem p. Ig. Pawłowskim. Cała rodzina, jak większa część naszych rodaków, którzy nie poczytują sobie za szczęście być leczonymi przez Niemca, zasięga rady dr. Dobieszewskiego i w znacznej części zamieszkuje jego willę w prześlicznej okolicy zakładu.

Z zagranicznych osobistości, w obecnym sezonie przebywających w Marienbadzie, wymienić warto: hrabinę Paryża, markizę generała Gallifet, pamiętnego bohatera szarż kawaleryi pod Sedanem i okrucieństwami, popełnionymi podczas komuny, ks. Oldemburskiego, ks. Wirtemberską.

Od dyrektora Muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie, czcigodnego dra Adryana Baranieckiego, otrzymujemy następujące pismo:

Zacny a znany w całym kraju ze swej ofiarności p. Erazm Jerzmanowski zwiadzał obecnie wraz ze swym sekretarzem p. Pawłowskim salę rysunkową dla kobiet i modelarnię muzealną, zaznaczając i tym razem swą bytność w zakładzie hojnym datkiem 200 złr. na fundusz żelazny wyższego zakładu naukowego dla kobiet, przy Muzeum istniejącego. Składając najserdeczniejsze podziękowanie zacnemu ofiarodawcy za tak hojne poparcie naszych usiłowań, niepodobna mi nie wyrazić życzenia, aby ten przykład znalazł licznych naśladowców wśród znacznych naszych rodaków do czynnego poparcia instytucji, która przez 22 lata swego istnienia gorliwie pracowała nad wyższem wykształceniem polskich niewiast, nie zdoławszy wszakże zapewnić niezależnego bytu zakładowi.

STOWARZYSZENIE Nauczycielek w Krakowie, podczas bytności tam p. Erazma Jerzmanowskiego z New Yorku, ofiarowało mu w dowód wdzięczności, jako „dobrodziejowi Stowarzyszenia“, piękną grupę fotograficzną z wierszem pamiątkowym.

Prośby o wsparcie. Niedawno wspominalismy o niewłaściwym postępowaniu pewnych ludzi, którzy prośbami o wsparcie literalnie zasypują bawiącego w naszym mieście p. Erazma Jerzmanowskiego. Uwaga nasza widocznie żadnego nie odniosła skutku, bo ilość korespondencyj owych niezmniejszała się wcale, a listy nadchodzące są opatrzone podpisami ludzi inteligentnych, jakby się zdawało. Do czego zaś dochodzi ten brak taktu i chęć wyzyskiwania, o tem świadczy ustęp z listu, który tu dosłownie przytaczamy bez komentarzy, z dodatkiem

tylko, że autorem jego jest jakiś ksiądz z dyocezji lwowskiej. Oto początek tego listu:

Do Wielmożnego i Najzaśniejszego Pana Erazma Jerzmanowskiego, Najznakomitszego Lidyjskiego Krezusa, Najczcigodniejszego Dobroczyńcy, Najłitościwszego Wspomożyciela biednej i nieszczęśliwej Ludzkości, głośnego i wielce zasłużonego na niebie i ziemi Fundatora.

* P. Erazmowa Jerzmanowska z Nowego Jorku przesyła dla Galicyi 250 złr. przy następującym liście: Nowy Jork, 21 lutego 1890.

Jaśnie Oświecona Księżna Adamowa Sapieżyńska, przewodnicząca Towarzystwa oszczędności kobiet we Lwowie. Szanowna Księżno!

Jęk boleści wyrwał się z piersi moich przy czytaniu łaskawie nadesłanej mi odezwy, zachęcającej do spieszenia z pomocą dotkniętej klęską nieurodzaju ludności Galicyi.

Chociaż jestem cudzoziemką, Polska żywo mnie obchodzi, to też pozwalam sobie przy niniejszem w odpowiedzi na odezwę, przesyłać na ręce Szan. Księżnej 250 złr. dla głodem dotkniętej ludności w Galicyi.

Czyniąc to, cieszy mnie niewymownie, że nadarzyła mi się sposobność raz choćby wstąpić w ślady mego męża, którego całe zadanie i dążenie, którego myśli wszystkie skierowane są zawsze i wiernie w strony jego rodzinne.

Przesyłając życzenia, aby zabiegi Towarzystwa przyniosły jak najwięcej ulgi cierpiącym, przesyłam Ci, Szan. Księżno, wyrazy głębokiego szacunku i poważania

Erazmowa Jerzmanowska.

Baron Jerzmanowski is a bull on general principles, but he doesn't think "Americans" will get much support from London for some time to come.

THE PUBLIC IS NOT YET IN.

But It Is Buying Bonds and Would
Take Stocks if Confidence
Were Only Restored.

BARON JERZMANOWSKI'S NOTIONS.

What Foreign Capitalists and Investors Have
to Say About American Railway
and Industrial Securities.

Although the liquidation of weak accounts was apparently concluded on Wednesday last the public has shown no great desire to buy stocks on the lower level.

On Thursday the bears continued to sell, but realizing that long stocks had ceased to come out they began to cover in the afternoon and the market closed with an advance in progress. A further improvement occurred on Friday, but the movement appeared to run out with the day, for everything was virtually at a standstill yesterday.

An encouraging feature is found in the broader and more active and buoyant market for bonds since the selling movement stopped. Such a movement in bonds is often the prelude to an upward movement in stocks. The tremendous decrease in bank reserves, as shown by yesterday's statement, is a strong bear point, giving color, as it does, to their predictions of renewed stringency in the money market later on.

When the statement appeared, however, the bears did not hasten to sell. One shrewd trader remarked, "Perhaps they're waiting for the other fellows to sell." The insinuation thus conveyed that there is a large short interest outstanding is corroborated by the exceedingly slow delivery of stocks to purchasers and the sharp borrowing demand which is supplied from office to office rather than in the "loan crowd" on the Stock Exchange. Doubtless the Treasury's offer to redeem four and a half per cent bonds is in some measure a sentimental offset to the loss of money by the banks.

Thus far only \$137,800 of the bonds have been presented at Washington, so that the offer does not promise the immediate release of very large sums. Its effect lies mainly in the assurance it gives that Secretary Windom is closely observing the money market and stands ready to furnish relief if it should be needed. One thing is certain, the enormous amount of paper currency sent to the South and West from this centre have not been burned up; nor has the gold withdrawn gone abroad—it's all in the country, and it's only a question of time (and a short time, too, or all precedent goes for nothing) when it shall have its annual return flow.

Of course the basilar trouble with the stock market is still the absence of "outside" buyers, and equally of course this absence is due to lack of confidence in the wares which Wall street offers for sale. The newly organized association of transportation lines in the Southwest will doubtless be followed by a similar organization in the Northwest, and the trunk line people are at last bestirring themselves and the Interstate Association at its meeting this week is expected to take important action. Before

ECHA ZACHODNIE.

Paryż, 16 września.

[Prus o Paryżu. Paryż pozorny i prawdziwy. Co grają w teatrach? Kolonja polska. Rozmowa z Jerzmanowskim].

△ W najmniej wykończonej, ale najobfitszej w treść, ostatniej swej powieści opisuje Bolesław Prus—Paryż, widziany z okna Grand Hotelu. Autor «Lalki» nigdy podobno nad Sekwaną nie był, a jednak obraz jego jest fotograficznie wierny. Powiedziałbym nawet: za wierny i za fotograficzny. Znajac oryginalną umysłowość Prusa, jego genialną zdolność patrzenia na rzeczy i ludzi w odmiennem niż inni, a zawsze charakterystycznym oświetleniu, jestem przekonany, że fizyonomja Paryża *de visu* wyszłaby z pod jego pióra nieco inaczej niż w «Lalce». Niektóre kontury zbladłyby i znikły, inne, których zwyczajne oko hotelowego turysty dostrzedz nie może, wystąpiłyby na plan pierwszy, ukazałyby się tony i barwy i obraz cały nabrałby artystycznego światłocienia.

Nic niema złudniejszego, jak wrażenie, jakie odnosi się z powierzchownego obejrzenia Paryża. Z Grand Hotelu możnaby sądzić, że Paryż jest miastem najbardziej różnoplemiennem na świecie, chociaż jest niem mniej niż Wiedeń i Petersburg; z bulwarów, że cała Francja oddaje się samolubnemu próżniactwu; z «Café Americain», że królestwo jaskrawego i krzykliwego demi-monde zapanało we Francji bezpodzielnie; z «Intransigeant», że wszyscy mężowie stanu, rządzący dziś rzeczpospolitą, są pospolici złodzieje i wyrafinowani oszuci. Kto chce poznać Paryż istotny, jego inteligentną, pomyślową i pracowitą ludność, musi zejść z bulwarów do innych, dalszych dzielnic miasta; kto chce poznać Francję, nie może o niej sądzić z Paryża. Jestto banalna prawda, ale którą trzeba powtarzać aż do znudzenia, żeby uniknąć błędnego wnioskowania nawet w takich rzeczach, jak polityczne sympatyje najświeższej daty lub antypatyje polityczne narodu francuzkiego.

Czas mamy cudowny. Tłumy do późnej nocy krążą po ulicach. Teatry zaczynają się powoli otwierać i zapelniać. Ale wielu jeszcze ze stałych mieszkańców Paryża ociaga się z powrotem na leże jesienne. W «Comédie française» grają jeszcze drugorzędni artyści, przeważnie repertoar hugonowski; «Châtelet» produkuje feérie «*Orient-Express*»; w «Gymnase» można codzień oglądać modną sztukę «*Paris fin de siècle*», którego całą finezyę stanowi kontrast pań wielkiego świata, pozujących na kokotki, i kokotek, strojących się w łabędzie pióra niewinności; siłę przyciągającą «*Variétés*» stanowią produkcje cyrkowe, zreczenie wprowadzone do operety «*Voyage de Suzette*»; w «*Montagnes Russes*» «*Jardin de Paris*» i t. p. rozkwatały się podkasane muzy. Wreszcie co niedzielę i czwartek o 3 popołudniu mamy walkę byków, przed którą jeden ze zblazowanych warszawiaków ostrzegał mnie jako przed błądzą: «Nie warto iść, byki mają gumę obciągniętą rogi, żadnego wrażenia, ani jednego konia z rozprutym brzuchem, ani kropki krwi, stracone franki»...

W kolonji polskiej—pusto. Prawie wszyscy wybitniejsi jej członkowie bawią jeszcze na wilegaturze. Książę Wład. Czartoryski, pokrzepiwszy w Egipcie nadwątlone zdrowie, bawi obecnie w Galicyi; Rustejko nie przyjechał jeszcze z Montréozoru, królewskiej z XI wieku rezydencji Branickich; pani Działyńska bawi jeszcze w Gołuchowie, o którego artystycznych skarbach opowiadają cuda; Gadon kończy kurację morską w którymś z portów angielskich; dr. Gałęzowski, najbardziej wzięty w Paryżu okulista, wraca dopiero za dwa tygodnie; Kaz. Waliszewski wreszcie podążył w Kaliskie, gdzie jeszcze nie umilkły i długo nie umilkną echa, odważnie podjętej przezeń, kampanji dewastacyjnej.

Jest wielu natomiast polaków przyjezdnych, wracających z wód do kraju przez Paryż, zacierających ręce na widok spadającego kursu franków. Z odleglejszych stron spotkałem tu po raz pierwszy Erazma Jerzmanowskiego z New-Yorku, o którym wiele przedtem słyszałem i którego bardzo pragnąłem poznać. I nie żałuję tego. Zmienione warunki, w których znalazło się nasze społeczeństwo w okresie ostatniego trzydziestolecia, wytwarzają nowe typy. Wyznaje, że w szeregu tych typów najsympatyczniejszymi są dla mnie ludzie, którzy przeszli przez ogniową próbę niedoli, zahartowali się w niej i, podług Smiles'owego wzoru, wybili się na wierzch, zawdzięczając wszystko samopomocy. Jerzmanowski jestto właśnie taki *neo-polonus*, wyrosły na gruncie amerykańskim. Wypadki przed 25 laty wyrzuciły go za obręb kraju. Jako prosty robotnik, wstąpił do fabryki gazowej, pracą i inteligencją doszedł do dyktorstwa i w końcu do milionowego majątku. Wiadomo powszechnie, jak hojnie szafuje zebrany groszem na cele publiczne, ale czego się dowiedziałem dopiero po dłuższej rozmowie, to tego, że p. J. doskonale orientuje się w naszych stosunkach, słusznie ocenia wartość stronnictw i prądów, nurtujących nasze społeczeństwo, o wszystkim ma sąd trzeźwy i zdrowy. Mówiliśmy naturalnie dużo i o stosunkach amerykańskich i szczególnie o polakach w Stanach Zjednoczonych.

— Nie wierzę w przyszłość naszą w Ameryce — mówił. Jest nas obecnie coś około miliona. Ci, co przybywają, ostać się mogą, bo polakowi zangielszczyć się nie tak łatwo, zresztą bronią go od tego stowarzyszenia, pisma, szkoły, kościoły polskie. Ale następne pokolenie zginie, bo je wir życia prak-

tycznego zmateryalizować i zamerykanizować musi.

Zarzucałem Jerzmanowskiemu zbyt wielki pesymizm, wskazałem na przykłady, mówię o społeczeństwie, mającym wyższą od nas kulturę: o Niemcach, którzy z początku idąc luzem do Kongresówki, przetapiali się w niej na szczerzy kruszec polski, ale kiedy zaczęli iść ławą, tworzyć *verein'y*, łączyć się, skupiać i odosabniać—zachowują swą narodowość. Tak samo będzie i z polakami w Ameryce, trzeba tylko dążyć do stworzenia organizacji. Nie przekonałem Jerzmanowskiego.

— Próbowałem i ja takiej organizacji, nie żałując kosztów, ale mi się nie udało. A jednak, przy zgodnem działaniu, polacy w Ameryce mogliby mieć w izbie kilku swoich posłów. Tymczasem najwięcej do serca i umysłu prostego robotnika przypada, niestety, agitacja socjalistyczna.

— Czy prąd antysemitki przeniknął do ludności polskiej w Ameryce?

— Bynajmniej, i wogóle nie rozumiemy, czego wy chcecie dopiąć krucyatami przeciwko żydom? Znam fakt, któryby waszym warszawskim antysemitom dał dużo do myślenia. Żydzi, wychodzący z Królestwa, złożyli w New-Yorku 5 tysięcy dolarów, żeby im w bóżnicy kaznodzieja kazał po polsku...

— Jeszcze jedno pytanie. Jaki jest stosunek między instytucją «Skarbu» w Paryżu i funduszem, zebrany przez pana pod podobną nazwą?

— Żadnego. Zamiarem moim jest istotnie stworzyć w Ameryce kapitał żelazny na cele publiczne. Początek już zrobiony, ale wszelkie cele rewolucyjne są wyłączone. Na taki użytek nie dałbym ani dolara.

— Czy nie tęskno panu do swoich?

— Rokrocznie muszę jakiś czas przebyć w Europie, w Galicyi. Pochodzę z Królestwa i jedynym moim marzeniem jest powrócić kiedyś do kraju.

Pozegnałem Jerzmanowskiego z głęboką wiarą, że kto ma silną wolę, ten i na spełnienie marzeń liczyć może.

Impar.

SZCZERE SŁOWO. *)

Lat temu kilka we Franków stolicy
Witałem pieśnią Twój zapal i chęci,
Bo w Twoich oczach i jasnej żrenicy
Błyskał talizman, co krzepi i nęci.

Zdawało mi się, że z tą silną wiarą,
Co drgała wówczas w każdym Two-
jem słowie,

Pójdiesz na przebój, promienny ofiarą,
Nie powstrzymany w pochodu połowie.

Wtedyś mi wskazał cel twoich zabie-
gów,

(Stwierdzony przedtem publiczną
przysięgą),

Mówiąc: „Wyzworzę z siermiężnych
szeregów

„Karne obozy, będące potęgą.

„W wieśniaczych duchów niepojętej
ciemni

„Zapalę Znicza z życiodajną siłą,

„Która odstępów pracę udaremnia

„I wszędzie słońcem nad Polski mo-
gila.

„Dłonią miliona dźwignę za morzami

„Legła w pogromach chorągiew wyz-
woleń!

„Wieżycie świątyni podeprę szkołami,

„Co zatła wiedzę wśród wiary po-
koleń.

„Wsparty miłością wieśniaczej dru-
żyny,

„Egoizm wszelki i intrygi skrócę,

„A gdy z oddali zobaczycie czyny,

„To i Was może do czynów ocucę.

„Wyscie tutaj nieliczni, bezsilni,

„Dla niezgody szarpie garstkę
smętną;

„A po nad Wisłą hetmani mogilni

„Tłumia z metodą każde żywsze
tętno.

„Bo jedni zgodę zalecają z losem,
„Bezmyślny letarg zwiąć stanu rozu-
mem;

„Drudzy ideał zastąpili trzosem,

„Gardząc nadzieją i wieśniaczym
tłumem.

*) Nadesłano nam z Paryża po-
wyższy wiersz, napisany przez jedne-
go z koryfeuszów współczesnej polskiej
poezji, do pana E. J...., z Ameryki,

goszczącego tam naówczas w prze-
biegu. W wierszu owym w pełnej

tytułu formie, wyrażone są ciekawe
poglądy na stosunki polskie w Ame-
ryce. Jakkolwiek nie pisalibyśmy się

niektóre szczegóły owych poglą-
dów, (np. co do stanowiska duchow-
eństwa) chętnie podajemy sam

wiersz, zarówno dla jego pięknej for-
my, jak i szlachetnych zawartych w
nim myśli. (Przyp. Red.)

„A inni wreszcie szczytą się odwagą,
„Że matkę zmarłą odarli z całunu

„I przez mikroskop patrząc w postać
nagą,

„Śmiechem szyderstwa wstrząsają jej
truną.

„I ci, co kiedyś w delji z karabelą

„Dziejowej sławy zbierali wawrzyny,

„Dzisiaj się nawet na to nie ośmiela,

„By w bluszcz ofiary przystrajać ruiny.

„To też z krwią polską zroszonej Sa-
wany

„Jutrznia wolności musi wejść nad
cmentarz,

„A lud się ocknie i skruszy kajdany!”

Wszak tak mówiłeś, „Druchu lcy pa-
miętasz?

A dziś — po kilku latach usiłowań,
Dla których pracę dałeś i strzęp mie-
nia,

Cóż nam przynosisz? Słowo rozcza-
ro-
wań,

Rozplaszające uroki wspomnienia!

„Lud nasz, powiadasz, osiadły za mo-
rzem

„Liczebnie znaczny, lecz duchowo
słaby;

„Wierzyć, że z niego siłę stworzyć mo-
żem,

„Jest to w marzenia uwierzyć powaby.

„Obcej swobody urokiem olśniony

„Jest on niezdolnym kojarzyć się kar-
nie;

„Wierzy w dolara i w słowa ambony;

„W potomkach niknie dla polskości
marnie.

„Jeśli da słaby dowód ofiarności

„Na cele inne, niżli parafrazy,

„To nie z poczucia, ale dla próżności,

„By mu podziękę pisano pochwalne.

„By paradować w procesjach ulicznych

„Formuje czasem ułańskie szwadrony,

„A w towarzystwach niby politycznych

„Bywa, by zyskać pośmiertne dla żony.

„Z tłumem szalbierzy, którzy z niego
żyją,

„Z prasą przedajną, z obojętnym kle-
rem,

„Lud się ten nie da wieść ręką ni-
czyją

„I dla polskości pozostanie zerem!

„Lepiej więc pracę przenieść na te
miedze,

„Które dla płonów przyszłości zostały,

„Niżeli w głowach budzić samowiedzę

„I rzucić ziarno na bezpłodne skały!

Druhu! to prawda, lud to granit twardy,
Którego ostrym plugiem nie zaorze,
Kto stał hartuje w płomieniu pogardy,
Zamiast w miłości promiennej pokorze.

Wieków win naszych pierś tę skamie-
niały,
Więc cóż dziwnego że jest dziś opoka,
W której szczelinach siedzibę obrały
Gady, truciznę sączące głęboko.

By tę opokę ujrzeć kiedyś smugiem,
Surojnych ojczyźnych bławatków bar-
wami,

Prometeuszem trzeba stać się drugim
I zmiekczać głazy własnemi tchnie-
niami!

Trzeba jasności, w której dumy chmura
Choćby najsłabszych odcieni nie wciela
Serca Kościuszki, biegleści Cavoura,
Natchnień Adama i pracy Parnela!

A ten, co znicza chce nieść w pierś
ludową,

Musi lnić cnotą, co nie dziwiąc,
wzrusza,

Ezechielowie niańcząc w sercu słowo,
Być uzbrojonym w siłę Proteusza...

Zdwoj więc wytrwałość i uwierz
O! druhu!

W magnes poświęceń, pokorą skrzy-
dlaty;

Rozstań się z żalem, a uzbroj otuchą,
By wznowić pracę zaczęta przed laty.

A gdy twą ręczność cierpliwość pokona,
Gdy z meteora staniesz się krzemie-
niem,

To z serc zamorskich dobędziesz mil-
jona

Iskrę, co w Polsce wybuchnie pło-
mieniem!

Niech wrzask zawiści, szept konfe-
syonału,

Dawnych Twych pragnień nie zmie-
nia kierunku;

Wytrwaj w ciernistej służbie ideału

Na najszczytniejszym walki poste-
runku!

Bo wyższych niema na ziemi zaszczytów

Dla duchów wzniosłych i przeczystych
sumień.

Jak być Mojżeszem, co z łona granitów
Zdoła wydobyć życiodajny strumień!

Erwan.

ny uśmiech.

Pogrzeb Mickiewicza dał nam pewien owoc. Oto w dzień uroczystości zrodziła się myśl wydawania w Krakowie pisma dla ludu. Myśl ta zostanie urzeczywistniona, dzięki poparciu p. Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Yorku, który, bawiąc podówczas w Krakowie, złożył na to odpowiedni fundusz. Gazeta zacznie wychodzić w tych dniach.

Pan Artur Aronson otrzymał posadę klerka w tutejszem miejskim biurze registryjnym; pan A. zawdzięcza to stanowisko poparciu p. Jerzmanowskiego.

WALL STREET WHISPERS.

COLUMBUS CUMMINGS and his cronies, Sidney Kent, owe me a debt of everlasting gratitude for ousting them from the directory of the Chicago Gas Company. The Lord only knows where they would have landed a few months hence had I not successfully cut short their conspicuous career. The mere announcement that these birds of a black feather were to step down and out caused an appreciation of over 25 per cent in the stock. It rose from 35 to 47 1/4 instantly, and will unquestionably go higher. The board, as it now stands, has but little contaminating influence. The good outweighs the evil. Baron Jerzmanowski is in a position to let the stockholders reap the many benefits that this business enterprise can be made to yield. All who know the Baron realize that he is one of ten thousand in all matters of probity and integrity.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

Poznań, 29 grudnia.

Uczmy dzieci po polsku!

— * Teatr polski w Poznaniu. Jutro we wtorek komedia M. Bałuckiego: Krewniacy.

Ceny niższe.

W środę krótkowidła Szobera: Podróż po Warszawie.

W czwartek po raz drugi komedia opera z tańcami i śpiewami: Zaręczyny przed frontem i obrazek ludowy ze śpiewami i tańcami Anczyca: Łobzowanie.

W sobotę komedia Beaumarchais: Wesołe Figaro.

W niedzielę dnia 4 stycznia obraz historyczny Juliana z Poradowa: Ojciec Augustyn.

— * Na fundusz subwencyonowania teatru polskiego złożyli:

W miejsce powinszowań noworocznych:

P. D. Oberfeldt 5 mr.

Pp. Mikołajstwo Bogulińscy z Środy 2 mr.

Pp. Alfonsostwo Kolscy z Wojnowa 3 mr.

P. dr. Stanisław Rother z Landsberga 5 mr.

Z Wągrówca: pp. Józefa Średnicka 1 mrk., Marya Grunwald 1 mr. 50 fen., Jadwiga z Średnickich Sikorska 2 mr., Kaźmirz Średnicki 2 mr.

Razem złożono dziś 21 mr. 50 fen.

— * Do funduszu rezerwowego spółki „Pomoc“ otrzymaliśmy od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 300 mr.

Kwotę tę przesłaliśmy komu należy.

— * Na gwiazdkę dla biednych tutejszych dzieci szkolnych otrzymaliśmy:

Od panienek 5 mr.

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 50 m.k.

Od p. A. K. z Pożarowa 10 mr.

W miejsce powinszowań noworocznych:

Od p. Anastazyi Wainka 3 mr.

Od p. L. Potworowskiej z Poznania 2 mr.

Od pp. Józefostwa Rysterów 3 mr.

Od pp. Marcelostwa Moitych 5 mr.

Razem złożono dotąd 302 mr. 5 fen.

— * Na pożywienie dla biednych dzieci szkolnych otrzymaliśmy:

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 50 mrk.

W miejsce powinszowań noworocznych:

Od pp. Wincentostwa Zaleskich 2 mr.

Od pp. Piotrostwa Kratochwillów 3 m.

Razem z poprzedniemi złożono 248 mr. 25 fen.

Dalsze datki chętnie przyjmujemy.

— * Na głód duchowy (Towarzystwo czytelników) otrzymaliśmy:

Od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 100 mrk.

Galeryja ta w ostatnim okresie pomnożyła się znacznie 25 dziełami sztuki pędzla lub dłuta polskiego. Mianowicie dyrektora zjednoczonego Towarzystwa przyjął sztuk pięknych w przeszłym miesiącu "Pogrzeb na Uralu", Juliusz Kossak darował akwarelę "Mickiewicz w Turcji", Piotr Kochanowski z Monachium "Drogę do wsi", Rydygier popiersie Juliusza Kossaka, dyrektor Muzeum narodowego w Krakowie popiersie Zybkiewicza, dłuta Walerego Gadomskiego, wreszcie ofiarą pieniężną poparł galeryę p. Jerzmanowski z Ameryki.

Baron Jerzmanowski, who is President of the Equitable Gaslight Company of New York, takes a deep interest in the American Legion of Honor, has contributed liberally to its social affairs, and is a generous contributor to many other charitable and benevolent organizations. At the ball of the order, held last Wednesday evening at the Madison Square Garden, he and the Baroness Jerzmanowski occupied box No. 5.

Składki na Muzeum w Rapperswil.

Ob. Jerzmanowski za rok 1891. . . Fr. 1.000
35 różnych składek za r. 1890 . . . Fr. 486

— **P. Erazm Jerzmanowski.** Mieszkający w New-Yorku p. Erazm Jerzmanowski, znany z ofiarności na cele dobroczynne w Galicyi, dokąd co rok przybywa pospołu z żoną, Amerykanką, wybrany został, według doniesień pism amerykańskich, prezesem dwóch osobno działających towarzystw gazowych, w Chicago i New-Yorku. O stanowisko tego rodzaju ubiegało się wielu yankesów.

— **P. Erazm Jerzmanowski,** rodak nasz, mieszkający w Nowym Jorku, znany w kraju z ofiarności na cele publicznego pożytku, według doniesień pism amerykańskich, wybrany został prezesem dwóch towarzystw gazowych — mianowicie w Nowym Jorku i Chicago. Towarzystwo gazowe w Chicago jest bardzo zamożnem i obraca wielkimi kapitałami. Wybór p. Jerzmanowskiego na prezesa tych towarzystw jest dowodem zaufania, jakie rodak nasz zdobył sobie na drugiej półkuli.

P. Erazm Jerzmanowski, rodak nasz, mieszkający w Nowym Jorku, znany w kraju z ofiarności na cele publicznego pożytku, według doniesień pism amerykańskich, wybrany został prezesem dwóch Towarzystw gazowych, mianowicie w Nowym Jorku i Chicago. Towarzystwo gazowe w Chicago jest bardzo zamożnem i obraca wielkimi kapitałami. Wybór p. Jerzmanowskiego na prezesa tych Towarzystw jest dowodem zaufania, jakie rodak nasz zdobył sobie na drugiej półkuli.

— **P. Erazm Jerzmanowski,** rodak nasz, mieszkający w Nowym-Yorku, znany w kraju z ofiarności na cele publicznego pożytku, według doniesień pism amerykańskich, wybrany został prezesem dwóch Towarzystw gazowych, mianowicie w Nowym-Yorku i Chicago. Towarzystwo gazowe w Chicago jest bardzo zamożnem i obraca wielkimi kapitałami. Wybór p. Jerzmanowskiego na prezesa tych Towarzystw jest dowodem zaufania, jakie rodak nasz zdobył sobie na drugiej półkuli.

FEB 10 1897

MUST KEEP HANDS OFF.

BARON E. J. JERZMANOWSKI ON THE
PRICE OF GAS IN CHICAGO.

The New President of the Gaslight and Coke Company Says It Will Not Be Cheaper and the City Must Not Meddle—Shorts Get a Squeeze on the Stock Exchange—They Tanneled Out of Libby—Other Local News.

Baron E. J. Jerzmanowski, who was elected President of the Chicago Gaslight and Coke company at the annual meeting in January, arrived in the city from Paris, France, yesterday, and is now at the Auditorium.

In conversation with a TRIBUNE man the Baron gave expression to opinions regarding Chicago's attitude toward corporations in general and gas companies in particular. He said that the policy pursued by Chicago towards people who invested their money in Chicago corporations was a most shortsighted one—one that proved a detriment to the city by keeping other capitalists from making investments here. The fact that the city wanted to arbitrarily cut down the price of gas from \$1.25 to \$1 per 1,000 cubic feet called forth from the Baron a flood of indignant accusations against the City Administration.

"During the nineteen years that I have lived in the United States," said the Baron, "I have learned one thing, and that is that property cannot be confiscated by either Government, State, or city authority. Putting the price of gas down to \$1 per 1,000 cubic feet would mean a practical confiscation of the property owned by our company, as gas cannot be manufactured for that sum here. To make any such reduction would be to violate the Constitution of the United States, and that even Chicago cannot do. You can say for me that we will not submit to any such action."

"As to the skipping of dividends, of which the papers of Chicago have made much, the action of the city in attempting to cut down the price of gas to \$1 was directly the cause of this. We will have to extend our plant materially and add to our producing capacity to meet the requirements of the city during the time the World's Fair is being held here in 1893. The city's talk of cutting down the price of gas to a figure below the actual cost of production has so frightened investors that we could not place a dollar's worth of an increase of stock in any Eastern or European market. What is the result? We must build our gas-holders, lay our new mains, and increase our capacity by the expenditure of our earnings. As long as our entire profits are expended in the bettering of our plant, just so long will dividends be passed. We expect to spend in the neighborhood of \$1,500,000 in these improvements during the next two years, and the total of these expenditures must be taken from earnings."

"I would like some one to tell me of what Chicago people have to complain. The quality of gas furnished here is second only to New York's supply, and aside from Pittsburg there is no city in the country that gets gas at a lower price than Chicago. But the fact must not be lost sight of that Chicago gets twenty-seven-candle power gas, while Pittsburg gets only sixteen-candle power. Furnish me good gas-producing coal at \$1 per ton, as Pittsburg is furnished it, and I will agree to supply gas for \$1 per 1,000 cubic feet. So long, however, as coal remains as it is in Chicago we cannot possibly furnish a good quality of gas for less money than we are getting now."

"There will be no change in the policy of the company of which I am President," continued the Baron, in answer to a question. "We will carry into execution the plans for enlarging our plant, as I have stated before, but the company will be run as heretofore. We rely on the good sense of the majority of the people of Chicago to prevent any unjust or illegal interference with our business."

"How do the manufacturers and merchants of Europe look upon the coming World's Fair?" ventured the reporter.

"The people of Europe who would be likely to make exhibits in the World's Fair are a little shy regarding Chicago. They see that Chicago stands with arms extended to intending investors, offering all sorts of inducements to locate here. They also see, however, that when the investors have their money here that city says: 'We have you now and you must submit to any laws we may make, however unjust they may be.' Notwithstanding this attitude, I think that the countries of Europe will do themselves honor in the coming Exposition."

"What Chicago needs is a progressive, wide-awake city Administration, one that will induce capitalists to come here, and that will then act in good faith towards them."

— "Z Królestwa Polskiego otrzymała N. 'Reforma' wiadomość, iż p. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku kupił w tych dniach obszerny majątek Chodów w powiecie kolskim przy szosie kutnowskiej położony. Majątek ten należał do Niemca Treskowa, głosego wyznawcy zasad księcia Bismarcka na punkcie nieprzychylności dla Polaków. Pan Erazm Jerzmanowski kupił majątek za milion rubli i nie dla siebie podobno, lecz dla swoich krewnych."

Czytelnia polskiej katolickiej młodzieży w Krakowie, jak donosiliśmy, mianowała p. Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Jorku honorowym swoim członkiem. Odpowiedni dyplom podjął się odebrać p. Jerzmanowskiemu p. Ignacy Zółtowski.

P. Jerzmanowski wysłał w tym tygodniu 700 fr. do Paryża, jako ofiarę na konserwację grobów polskich w tem mieście.

A new, and if Chicago despatches can be believed, an important deal is pending in Chicago Gas. It will come with the change that is to take place in the municipal affairs of the Windy City on the 7th of next month. The present personnel will be altered to a most gratifying extent, and then the long promised but always unavoidably deferred boom in Chicago Gas will take place. Neither the Wormsers nor Baron Jerzmanowski, the largest holders of this Western specialty, will talk on the subject.

§ § §

Listy do „Polskiego Ludu.“

New York — Ameryka d. 15 Lutego 1891 r.

Wielce Szanowny Panie Redaktorze,

Za powtórne nadesłanie pierwszych dwóch numerów „Polskiego Ludu“ najpiękniej dziękuję; poprzednia przesyłka nadeszła także spóźniona.

Tak ze względu na zewnętrzny ustrój pisma, jako też na treść, jaką zawiera, szczerze i bezstronnie powiedzieć można, iż ten najmłodszy szermierz na polu oświaty ludu naszego przedstawia się już zaraz w początkach wcale pięknie, odpowiednio swemu wzniesłemu zadaniu. Przemawia on do ludu słowem zrozumiałem, bo z serca idącym, uczciwie i po bratersku, bawi on go i naucza zarazem; jakże nie ufać i nie wierzyć, iż ziarno, które rzuca na glebę ojczystą, wyda plony wdzięczne a obfite?

Śmiało więc kroczcie na raz wytkniętej drodze, a choć z początku będzie ona stromą, a może i cierpieniem porośłą, choć wam zapewne walczyć przyjdzie ze złą wolą i oszczerstwami, myśl, iż wypełniacie święty obowiązek wobec braci i ojczyzny, będzie wam służyć za gwiazdę przewodnią!

Co do mnie, o którego zasługach raczyliście tak pochlebnie wspomnieć w waszem przedśłowiu, powiedzieć tylko mogę, iż czuję się dumnym i zarazem szczęśliwym, że mogłem się przyczynić skromną cegiełką do budowy dzieła, przeznaczonego na cele tak szlachetne!

Erazm Jerzmanowski.

Z Ameryki.

New-York 19-go marca.

Celem niesienia pomocy ziomkom, zmuszonym wskutek ostatnich edyktów pruskich szukać przytułku w Ameryce, zawiązał się tutaj d. 25-go grudnia r. z. komitet centralny dobroczynności, na którego czele stanęli pp. dr. Wincenty Żołnowski, Er. J. Jerzmanowski, generał Krzyżanowski, ks. H. Klimecki, Karol Chłapowski i Ignacy Pawłowski.

Komitet ten otworzył przy ul. 3-iej nr. 34-ty biuro pomocy, które wszystkim przybywającym udziela bezpłatnie informacji, wyszukuje zajęcia, a w razie potrzeby daje zapomogi pieniężne. Wkrótce komitet zamianuje agenta polaka do przyjmowania wychodźców w Castle-Garden.

Na samą wieść o zawiązaniu się komitetu publiczność amerykańska złożyła w drobnych kwotach dwa tysiące kilkaset dolarów. W d. 18-ym lutego Modrzejewska dała w teatrze Star dwa przedstawienia na dochód wygnańców, z których czysty dochód wyniósł 250 dolarów.

Dr. Żołnowski złożył 250 dol., p. Jerzmanowski tyleż, a nadto 1,025 dol. na pokrycie kosztów lokalu i płacy sekretarza w roku pierwszym. Komitet własnymi zabiegami stworzył kapitał około 5,000 dol. wynoszący i liczy na dalszą pomoc ogółu.

O dalszych pracach komitetu nie omieszkam wam donieść, dzisiaj pozwólcie, że podam kilka szczegółów biograficznych o jego przewodniczących.

Prezes komitetu, dr. med. Wincenty Żołnowski, przybył tu w r. 1868-ym po ukończeniu uniwersytetu w Zurichu i jako lekarz zajmuje jedną z wybitniejszych stanowisk w Stanach Zjednoczonych, ciesząc się powszechnym uznaniem i zasłużonym szacunkiem u wszystkich rodaków.

Wiceprezes, p. Er. J. Jerzmanowski, urodzony w Domaniukowie, w pow. gostyńskim, jest synowcem b. pułkownika b. wojsk polskich, a najbliższym krewnym generała Jerzmanowskiego, który do ostatniej chwili towarzyszył Napoleonowi I mu na wyspie św. Heleny. Przybył tutaj po ukończeniu politechniki w Paryżu i szkoły artylerji w Metz. Niebawem zajął wysokie stanowisko wiceprezydenta Towarzystwa oświecenia gazowego Equitable. Posiada znaczny majątek, którego część, jak widzicie, obraca na osłodzenie losu swoich ziomków.

Wzmianką powyższą oddaję cześć ludziom, którzy sumiennie i z poświęceniem pełnią obowiązki obywatelskie.

Ignacy Pawłowski.

BURYING THE GAS TRUST.

CHICAGO'S FAMOUS MONOPOLY
TRIES A NEW TACK.

Opposition from Courts and Legislature
Induces the Managers to Divide the
Stock of the Original Companies
Among the Trust Certificate Holders
—The Troubles Not Over.

President Jerzmanowski and Vice-President E. C. Benedict, of the Chicago Gas Trust, returned to New York yesterday from Chicago, where they have been in attendance at the stockholders' meeting of that much-litigated company. They represented personally and by proxy about \$22,000,000 out of \$25,000,000 of the Trust. They are enthusiastic over the action of the meeting, which voted unanimously to give up its charter as a trust or company, and to go out of existence. This, they believe, will be entirely satisfactory to the city authorities of Chicago and the State officials of Illinois.

But while the Trust has gone out of existence the companies which were combined in the Trust will continue as before to manufacture gas, make money and pay dividends. It is a noteworthy fact that although the several Chicago gas companies are operated in that city they are owned almost entirely by citizens of New York. It was discovered at the meeting that out of the 250,000 certificates in the Trust less than five thousand were owned outside of New York City.

With the dissolution of the Trust it became necessary to distribute the vast properties in some equitable way among the certificate holders. All the stock of the individual companies was held by the Fidelity Trust Company of Philadelphia, under a deed of trust as collateral security for bonds issued and could not, therefore, be reached for distribution, but the Fidelity Company agreed to issue its certificates, to the present holders of the Gas Trust certificates which would entitle them to a pro rata interest in and to all the stock of the companies; to vote at the stockholders' meetings and to receive dividends in the same proportion.

At the Chicago meeting a committee of three, consisting of the President, Vice-President and Walton Ferguson, was appointed to wind up the affairs of the old Trust, that is, to collect such few outstanding claims as it may have, to pay off its few debts and to turn over such balance as may remain to the certificate holders. The committee held a meeting in this city yesterday. President Jerzmanowski said in conversation with a World reporter:

"The efforts of the attorneys and the Committee of the Gas Company has been directed for the past six months to perfect a plan which should place the properties unqualifiedly in harmony with the statutes of the State of Illinois, the decision of its courts and public opinion; and notwithstanding statements to the contrary, it is believed by the counsel of the companies, as well as other lawyers, that this has been accomplished. There has been no 'combine' or personal trust to take the place of the Chicago Gas Trust. The Gas Trust is dead and leaves absolutely no successor in any form in Illinois or any other State. The certificates of ownership accented by the meeting of the stockholders will be ready for distribution in about one month, scattering the ownership thereof among as many persons as there are certificate holders, among whom there exists to-day no pool, syndicate, combination or trust whatever."

The members of the Committee, while satisfied with the present situation of affairs, would venture no prophecies as to the immediate future. They expect, however, to meet with persistent opposition in winding up the Trust's affairs, as the

Z Nowego Jorku otrzymujemy następującą odezwę: "Pan Erazm J. Jerzmanowski otrzymuje coraz liczniej różne przesyłki książek, rycin itp. z kraju i wzywaniem do zajmowania się tychże rozposzczęplaniem lub rozprzedażą w Ameryce, widzi się zmuszonym oświadczyć, iż jego stanowisko tutaj, nie nasuwa mu żadnej sposobności do oddawania usług w tym kierunku, a że przesyłki takie połączone są dla obu stron z bezwocnymi wydatkami, przestrzega niniejszem, że nadal takowych przyjmować nie będzie. Pełen głębokiego szacunku **Er. Jerzmanowski.**"

† A conspicuous figure in the street is Baron Jerzmanowski, who has lately become prominent in Wall street affairs, through his connection with the Chicago Gas Trust. The Baron is over six feet tall and he has hair and beard of jet. He dresses fashionably and is reputed to be immensely wealthy.

— "Na koszt wysyłki tutejszych dzieł szkolnych na prowincję otrzymaliśmy:

Od p. Er. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku marek dwieście. Hojnemu darodawcy przesyłamy jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Razem z poprzedniemi złożono 394 m. — fen.

Dalsze datki chętnie przyjmujemy.

— "Wszelkie wpłaty należy wpłacać na adres: ..."

*Er. J. Jerzmanowski
Tuesday April 14 - 1891*

ROWIE.
P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku na-
desłał na ręce posta dra Adama Asnyka kwotę 100
złr. z przeznaczeniem na kolonie wakacyjne ubogich
dzieci krakowskich. Rodakowi, pamiętającemu za-
wsze o potrzebujących pomocy, poczytujemy za obo-
wiązek złożyć imieniem obdarowanej działwy ser-
deczne podziękowanie.

W sprawie „skarbu narodowego” otrzymujemy z Nowego Yorku następujące pismo:

W Nr. 149 *Gazety Warszawskiej* z daty 10 czerwca r. b. wyczytałem pod nagłówkiem: „W sprawie emigracji do Ameryki” wzmiankę o skarbie Narodowym Polskim, założonym w Nowym Jorku, którą instytucję *Gazeta Warszawska* nazwała mylnie Towarzystwem pomocy dla ubogich.

„Towarzystwo wzmiankowane posiadając obecnie 3.870 dolarów kapitału zapasowego, pisze p. Ign. Pawłowski, korespondent *Gazety Warsz.*, zawdzięcza swój fundusz z jednej strony (2000 dol.) hojności inicjatora p. Erazma J. Jerzmanowskiego, a z drugiej strony (1870 dol.) Towarzystwu „Zjednoczenia Polaków,” którego prezesem jest p. E. J. Jerzmanowski. Pp. Dąbrowski, Grodzki, Sleszyński nie są bynajmniej fundatorami, nie przyczyniwszy się żadnym, choćby najmniejszym datkiem do kapitału zakładowego, a p. Franciszek Gryglaszewski nie tylko, że nie nie dał, ale jest zaciętym przeciwnikiem instytucji.”

Tyle *Gazeta Warszawska*; ja ze swojej strony pozwolę sobie sprostować tę korespondencję, zwa-

cając uwagę korespondenta, że pp. Dąbrowski, Grodzki i Sleszyński, jako i wielu innych, stanowią Towarzystwo Zjednoczenia Polaków, tem samem są pośrednio fundatorami „skarbu narodowego,” prócz tego, co im za szczególną zasługę policzyć wypada, jest okoliczność, że pracują dla dobra instytucji bezpłatnie.

Skarb Narodowy Polski nie jest jak *Gaz. Warszawska* pisze, Towarzystwem dla ubogich, lecz instytucją, której zadaniem jest przysposobić fundusz, aby, gdy potrzeba się okaże, nieśó pomoc naszej ukochanej Ojczyźnie w dowód niewygasłego w piersiach naszych do niej przywiązania.

Er. J. Jerzmanowski.

„Nie złapie go... Jerzmanowski!”

Że niejeden z naszych braci
W starym kraju rozum traci,
A gdy złowił do łba bzika,
Marzy mu się Ameryka.
Temu, jak niosą pogłoski,
Głównie winien... Jerzmanowski!

On to swemi milionami,
Godnościami i darami
Tak nas olśnił, oszołomił.
Rozłakomił, rozoskomił.
Ze, dla siebie ciągnąc wnioski,
Każden chce być... Jerzmanowski!

A choć nie zna angielszczyzny,
Rzuca brzegi swej ojczyzny,
Chociaż pustki w głowie, w worku,
Pędzi do Nowego Jorku,
Tam się skończą wszystkie troski,
Tam przebywa... Jerzmanowski!

Lecz gdy stąpił na ląd stały,
Rozwiąły się ideały,
Widzi, że i tu gotąbki
Same nie lecą do gąbki,
Ze i tutaj nektar boski
Nie rozdaje... Jerzmanowski!

Więc szczęśliwy ten, co może
Znów przeprowić się przez morze,
Wrócić nazad do Krakowa,
Do Warszawy, lub do Lwowa,
Lub do skromnej choćby wioski,
Nie złapie go... Jerzmanowski!
Jeden z tych w Ameryce.

Wiadomości bieżące zagraniczną.

— W sprawie emigracji do Ameryki. Od p. Ignacego Pawłowskiego, sekretarza polskiego komitetu Dobroczynności, otrzymaliśmy list wysłany 25-go maja r. b. z New-Yorku następującej treści:

„Szanowna redakcyo! „W Wiadomościach bieżących zagranicznych, wydrukowanych w Nr 119 *Gazety Warszawskiej* z dnia 7-go maja, znalazłem także i małą wzmiankę o Polakach w Ameryce pod nagłówkiem „Pomoc dla ubogich.“ Fakt, że do fundatorów policzono nazwiska osób, niemających do tego zaszczytu prawa, pobudza mnie do nakreślenia kilku następujących wierszy, które sędzę, szanowna redakcyo dla sprostowania omyłek zasłanych, w najbliższym numerze organu swego łaskawie umieścić zechce.

„Towarzystwo wzmiankowane, posiadające obecnie 3,870 dollarów kapitału zapasowego, zawdzięcza swój fundusz z jednej strony (2,000 dollarów) hojności inicjatora p. Erazma J. Jerzmanowskiego, a z drugiej strony (1,870 dollarów) Towarzystwu „Zjednoczenia Polaków,“ którego prezesem jest p. E. J. Jerzmanowski. Pp. Dąbrowski, Grodzki, Sleszyński nie są bynajmniej fundatorami, nieprzynajmniej się żadnym choćby najmniejszym datkiem do kapitału zakładowego, a p. Fran-

ciszek Gryglaszewski nie tylko nie dał, ale jest zaciętym przeciwnikiem instytucji.

„Zaznaczyć na tém miejscu wypada, że za usilnem staraniem prezesa p. Jerzmanowskiego, żaden Polak poszlakowany o anarchizm, socjalizm itp. nie może należeć do tego tak nazwanego przez szanowną redakcyę Towarzystwa „Pomocy dla ubogich.“ Polskie pisma w Europie wychodzące dość często ostrzegają Polaków, aby nie dali się wywabiać za Ocean do „złotodajnej“ Ameryki. Przedstawiają im naszą biedę, jak mogą, opisują ciężką i krwawą pracę, zarobek skromny, ledwie wystarczający na opędzenie codziennych potrzeb; ale rodacy nasi nie chcą wierzyć gazetom, które im dobrze radzą. Więcej wierzą szumnym listom i namowom chciwych zysków agentów, którzy z nich ciężko zapracowany grosz wyludniają. A znów rodacy nasi w Ameryce mają to do siebie, że pisując do Europy do krewnych i znajomych, nigdy nie wspominają o biedzie własnej lub współbraci, wolą raczej się pochwalić, niż prawdę powiedzieć. Piszą, że mają piękne fermy, grunta urodzajne, konie i bydło, ale nigdy nie wspomną, ile biedy doznali na tych fermach, jak ciężko zarabiali na nie, ile kosztowało oczyszczenie gruntu z różnych chwastów i krzewin, nie mówiąc już o karczowaniu lasów, pracy o której w Europie nawet wyobrażenia nie mają. Przyznaję, że temu lub owemu lepiej się wiedzie, szczególnie mu więcej sprzyja; ale z drugiej strony weźmy na uwagę bardzo znaczną większość naszych braci, którzy w poście czoła, z nadludzkim wysileniem, zarabiają na kawałek chleba. Ameryka ma obecnie robotników za nadto, płaca zamiast iść w górę spada, czasy coraz lichsze; dla tego całego wpływu swego szanowna redakcyo użyć winna, aby ostrzegać ziomeków naszych, wybierających się w daleką podróż, do Ameryki. Nie trzeba przywiązywać wiary do bałamutnych listów, lecz wierzyć w słowa piszącego, które oparte na przeświadczeniu, przyniosą korzyść nie tylko jednostkom, ale całemu naszemu społeczeństwu.“

Nowy-York, d. 12. września 1887.

Szanowna Redakcyo!

Oto kilka numerów *Gazet* polsko-amerykańskich wpadło do rąk moich. Niezawodnie, że przypadkiem tylko, bo niepodobna przypuszczać, że ktoś zapoznawszy się z duchem tych pism, chciał się obciążać podobną strawą. Niestety przysłano mi je aż z Europy i z zapytaniem do tego, co to za ludzie, którzy mają dość cywilnej odwagi rozsyłać w świat podobne, brudem technące szpargaly. Nie dość, że pp. redaktorowie nie szczczędzą siebie, tytułując się nawzajem złodziejami i szpiegami, ale na domiar sportwarzają społeczeństwo pośród którego i z którego żyją.

Czytając *Wiarusa*, istotnie mdło się robi, a odkładając go, mimowolnie rękę się ociera. Co to za jeden ten redaktor tego pisma, który ma czoło zapelniać je bredniami i obelgami, cechując nasze wychodźstwo piętnem publicznych zbrodni?

Co to za cel przewodniczy potwarczym kłamstwom, miotanym na osoby zacne, których nieskalany charakter jak i patryotyzm są dobrze znane nie tylko tutaj ale i w kraju? Czy mamy przypuszczać, że zarzut zrobiony temu panu, że jest powolnem narzędziem Rządu pruskiego i pragnie w tym celu naród burzyć i podkopywać zaufanie w patryotyzm i szlachetność, ażeby go zde-skredytować w opinii publicznej, nie jest bez podstawy?

Jakkolwiek by było, zastanowił się nam należy, z jakich to rąk my naszą duchową strawę czerpiemy, a wreszcie i stanąć w obronie społeczeństwa, którego zaufanie nadużyto, uczciwości spotwarzono, i którego dobrowolność podobni szalbierze pióra dla osobistych a wielce podejrzanym widoków nadużywają.

Redaktor, który jest w stanie rozbrat Litwy i Polski propagować, który czerpi swe wiadomości z mętnego kółka anarchistów, jest gotów prawdopodobnie wszelkiej zbrodni się dopuścić, a takiemu potworowi, który nosi Imię Polaka, czas powiedzieć stój... i nie dalej.

Nie zwykłem mięszać się w polemiki, ale właśnie dla tego spodziewam się, że głos mój nie przebrzmi na próżno... a wreszcie jestem polakiem i czuję wstyd i hańbę zadaną społeczeństwu, pośród którego żyję i którego dobra i cześć pragnę. *Polak.*

Korrespondencya Gazety Warszawskiej.

New-York 25 czerwca 1891 r.

Jeżeli, jak to wskazałem w poprzednim moim liście, w obecnych stosunkach nawet o pracę ręczną w Ameryce dla obcego przybysza nie jest tak łatwo, cóż dopiero powiedzieć o trudnościach, walkach i rozczarowaniach, na jakie są wystawieni ci, którzy przybywają tutaj z zamiarem, ażeby na polu pracy umysłowej zdobyć sobie karierę!

Z dawniejszych jeszcze czasów istnieje u nas to błędne, aczkolwiek powszechne mniemanie, iż Ameryka dotychczas jeszcze jest krajem, w którym dla posiadacza kultury europejskiej wszystkie drogi powodzenia stoją na oścież otwarte, gdzie, jak to mówią: „schylić się tylko potrzeba, aby zgarnąć miliony.“ Cóż więc dziwnego, iż niejeden o nieco niespokojnem usposobieniu a bujnej fantazyi, w chwilach, gdy mu w domu za ciasno, zamarzy o Ameryce, jako o „krajn obiecany“, gdzie milionów jakby nasiał, a jeszcze zawsze tyle skarbów, tyle przedsięwzięć leży dotychczas odłożeniem... Dla czegożby i on nie mógł zostać takim Jay Gould'em, Vanderbiltem, Astorem, Mackay'em, lub od biedy przynajmniej Jerzmanowskim? *Audaces fortuna juvat!*

Więc z wykształceniem, niby to uniwersyteckiem, a niby to „uniwersalnem“, wybiera się taki kandydat na milionera do Ameryki. Nie zapomina wziąć z sobą cokolwiek zarozumiałości i przesądów europejskich, jako też kilku listów polecających od osób mu znanych do osób wcale mu nieznajomych. Do tłumacza pakuje grammatykę i słownik angielski, które w wolnych od morskiej choroby chwilach na okręcie przeglądać zamierza, a w pugilarze wiezie kilka, lub w najlepszym razie, kilkanaście dziesiątków: rubli, guldenów, lub marek. Tak uposażony, lekkim krokiem wyskakuje tutaj z okrętu, bo nie wątpi ani na chwilę, iż Ameryka jak duża i szeroka stoi dla niego otworem. Dopiero po upływie dni kilku lub kilku tygodni, gdy rozpatrzył się cokolwiek bliżej w istniejących tutaj stosunkach, gdy spostrzegł, iż znajomość języka angielskiego, jaką posiada ze szkół, nie wystarcza tutaj w Ameryce, a listy polecające, które z sobą przywiózł, na nie mu się nie zdały, bo tu każdy człowiek tylko sobą samym zajęty; gdy się przekonał nareszcie, jak ciężko tutaj dla cudzoziemca o sposobność dollara zarobić, a jak go łatwo z konieczności wydać, nadzieje zaczynają się płacić, zaparł i otucha ostygła, zjawia się natomiast zimniejsza rozważa, zjawiają się troski, walki i kłopoty, a często, niestety! kończy się na rozpaczliwem zwątpieniu.

W Ameryce bowiem, nasze tak zwane uniwersalne wykształcenie wcale nie popłaca, i ta moneta, tżk cenna w Europie, nie ma tutaj najmniejszego kursu. Amerykanin chce człowieka w jednym zawo-

dzie wykształconego, ale też za to żąda, aby doszedł w nim do doskonałości. Być może, iż nie posiada on tyle zasobów wiedzy teoretycznej, ile przeciętny Europejczyk, lecz w wykonaniu praktycznem z pewnością mu dorówna, a często go przewyższy.

Jeżeli Europa słusznie szczyć się może twórczym geniuszem swoich inżynierów, dość spojrzeć na te olbrzymie, zachwale i wspaniałe utwory budownictwa i inżynierii w Ameryce, aby być zmuszonemu oddać cześć należną także i tym praktycznym pionierom wiedzy i wykonania.

W zawodzie kupieckim, w śmiałych pomysłach giełdowych i spekulacyjnych, żadna narodowość nie sprostą Amerykaninowi; posiada on ku temu wrodzony talent, cierpliwość, spryt i odwagę. Co zaś do handlu niższych kategorii, którym Amerykanin zajmować się nie lubi, jest on w rękach przybyłych Niemców i Żydów, których tutaj jest jak mrówek i komarów.

W jakimże innym zawodzie przybywający tutaj zrobić może na polu pracy umysłowej karierę?... Jako urzędnik w zakładach rządowych, miejskich lub publicznych?... Gdyby nawet posiadał dokładnie język angielski i kwalifikacyę, nie będzie tam przyjęty, jeżeli nie jest obywatelem amerykańskim, a prawo obywatelstwa uzyskać tu może dopiero po pięciu latach pobytu. Jako nauczyciel języków?... Przeciętny Amerykanin nie czuje potrzeby łamać swój język obcą mową, a dla tych, którzy się chcą uczyć, jest zakładów i nauczycieli aż za nadto. Jako dziennikarz, wynalazca, agent assekuracyjny itd., itd., bo czémże więcej być można?

Nie jestże to lekkomyślnością, bez specjalnego fachowego wykształcenia, bez dokładnej znajomości języka i bez naprzd wytkniętego celu, puszczać się na chybił trafił do Ameryki?

Prawda, że ten lub ów dorobił się tutaj znaczenia i majątku. Jednostek takich, stanowiących wyjątki od reguły, na palcach jednej ręki policzyćby można, a ci szczęśliwcy zawdzięczają powodzenie swoje przeważnie talentom, wytrwałej pracy i niezłomnej energii, a przy tem wszystkiem, niezwykle szczęśliwym okolicznościom.

Spojrzyjmy za to w odwrotną stronę. Ile to ludzi wykształconych, którzyby w domu godnie zapelniali odpowiednie stanowiska, z pożytkiem dla kraju i swoich współobywateli, tutaj na obczyźnie samochcą tutaj się i kłopotają, aby w najlepszym razie, na chleb powasadni zarobić. Chwytają się zawodów, o których im się pierwój ani śniło, a często kończą na tem, że guj bleda dokuć, biorą się do ręcznej pracy, bo to jedynie może ich od upadku zachować.

Dla tego też, jeżeli w poprzednim moim liście, w imieniu ludzkości przestrzegałem nasz lud roboczy od wychodźstwa do Ameryki, tém głośnieję i żywiej radbym dziś przestrzedz także ludzi wyższego wykształcenia, aby nie przyjeżdżali tutaj lekkomyślnie powiększać proletaryatu, aby nie śpieszyli się z wyjazdem za morze, gdyż już i tak za nadto mamy liczny zastęp tak zwanej inteligencji.

Ignacy Pawłowski.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku, rodak nasz, zawsze ofiarny dla instytucyj humanitarnych i narodowych w kraju, nadesłał znów na ręce p. dra Adama Asnyka czek na kwotę 250 złr., którą przeznacza na rzecz krakowskich instytucyj dobroczynnych, zostających pod zarządem brata Alberta z III Zakonu św. Franciszka. W przytułkach tych, w zimie zwanych „ogrzewalniami“, znajdują pożywienie, nocleg, a często i odzież najubożsi mieszkańcy obojej płci i różnego wieku. Gorliwa i rozumna opieka brata Alberta nad ubogimi w Krakowie nie ustaje i w letnich miesiącach. Kalcę, choroby i chwilowo zupełnie pozbawieni środków do życia, zawsze znajdują w przytułkach tych żytkę strawy, to też zakłady te zasługują najzupełniej na pomoc ze strony ludzi zamożnych.

Czujemy się uprawnionymi w imieniu ubogich Krakowa złożyć p. Jerzmanowskiemu serdeczne podziękowanie za jego ofiarę.

Stowarzyszenie Inżynierów w Krakowie.

— * Na głód duchowy (Towarzystwo czytelników) otrzymaliśmy:

Od pana Er. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku marek 250.

Hojnemu darodawcy przesyłamy najserdeczniejsze podziękowanie.

Razem z poprzedniami złożono 296 m. 40 fen.
Dalsze datki na ten cel chętnie przyjmujemy.

— * Na gwiazdkę dla biednych tułających się dzieci szkolnych otrzymaliśmy:

Od pana Er. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku marek 150.

Hojnemu darodawcy przesyłamy najserdeczniejsze podziękowanie.

Od Towarzystwa Inżynierów w Krakowie.

Dnia 11 bm. na zebraniu akcyjnym „Chicago Gas Light & Coke Co.“ został wybrany prezydentem p. Erazm Jerzmanowski z New Yorku, z pensją 30.000 rocznie.

Taking of Gas stocks, it must be conceded that "distance does not always lend enchantment to the view." If such were the case, we should find Chicago Gas better liked than it is. Unquestionably the city of Chicago consumes a great deal of gas during the year, and the Chicago Gas & Coke Company has a complete monopoly. The earnings, as has been shown by the recently-submitted statement, are equal to fully seven per cent, and the prospects for increasing business could not possibly be better. Inside of eighteen months the "World's Fair" will be in full swing, and in the interim preparations which will necessitate considerable night work will be under full head-way. From now until the fair grounds are opened the consumption of gas in that city will be something extraordinary. Baron E. J. Jerzmanowski, who is the best authority on the subject of illuminating fluid on this side of the ocean, tells me that the earning capacity of the Chicago Gas Company is something enormous, and that, unless all calculations fail, the net profits during the next twenty-four months will certainly not fall short of twenty per cent; that is to say, the company will probably make nine per cent this year and eleven per cent next. Certainly there should be no risk in buying the stock.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku nadesłał znów na ręce redaktora naszego piśma czek na kwotę 250 złr., z przeznaczeniem z sumy tej 100 złr. na pożywienie dla ubogiej młodzieży szkolnej w Krakowie, 100 na rzecz czytelników ludowych i 50 złr. na rzecz Stowarzyszenia nauczycielek w Krakowie. Imieniem obdarowanych osób i instytucyj składamy ofiarnemu zawsze rodakowi wyrazy serdecznego podziękowania za prawdziwie patriotyczną i obywatelską pamięć o instytucjach naszych, potrzebujących materialnej pomocy obecnie bardziej niż kiedykolwiek.

Dary p. Jerzmanowskiego, które staną się niezawodnie miłym upominkiem gwiazdkowym z drugiej półkuli, doręczymy obdarowanym instytucjom, gdy dom bankowy, na który czek został wystawiony, zrealizuje go, a nastąpić to powinno za dni parę.

Przed kilku tygodniami donieśliśmy, że wskutek inicjatywy i ofiary pani Wesslowej z Żyrzyna organizatorowie kolonij leśnych przystąpili do nabywania łóżek żelaznych dla dzieci, na wieś wysyłanych.

Mówiliśmy wtedy, iż fundusz, na ten cel dotąd złożony, wystarcza na 20 łóżek, które już zostały nabyte dla kolonji w Żyrzynie, dla wszystkich zaś kolonij potrzeba przynajmniej 100 łóżek.

W końcu, stawiając sobie pytanie, czy się fundusz na całą liczbę potrzebnych łóżek znajdzie, odpowiedzieliśmy: „Niezawodnie”.

Potwierdzenie tej naszej tak stanowczej odpowiedzi znalazło się bardzo prędko, chociaż odbyło podróż długą, przepływało lądy i morza.

Zacny p. Erazm Jerzmanowski wczoraj nadesłał z Ameryki rs. 200 wraz z wycinkiem z *Kurjera warszawskiego*, zawierającym ową odezwę naszą o łóżkach dla dzieci.

Wraz z gromadą słabowitych, ubogich dzieci warszawskich, *Kurjer* szle za ocean serdeczne Bóg zapłać najzaciewniejszemu ofiarodawcy.

— * Na wysyłkę dzieci tutejszych szkolnych na czas wakacji na świeże powietrze:

Od pana Erazma Jerzmanowskiego z Nowego Jorku otrzymaliśmy marek 200. — Szlachetnemu ofiarodawcy składamy za datkę powyższy najserdeczniejsze podziękowanie.

Od dr. Kożuszkiewicza z Języc 10 m.

Szanowny redaktorze!

Pozwalam sobie przesłać na ręce sz. pana weksel na rs. 200 (dwieście), które przeznaczam na schronienie nauczycielek w Warszawie (Królewska, 87).

O wręczenie ich upraszam.

Przepraszam, że się ośmielałem trudzić go tym przedmiotem, lecz czuję, iż to sz. pan spełnił z przyjemnością, za co naprzód przesyłam mu dzięki.

Przy tej sposobności przesyłam wyrazy głębokiego szacunku i poważania.

Życzliwy

Erazm J. Jerzmanowski
z Nowego Jorku.

Kraków d. 5-go lipca r. 1892-go.

Podziękowanie. Wydział Czytelni polskiej katolickiej młodzieży w Krakowie składa niniejszem W. P. Erazmowi Jerzmanowskiemu za dar w kwocie 100 złr., oraz życzliwe poparcie tej instytucji, najserdeczniejsze podziękowanie. Prezes *Wojciech St. Kula*, sekretarz *Edmund Zechenter*, kapelan *Ks. Tadeusz Chromecki*.

— Aleksandrowicz, uczestnik

P. Erazm Jerzmanowski złożył dziś w redakcyi naszego dziennika kwotę 100 złr. dla ubogich, zostających pod opieką brata Alberta.

Jak w latach ubiegłych, tak i obecnie otrzymuje p. Jerzmanowski setki listów z prośbami o datki pieniężne dla osób prywatnych. Proszący nadsyłają prztem swoje świadectwa, lub dowody osobiste, które dla nich wyłącznie mogą mieć wartość a przesyłki tego rodzaju są tak liczne, iż trzeba by chyba utrzymywać kancelaryę, z kilku urzędników złożoną, aby je pod adresem proszących napowrót odsyłać. Treść listów zawsze jednakowa: pieniędzy i tylko pieniędzy! Są i tacy wszakże, którzy nie gotówki żądają, lecz bagatelki innego rodzaju, np. założenia sklepu..

Oprócz tych prośb odbiera p. Jerzmanowski obrazy, posażki, ramki i osobliwości, nadsyłane z żądaniem, aby je sobie kupił. Paczek takich także mnóstwo nadchodzi.

Wobec tego proszeni jesteśmy o zaznaczenie, iż p. Jerzmanowski żadnych listów prywatnych o wsparcia, ani też posyłek przyjmować nie będzie.

—

Pan Erazm Jerzmanowski przyjechał do Europy na kilka tygodni. Obecnie bawi w Krakowie, a ztąd wyjedzie na kurację do Marienbada. Natychmiast po przybyciu do Krakowa, zaznaczył znaną już hojną ofiarność swoją datkami na rzecz stowarzyszeń, potrzebujących pomocy materialnej. Dla Towarzystwa kolonij wakacyjnych złożył p. Jerzmanowski kwotę 100 złr. Do Towarzystwa „Szkoły ludowej” przystąpił jako członek-założyciel, z kwotą 150 złr. Kwoty te złożył p. Jerzmanowski na ręce p. doktora Asnyka.

¶ P. Erazm Jerzmanowski opuścił Kraków, udając się na kurację do Marienbadu. Na ręce p. Franciszka Olszewskiego, redaktora „Kuryera Warszawskiego“ przesłał p. Jerzmanowski kwotę dwustu rubli z przeznaczeniem na schronienie dla nauczycielek w Warszawie. Wiele instytucji humanitarnych i dobroczynnych zawdzięcza p. Jerzmanowskiemu hojne ofiary. Obywatel wolnych Stanów Ameryki północnej, jakim jest p. Jerzmanowski, nie przestał i niezawodnie nie przestanie nigdy być polakiem, okazującym przychyłność swoją dla Stowarzyszeń i instytucji potrzebujących materialnej pomocy. Do Krakowa przybywa p. J. co rok dla widzenia się z członkami rodziny swojej, mieszkającymi w Królestwie. Na rok przyszły zamierza znów przyjechać,—życzymy więc, aby się to spełniło i w dobrym zdrowiu.

P. Erazm Jerzmanowski, bawiący obecnie w Marienbadzie, przysłał na ręce dra Adama Asnyka kwotę 100 złr. dla Towarzystwa Wzajemnej Pomocy uczestników powstania 1863 r. Kwotę powyższą wręczono sekretarzowi tegoż Towarzystwa p. Antoniemu Ryszardowi w Krakowie.

Poświęcenie pomnika dla uczestników powstania 1863 r. odbędzie się 3 września b. r. na cmentarzu w Rzeszowie. Z tego powodu piszemy nam z Rzeszowa:

„Pamięć poległych dla sprawy narodowej była jest i będzie wszędzie szanowaną; i my ją też cześć potrafimy, dlatego zapraszamy Was uczestnicy powstania polskiego z r. 1863/4 na obchód ten cichy — jak żałoba po wszystkich sercach polskich zmarłych dla Ojczyzny.

Program jest następujący: O godz. 11 w dniu powyższym nabożeństwo żałobne w tutejszym kościele świątym za spójność dusz braci naszych, niewinnie pomordowanych przez Moskali i poległych w bojach 1863/4. O godz. 4 po południu gremialne udanie się na cmentarz tutejszy, gdzie nastąpi poświęcenie pomnika. O godz. 7 wieczorem wspólna uczta na wspólny koszt po cenie 4 złr. od osoby.

O przybyciu na pomieniony obchód do Rzeszowa prosimy zawiadomić najpóźniej do dnia 25 sierpnia b. r. delegata Towarzystwa j. w. inżyniera Kinela w Rzeszowie celem uregulowania wspólnej uczty.

Zakończamy słowami sprawozdania za rok 1891 wydziału naszego Towarzystwa: „Naród, co cześć swych bohaterów — swych męczenników — ofiary swych walk o niepodległość, nie umrze, ani nie zniknie, a nam w okazyjach czoł dla zasłużonych tembardziej nie należy dać się wyprzedzić, żeśmy byli ich kolegami broni i pracy“.

W tam więc przekonaniu liczymy na znaczniejsze zebranie towarzyszy.“

Dr. Ludwik Midowicz, Leon Hau, Ignacy Kinel.

Równocześnie donoszą nam, że na ręce p. Ignacego Kinela przesłał na ów pomnik p. Erazm Jerzmanowski 100 złr.

— * Na głód duchowy (Towarzystwo czytelników ludowych) otrzymaliśmy:

Od pana Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku marek czterysta. Hojnemu ofiarodawcy w imieniu instytucji tej, na rzecz której datkę przesłał, serdeczne ślimy podziękowanie.

Razem z poprzedniami złożono 453 m. 22 fen.

Z tych przesłaliśmy skarbnikowi Towarzystwa czytelników ludowych marek 450; pozostaje u nas 3 m. 22 fen.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku nadesłał na ręce p. Adama Asnyka czek na kwotę 400 złr., z której to sumy przeznaczył na Towarzystwo „Szkoły ludowej” 200 złr. dla instytucji, zostających pod zarządem Brata Alberta (przytulki dla ubogich obojczy p. t. zwane ogrzewalniami) 100 złr. i na pożywienie dla głodnych dzieci szkolnych 100 złr. Kwoty wymienione po zrealizowaniu nadesłanego cheku przesłane zostaną zarządom obdarowanych instytucji, których też imieniem wolno nam złożyć szlachetnemu i zawsze hojnemu ofiarodawcy wyrazy najserdeczniejszego podziękowania.

Wraczamy więc

— * **Od p. E. J. Jerzmanowskiego** z Nowego Jorku otrzymaliśmy **marek 360** na cele publiczne według uznania redakcji. Po przeznaczeniu tej kwoty szczegółowy wykaz podamy. Hojnemu darodawcy za dar powyższy serdeczne dzięki przesyłamy.

* Wraczamy więc

Wraczamy więc

— Znany filantrop amerykański, p. Erazm Jerzmanowski, przysłał w tych dniach rs. 150 na rzecz kasy imienia Mianowskiego.

Kronika.

Kraków, 30 grudnia.

P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku nadesłał znów na ręce p. Adama Asnyka kwotę 100 złr. dla weteranów wojsk polskich z 1831 r. — Imieniem obdarowanych starców, uczestników walki o wolność narodową, jako też wielu innych szczerze wspieranych przez p. Jerzmanowskiego stowarzyszeń i instytucji humanitarnych i dobroczynnych w naszym mieście, imieniem wreszcie licznych przyjaciół, przesyłamy zacnemu rodakowi i jego rodzinie przy nadchodzącym Nowym Roku serdeczne życzenia zdrowia i długiego życia, którem składa dowody miłości swojej dla Ojczyzny.

OFIARY.

Wny Pan **Er. J. Jerzmanowski** z Nowego Jorku nadesłał **złr. 300** do równego podziału pomiędzy: Towarzystwo wzaj. pomocy **uczestników powstania z r. 1863/64.** złr. 100, Towarzystwu im. **Stanisława Staszycy** złr. 100, Towarzystwu przyj. uczącej się młodzieży dla **głodnych dzieci** złr. 100. Odsyłamy za pokwitowaniem.

Sauka Nadebra

Wydział Tow. im. Stanisława Staszycy składa niniejszem p. Kraznowi Jerzmanowskiemu z Nowego Jorku serdeczne podziękowanie za dar 100 złr., złożony na cele Towarzystwa.

Wraczamy więc

— * **P. Erazm Jerzmanowski** z Nowego Jorku znany patriota i filantrop, nadesłał do Krakowa na ręce p. Adama Asnyka **złr. 100** na rzecz Towarzystwa szkół ludowej.

Pana Erazma Jerzmanowskiego ponownie obrano prezydentem firmy „Suburban Gas Co.” w Chicago.

— P. Erazm Jerzmanowski z New-Yorku złożył:
Na wpisy rs. 100.

Na odzież dla uczących się rs. 100.

Na zakład sierot po robotnikach rs. 100.

Na instytucje wstydzących się zebrać rs. 100.
Na kasy rzemieślnicze rs. 100.

Dla najbiedniejszych.

Służący Franciszek za nadużycie przy kupnie kop. 50. —
Piotr Semezaś rs. 1.

Dla biura nędzy wyjątkowej.
S. N. rs. 1 kop. 50.

Wskazywanie z racjonalną do wiadomości.
Gaz wodny. Sekoya chemiczna warszawskiego Towarzystwa popierania przemysłu obradowała w tych dniach nad sprawą gazu wodnego. P. St. Statkiewicz miał odczyt o gazie wodnym, który znany już był z badań w końcu zeszłego wieku. Gaz ten jest otrzymywany przy pomocy rozkładu pary wodnej, a składa się z tlenu węgla i wodoru. Wydobycie można gaz ten z węgla, lignitu, koksu i torfu. Zastosowanie znalazł gaz w połowie bieżącego

stulecia w Ameryce, gdzie jest używany do oświetlenia. Gaz wodny daje światło białe, bielsze od płomienia elektrycznego, a będąc produką taną, mógłby z powodzeniem współzawodniczyć z gazem węglowym i elektrycznością, gdyby nie łatwość zaopatrzenia przy posługiwaniu się nim. Nad ulepszeniami w zastosowaniu gazu wodnego pracuje gorliwie w Ameryce rodak nasz, p. Erazm Jerzmanowski, a wyniki jego studyów zjednały sobie wielkie uznanie. W Niemczech gaz wodny dla celów oświetlenia zyskuje coraz większe prawo obywatelstwa i zaprowadzany jest w coraz większej ilości fabryk. Uwagi w tym przedmiocie poczynili jeszcze pp. Kolenda i Bronisław Znawowicz.

przyniesie.

Towarzystwo wzajemnej pomocy uczestników powstania polskiego z roku 1863/4. Od sekretarza Towarzystwa otrzymujemy następujące pismo: Na ręce moje nadesłano następujące kwoty na rzecz Towarzystwa z powodu trzydziestej rocznicy powstania styczniowego: „Sokół” w Jaworowie połowę czystego dochodu z odczytu urządzonego dnia 22 stycznia w Jaworowie 5 złr., p. Tytus O’ Byrn składkę urządzonej w Nowym Targu 9 złr., p. Emanuel Sygiericz naczelnik straży ochotniczej, składkę urządzonej w Podhajcach 2) złr., p. Michał Naimski zebrane w Kasynie w Zatorze 30 złr. 50 ct., pan Erazm Jerzmanowski z Nowego-Yorku 250 złr., p. Ignacy Pawłowski z Nowego-Yorku 20 złr. Razem 334 złr. 50 ct.

Dziękując niniejszem wymienionym wyżej ofiarodawcom i inicjatorom, zaznaczam szczególnie szczerą hojność obywatelską p. Erazma Jerzmanowskiego, który przesławszy przed kilku miesiącami na rzecz naszego Towarzystwa do Kasy Delegacji krakowskiej 10) złr. w. a. i uściwwszy pierwszych dni r. b. swą wkładkę roczną za rok ubiegły 10) złr. w. a. do kasy Wydziału Towarzystwa, pospieszył z nowym hojnym datkiem jak wyżej 250 złr.

Kurniewicz.

Odczyt o emigracji ludu W piątek dnia 3 lutego b. r. wygłosił profesor Dr. Tadeusz Pilat w

Przebieg "z dnia 7/2 1893.

W tymże liście powiadamiają nas, że nasz pan Jerzmanowski, który, powodowany szlachetną pogardą dla jawnych i tajnych szpieli moskiewskich, ich intryg i ich otumanionej trzody, usunął się na czas jakiś od prac czynnych narodowych; — przesłał nie tylko do Warszawy 500 rs., ale i do Krakowa 10,000 str. na szkołę. Cieszy nas to. Niektóre pisma galicyjskie, które marszeżyły już czoło na owe półtora miliona przeznaczone dla nas przez galicyjskich patryotów, rozjaśnia się. A naszym pismom, które gniewały się za 500rs. posłanych do Warszawy, a jeszcze bardziej gniewać się będą za 10,000 złr. przesłane do Krakowa. Radzimy udać się do Rapperswill w Szwajcaryi. Jeżeli tam nie pokafą im sekretnych ksiąg, w których nazwiska ofiarodawców z Królestwa i Galicyi są zapisane, to niech się zapatrzą w Muzeum naszym Narodowem nagromadzonym skarbom i przeczytają kartki na nich: ile dała amerykańska Polska a ile Galicya i Królestwo. Z pewnością powiedzą z westchnieniem: wstyd nam, że nie mamy więcej Jerzmanowskich. W przyszłym numerze opowiemy naszym czytelnikom o złym humorze pism galicyjskich — i o zdrowiu pani Jaworowskiej.

Kronika.

Kraków, 15 marca.

Dziesięć tysięcy złotych w. a. dla Towarzystwa „Szkoły ludowej”. Tak na imię kwocie, którą na ręce posła dra Adama Asnyka, jako przewodniczącego Towarzystwa „Szkoły ludowej” przesłał świeżo p. Erazm J. Jerzmanowski z Nowego Jorku na rzecz tej instytucyi, uznając doniosłe jej znaczenie dla sprawy odrodzenia narodu polskiego przez podniesienie i obywatelenie ludu.

Pomimo, że znana jest powszechnie szlachetna ofiarność naszego rodaka na cele narodowe, przyznajemy, że z pewnem przyjemnem zdziwieniem wobec tak niezwykle hojnego daru zapisujemy niniejszą o nim wiadomość. Jesteśmy przekonani, że wysoce obywatelski i patryotyczny czyn p. Jerzmanowskiego, jak z jednej strony obudzi otuchę w sercach wszystkich pracowników na niwie ludowej i do tem żywszej i wydatniejszej zachęci ich pracy, tak z drugiej strony zawstydzając tych, którzy dotąd zachowują się obojętnie wobec doniosłej sprawy oświecenia ludu polskiego, wyrwie ich z tej bezpłodnej obojętności i wywoła tam większą ofiarność w kraju.

Hojnemu ofiarodawcy składamy niniejszem serdeczne podziękowanie w nadziei, że zarząd Towarzystwa „Szkoły ludowej” i jego coraz to liczniejsi przyjaciele nie ustaną w usilnej, wytrwałej pracy nad ustaleniem bytu instytucyi, a przez nią nad przyspieszeniem gorąco upragnionej chwili odrodzenia narodu.

KRONIKA.

Z miasta.

Wspaniały dar. Znany z patryotyzmu i ofiarności rodak nasz, p. Erazm Jerzmanowski z Nowego Yorku przesłał na ręce redaktora *Nowej Reformy*, posła Adama Asnyka w Krakowie **kwotę 10.000 złr. w. a. dla Towarzystwa Szkoły ludowej.**

Takiemu magnatowi i patryocie cześć i czolem!

piątek dnia 17. 6. m.

Dar obywatelski. Obywatel *Erazm Jerzmanowski* zamieszkały w Ameryce, który milionową posiadając fortunę o Polsce nie zapomina i przy każdej sposobności dla instytucyi i stowarzyszeń krajowych hojnie szafuje groszem, przysłał tymi dniami na ręce posła Dr. Asnyka **dziesięć tysięcy złotych reńs. dla Towarzystwa „Szkoły ludowej.”** Czołem ci mężu na wolnej przebywający ziemi, boś zrozumiał, że tylko przez oświatę ludu dopniemy celu, do którego ty tu, a Ty tam za oceanem dążysz.

Z Towarzystwa „Szkoły ludowej“.

Na posiedzeniu zarządu głównego Towarzystwa „Szkoły ludowej“, odbytem dnia 21 b. m., zajmowano się między innymi następującymi sprawami:

Nowo założonej „Czytelnicy polskiej“ w Michałkowicach na Morawach uchwalono dostarczyć książek za kwotę 50 złr.

Przyjęto do wiadomości powstanie nowych kół miejscowych w Dembicy i Suczawie. Przyjęto nowych członków w Miłowie i Tarnopolu. Kart legitymacyjnych wydano dotąd 3930.

Przyjęto od przewodniczącego p. Adama Asnyka kwotę 100 złr. jako wkładkę członka założyciela na rok 1893.

Uchwalono przesłać p. Erazmowi Jerzmanowskiemu w Nowym Jorku gorące podziękowanie za hojny dar w kwocie 10.000 złr., ofiarowany Towarzystwu i uczcić ofiarodawcę przedstawieniem go pierwszemu walnemu zgromadzeniu na członka honorowego Towarzystwa „Szkoły ludowej“.

Sprawę ulokowania majątku Towarzystwa przekazano prezydium do rozpatrzenia i załatwienia.

Ożywioną rozprawę wywołało następnie sprawozdanie komisji Zarządu o nadesłanych przez Kola miejscowe odpowiedziach na kwestyonaryusze. Uchwalono powierzyć specjalnej komisji wypracowanie na podstawie danych statystycznych Rady szkolnej krajowej dokładnego obrazu szkolnictwa ludowego w kraju.

Uchwalono w końcu wydać i rozrzucić w 10.000 egzemplarzy broszurkę p. Wojciecha Szukiewicza o celach Towarzystwa „Szkoły ludowej“ i o środkach agitacyjnych, jakimi posługuje się *Matica Skolska* w Czechach.

W Poznaniu odbyło się walne zebranie tow.; „Czytelnicy Ludowych“ prezydował ks. Zdzisław Czartoryski. Dochód roczny wynosił 13 tys. marek. Książek zakupiono prawie za 10 tys. mk. Zebranie uczciło przez powstanie, zasługi pana Erazma Jerzmanowskiego z New Yorku za jego szlachetną ofiarność.

Korespondencya.

z New-Yorku

Pospieszam sprostować obiegającą tu pogłoskę, która niezawodnie obila się o Philadelphię, jakoby pan Er. J. Jerzmanowski zakupił ziemię przy 5ty Ave, pod budowę pałacu — gdyż pan Jerzmanowski ma już od dawna dom swój wspólnie urządzony przy Madison Ave. 818.

Ale za to miło mi podzielić z Wami wiadomość że pan Jerzmanowski w tych dniach przesłał do Krakowa na ręce redaktora „Nowej Reformy“ 10,000 złr. — na budowę szkoły. Tak więc, w krótkce — stanie Pałac, godny pana Jerzmanowskiego — lecz nie przy 5tej Ave. tylko w Krakowie gdzie młode pokolenia uczyć się będą, jak być użytecznymi obywatelami swego kraju.

Powiadamy także, że projekt „Patryoty“ co do zaprowadzenia w każdym domu polskim skarbonek narodowych — został prawie ogólnie przyjętym, i jeżeli nie jest jeszcze zaprowadzonym, to dla tego — żeśmy jeszcze nie odebrali skarbonek i że pani Jaworska główna propagatorka waszej idei co do „Grosza Polek“ znajduje się w domu obłąkanych, jak to wam zapewne wiadomo z pism Angielskich. Małoletnim synem Jej, prawdziwym sierotą zaopiekował się szlachetny pan Boks

E.S.

Nowy dar. Znany z pobytu w Galicyi, Polak-Amerykanin, p. Erazm Jerzmanowski, z wielkich swoich dochodów corocznie wyznaczający znaczne kwoty na cele humanitarne i narodowe polskie — złożył tym razem na ręce dr. Asnyka 1000 złr. a to: dla zakładu zaniedbanych dzieci w Krakowie, którego przełożonym jest ksiądz Siemaszko ze Zgromadzenia ks. Misyjonarzy 100 złr., na kolonie wakacyjne krakowskie 300 złr., dla stowarzyszenia nauczycielek w Krakowie 100 złr., na sprowadzenie zwłok śp. Teofila Lenartowicza 100 złr., na budowę domu akademickiego 500 złr.

— * Na fundusz subwencyonowania teatru polskiego otrzymaliśmy:

Od p. E. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 250 marek.

Razem złożono dziś 250 m. — fen.

— * Na potrzeby naszych instytucji tj. na Czytelnie ludowe otrzymaliśmy:

Od p. E. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku **tysiąc** marek.

Od p. L. z G. za fotografie z Tarnówka 10.50 m.

Od p. Śląskiego z Torunia 20 m.

Od p. W. Marchlewskiego z Grudziądza 37.50 m.

Od p. Toma z Pławinka 1.50 m.

Razem z poprzedniami złożono 3221 m. 34 fen.

Poprzednio złożyliśmy w banku Kwilecki, Potocki i Sp. 342 mr. 20 fen; razem zatem 3563 mr. 54 fen.

Od Polek.

Pp. Kaźmira, Tola, Janina z Pławinka po 1.50, razem 4.50 marek.

Razem złożono 416 m. 85 fen.

Dalsze datki chętnie przyjmujemy.

P. Erazm J. Jerzmanowski, znany patriota i obywatel, hojnie znów obdarzył nasze instytucje. Umie on dobrze używać swych dóbr. Bardzo znaczne odsetki z nich rok rocznie przeznaczają na instytucje nasze. Gdyby tak inni postępowali! Ale, niestety, nie słyszymy w tym względzie nic o naszych magnatach, mianowicie na obczyźnie przebywających. Nie chcemy wymieniać ich nazwisk, bo ogół nasz wie o nich i nadaremnie szuka ich nazwisk pomiędzy ofiarami. Tymczasem p. Erazm J. Jerzmanowski, który nie posiada żadnych dóbr, ani nie ma w bankach angielskich lub francuskich złożonych wielkich kapitałów, niedawno przesłał do Krakowa 10 tysięcy guldenów, a nam dziś przesyła 2 tysiące marek, a to dopiero ćwierćrocze bieżącego roku.

Dzięki serdeczne zacnemu, szlachetnemu ofiarodawcy. Społeczeństwo nasze z wdzięcznością przyjmuje jego ofiary i z cziłą należąca wymawia jego nazwisko.

Przy tej sposobności nadmieniamy, że i nasze społeczeństwo, mimo przykrych stosunków, w jakich się znajduje, również daje dowód wielkiej ofiarności. W ciągu miesiąca złożyło ono na same tylko Czytelnie ludowe trzy tysiące marek, a mianowicie pod rubryką: na potrzeby naszych instytucji przesyła 2500 marek, a poprzednio przed ogólnym sumowaniem 342 marek 20 fenigów; od **Polek czterysta marek** przeszło. Tak więc przeszło trzy tysiące marek — z kwotą zaś nadesłaną przez pana E. J. Jerzmanowskiego **cztery tysiące marek**, które są do dyspozycji Towarzystwa Czytelni ludowych. Zapewniamy — stosownie do intencji grona obywateli, którzy sprawę tę zainicjowali — że datki składane i składać się mające, przeznaczone są li tylko na Czytelnie ludowe. Ile w innych dziennikach złożono, nie wiadomo nam. My szczęśliwi jesteśmy, że pismo nasze pośredniczy tak skutecznie w szlachetnej sprawie.

Przekonani jesteśmy, że i nadal składki płynąć będą, ile że wiele, bardzo wiele jeszcze w sprawie tej jest nieobecnych. Niechaj smutna rocznica stułetniej niedoli zachęci wszystkich do odezwania się choćby drobnymi datkami: Jesteśmy i być chcemy!

Prosimy o to serdecznie przez miłość dla ludu naszego, który łaknie i pragnie oświaty.

— * Na rzecz kolonii feryjnych otrzymaliśmy:

Od p. E. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 250 marek.

Razem złożono 250 m. — fen.

Dalsze datki przyjmujemy.

— * Na rzecz Towarzystwa pomocy naukowej imienia Karola Marcinkowskiego otrzymaliśmy:

Od p. E. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 250 marek.

Od Romanka Lossowa z Leśniewa 3 m.

Kwotę tę przesłaliśmy do kasy pomienionego Towarzystwa.

— * Na rzecz Towarzystwa pomocy naukowej dla dziewcząt polskich otrzymaliśmy:

Od p. E. J. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku 250 marek.

Kwotę tę przesłaliśmy do kasy pomienionego Towarzystwa.

Prawdziwie wzruszającą jest niezmordowana ofiarność zacnego nowojorskiego patrioty p. Erazma Jerzmanowskiego, który corocznie zasila nasze instytucje narodowe bardzo poważnymi ofiarami pieniędzmi. Świeżo znów przysłał znaczną kwotę 2000 marek na cele narodowe w naszym zaborze, z której to sumy przeznaczył aż 1000 mr. na tyle doniosłą instytucję Czytelni ludowych. Oby ten przykład patrioty nowojorskiego zachęcił jak najszerzej koła społeczeństwa naszego do jaknajwiększej ofiarności na cele narodowe, które obecnie tem większe mają znaczenie, gdy rząd pruski tak stanowczo odmawia nam uwzględnienia najśluszniejszych praw naszych. W obecnym roku smutnego jubileuszu drugiego rozbioru kraju naszego, grono poważnych obywateli wezwało społeczeństwo do nałożenia na siebie większego podatku narodowego i sumę na to hasło zebraną przeznacza na zaspokojenie najważniejszej potrzeby narodowej tj. na oświatę ludu polskiego. Dotąd jedyny *Dziennik Poznański* zebrał pod tym tytułem blisko 4 tysiące marek, inne pisma polskie wymownym milczeniem starają się sprawę ubić, jedno nawet wręcz wrogo przeciw szlachetnej tej inicjatywie wystąpiło. Przecież te sto lat niewoli były powinny pouczyć społeczeństwo, że będziemy tylko „jednością silni!”

Kronika.

Kraków, 17 maja.

Ofiary na cele publiczne. P. Erazm Jerzmanowski z Nowego Jorku przesłał znów na ręce p. dra Asnyka kwotę 1.000 złr., z których przeznaczył: 1) Dla zakładu zaniedbanych dzieci w Krakowie, którego przełożonym jest ks. Siemaszko ze Zgromadzenia ks. Misyjonarzy, 100 złr. 2) Na kolonie wakacyjne krakowskie 200 złr. 3) Dla Stowarzyszenia nauczycielek w Krakowie 100 złr. 4) Na sprowadzenie zwłok śp. T. Lenartowicza 100 złr. 5) Na budowę domu akademickiego 500 złr.

Sądźmy, iż będziemy wyrazem uczuć zarządów obdarowanych instytucji i komitetów, wypowiadając zacnemu ziomkowi za hojną ofiarnością i pamięć o potrzebach w mieście naszym — najszlachetniejszą Bóg zapłać!

Podziękowanie. Obywatelski komitet opiekuńczy domu akademickiego, którego zadaniem jest przeprowadzić do skutku fundacyę wieczystą domu, w którymby niezamożni uczniowie uniwersytetu Jagiell. znaleźć mogli bezpłatne, a przynajmniej tanie i higienicznie urządzone mieszkanie i pod okiem władz uniwersyteckich kształcić się mogli na prawych obywateli kraju, w usiłowaniu swych zyskuje coraz większe poparcie we wszystkich warstwach naszego społeczeństwa. W ostatnich dniach nadeszły dalsze dowody zainteresowania się tą sprawą ludzi dobrej woli. A mianowicie:

1) Wp. Bolesław Zieliński, majster ciesielski w Krakowie, oświadczeniem pisemnem z dnia 29 maja b. r. zobowiązał się do frontowego budynku, który stanąć ma od ulicy Topolowej, bezpłatnie zaciągnąć belki przez wszystkie piętra, zrobić i ustawić dach na tym budynku.

2) Wp. E. J. Jerzmanowski z Nowego Jorku, znany powszechnie z gorliwego popierania licznych instytucyj krajowych, nadesłał za pośrednictwem dra Adama Asnyka na budowę domu akademickiego kwotę 500 złr.

3) Zarząd zdrojowy w Iwoniczu, wypełniając wolę właściciela ś. p. Michała hr. Załuskiego, który przeznaczył 4 bezpłatne miejsca dla słuchaczy wydziału lekarskiego, potrzebujących leczenia zdrojowo-kąpielowego w Iwoniczu i rozdawnictwo tych miejsc zastrzegł podpisanemu, na wniosek podpisanego zgodził się, by z chwilą przyjęcia do skutku fundacyi domu akademickiego, z dobrodziejstwa tego korzystać mogli na wniosek zarządu domu akademickiego przedewszystkiem ci słuchacze wydziału lekarskiego, którzy mieszkać będą w domu akademickim, a potrzebować będą leczenia w Iwoniczu.

Za te objawy życzliwości i za te dowody popierania przyszłej instytucyi, która tylko przy skutecznym współudziale społeczeństwa może przyjść do skutku, składam niniejszem Wpp. Bolesławowi Zielińskiemu w Krakowie, E. J. Jerzmanowskiemu w Nowym Jorku i Szan. Zarządowi zdrojowemu w Iwoniczu serdeczne podziękowanie w imieniu obywatelskiego komitetu opiekuńczego domu akademickiego. — W Krakowie, dnia 3 czerwca 1893.

Prof. Dr. Edward Korczyński.

Kronika miejscowa.

Cześć komu się część należy.

Zaraz od samego początku mieli reprezentanci Towarzystwa artystów polskich, którzy swe płótna nadesłali na wystawę kolumbijską, wiele trudności do zwalczania. Stawiali im je głównie komisarze niemiecki i austriacki. Obaj przeszkadzali jak mogli. Był czas, w którym zdawało się, że obrazy polskie tylko w części znajdą pomieszczenie na wystawie, chociaż co do wartości artystycznej nieporównanie wyżej stoją od prac innych narodowości. Wreszcie dzięki energicznej pracy i zabiegom p. Piotra Kiołbassy i młodego adwokata p. Jana F. Smulskiego udało się nadesłane obrazy polskie jako tako pomieścić. Miejsce uzyskane jest wprawdzie niewygodne, lecz w braku innego trzeba było je przyjąć. Lecz na tem nie koniec. Powstała nowa trudność. Nie chciano dać Polakom „jury“ do sążdenia ich obrazów. Znowu trzeba się było starać i zabiegi robić. Nieprzychylni dla nas komisarze przeszkadzali ile mogli i byłiby może okazali swego i obrazów polskich nie dopuścili do sążdenia. Lecz te ostatnie przeszkody przełamał wreszcie swym wpływem p. Erazm Jerzmanowski, który na prośbę wystosowaną doń przez młodego ale energicznego S., jednego z przedstawicieli polskiego oddziału, napisał bardzo uprzejmy list do dwóch dyrektorów wystawy oraz do p. Thacher zarządcy wydziału nagród, prosząc o sprawiedliwe załatwienie tej sprawy. Owi trzej panowie przyobiecali mu, że uczynią wszystko co w ich siłach leżeć będzie. Krótko po otrzymaniu tego zapewnienia oddział polski otrzymał „jury.“ Panu Jerzmanowskiemu za to gorące poparcie naszej sprawy należą się serdeczne dzięki, jak nie mniej zasłużyli na podziękowanie publiczne pp. Kiołbassa i J. F. Smulski, którzy p. Sosnowskiemu dopomagali i radą i czynem.

**Szlachetna ofiara
p. E. Jerzmanowskiego z
New Yorku.**

\$100 na Lemont. — \$100 na
pomnik Kościuszki.

P. Erazm Jerzmanowski z
New Yorku, jeden z wybitniej-
szych Polaków w Ameryce, któ-
rego nazwisko dobrze jest zna-
nem w Polsce z licznych ofiar na
cele dobroczynne i publiczne, jak
się obecnie pokazuje, nie zapomi-
na i o potrzebach Polonii w Ame-
ryce.

Oto w dniu wczorajszym p.
Piotr Kiołbassa otrzymał od p.
Jerzmanowskiego *check* na \$200
(dwieście dolarów) z następują-
cem przeznaczeniem:

\$100 na pomoc dla pokrzyw-
dzonych Polaków w Lemont — i

\$100 na pomnik dla Kościusz-
ki w Chicago.

Składając p. Jerzmanowskiemu
w imieniu Polonii amerykańskiej
szczerze dzięki za tę piękną i hoj-
ną ofiarę, czujemy się w obowiąz-
ku podnieść obywatelskie uczucia
pana J., którego bynajmniej to nie
odstręczyły od czynienia dobrze
wielokrotne napaści złych i lek-
komyślnych.

† Pan E. J. Jerzmanowski z
New Yorku powołany został na
członka Komitetu, zajmującego
się urządzeniem wspianalego
„Dnia“ nowojerskiego na wy-
stawie w Chicago.

**Największy zakup obrazów na
Wystawie sztuk pięknych w
Chicago.**

W ostatnich dniach w oddziale ma-
larzy polskich „Society of Polish Artists”
pan Baron Erazm Jerzmanowski, współ-
właściciel zakładów gazowych w New
Yorku i Chicago, zakupił kilkanaście
obrazów malarzy polskich za ogólną
sumę 22.500 dolarów.

Pan Baron Erazm Jerzmanowski po-
siada jeden z najpiękniejszych zbiorów
obrazów w New Yorku. — Wiadomość
kupna obrazów podwojnie nas ucieszy-
ła, jako pomoc i zachęta artystom pol-
skim, i że obrazy pozostaną własnością
Polaka, który chętnie Amerykanów
poznajamić będzie z dziełami sztuki
polskiej.

Ofiara na „Dzień polski”.

Wspianą ofiarą na „Dzień polski”
w Chicago nadesłał p. Erazm Jerzma-
nowski z New Yorku. Jest to *check*
na \$100, przeznaczony dla Kom.
Centralnego, zarządzającego naszą u-
roczystość. *Check* nadszedł na ręce
p. Piotra Kiołbassy. Zaznaczając tę
piękną ofiarę, jeszcze raz oddać win-
niśmy uznanie p. E. Jerzmanowskiemu
za jego szlachetną gotowość do
ofiar na cele publiczne.

W dniu wczorajszym Sekretarz
Kom. Centralnego, zarządzającego
„Dzień polski” otrzymał od p. J. Pa-
włowskiego z New Yorku pismo, w
którem tenże w imieniu p. E. J.
Jerzmanowskiego w odpowiedzi na
specyalne zaproszenie Komitetu wy-
raża żal, iż nawet zajęć nie pozwolił
mu być uczestnikiem tegoż obchodu.
W liście wyrażono nadto nadzieję, że
„niebawem podobnego rodzaju obcho-
dy będą się mogły odbywać i w uko-
chanym naszym rodzinnym kraju”.
Oby!....

muza materyjna.

Hojna ofiara. Dziś otrzymał p. Platon Kostecki list od p. Jerzmanowskiego z Nowego Jorku następującej treści: „Przeciwstawmy odezwę obywatelskiego komitetu ratunkowego we Lwowie dla dotkniętych klęską powodzi, posyłam na ręce *Gazety Nar.* 500 złr. na cel wspomniany. W oczekiwaniu lepszych i radośniejszych wieści na przyszłość z ukochanego naszego kraju, się wyrazi rzetelnego szacunku.“ Kwotę tę 500 złr. odsyłamy do prezydium komitetu.

Polacy w Ameryce.

Nowa ofiara p. Jerzmanowskiego.

Z New Yorku donoszą nam, że znany ze swej szlachetnej ofiarności rodak nasz p. Erazm Jerzmanowski w d. 20 października przesłał na ręce prezesa Wystawy powszechniej 1894 r. do Lwowa sumę 5000 złotych reńskich na koszt urządzenia tejże wystawy. Piękna ta ofiara na cel tak właściwy zasługuje na gorące uznanie.... P. Jerzmanowski istotnie umie używać w sposób wysoce szlachetny zebranego własną pracą majątku — i może być stawiany za wzór do naśladowania naszej arystokracji rodowej i pieniężnej. Jeszcze raz w imieniu ogółu składamy uznanie Polakowi, który żywot swój znaczy coraz to nowemi ofiarami i poświęceniami dla dobra swych współbraci i dla sprawy narodowej.

Muzeum w Rapperswyłu. w r. 1892.

W Paryżu wyszło z druku sprawozdanie zarządu Muzeum rapperswylskiego za rok 1892.

Dowiadujemy się z takowego, że w ciągu roku 1892 zwiedziło Muzeum 2188 osób, w tej liczbie 1174 Szwajcarów, 366 Niemców, 276 Polaków, 171 Francuzów, 67 Anglików, 44 Włochów, 35 Amerykanów, 15 Czechów, 8 Holendrów, 7 Rosyan i po kilku Szwedów, Bułgarów, Hiszpanów, Serbów, Węgrów i — Australczyków.

Dochód wraz z remanentem z roku poprzedniego wynosił 63,969 franków, rozchód zaś 17,675 fr. Pan Jerzmanowski wraz z żoną przesłał do Rapperswyłu rocznej składki 1,100 fr. i składki nadzwyczajnej, zebranej między znajomymi 1,974 fr. Fundusz „Skarbu Narodowego“ zostający pod zawiadywaniem Muzeum, wynosił 41,244 franki.

Tytułem stypendyów naukowych z funduszu ś. p. Krystyna Ostrowskiego wypłacono 15,490 franków.

W roku zeszłym nadesłano do Muzeum 1319 rozmaitych przedmiotów pamiątkowych, ofiarowanych przez 120 Polaków i 17 cudzoziemców. Z Polonii amerykańskiej nadesłał pan W. Czerwinski z New Yorku krzyż złoty „Virtuti militari“; szpilkę Związku Narodowego; dwa m. dale; monet polskich 18 i 2 dzieła. Pan Erazm. Jerzmanowski z Nowego Yorku ofiarował autograf księcia księcia Józefa Poniatowskiego; portret króla Stanisława Poniatowskiego; medal bity w Warszawie na stuletnią rocznicę Konstytucji 3 Maja; trzy krzyże z roku 1808; trzy bilety skarbowe z roku 1794 i monetę z roku 1754; nadto w roku bieżącym ofiarował dwa pasy słuckie, dokument piśmienny z wieku 17go, 16 medali i 61 sztuk monet.

|| Gdy chodzi o oddanie hołdu zasłudze—w górę serca! w górę imiona zasłużonych ludzi, bo to kwiaty, z których naród układa wieniec swej chwały!... Słowa powyższe stosujemy do najdzielniejszego z synów Polski, pracownika niezmordowanego, pełnego (fary i poświęcenia p. E. Jerzmanowskiego. Zawsze gotów do pracy dla sprawy Polski, przyjął przed kilkoma miesiącami (fisarowaną mu godność prezesa Ligi Polskiej; zawiązał w Chicago, zastrzegając się, iż w wypadku gdyby konstytucja wypracować się mająca nie odpowiadała zadaniu Ligi Polskiej, w słowa jej zrozumieniu, przewodnictwa jej zrezygnuje. W swoim czasie wydaliśmy nasz sąd o owej Lidze Polskiej w rzeczywistości będącej Ligą klerykałów. Pan Jerzmanowski po powrocie swym z Europy po przeczytaniu Konstytucji Ligi przekonawszy się do czego ona dąży i co ma na celu — nie sprawę narodową lecz religijną—zrezygnował z prezostwa. Pisma stojące na ścieżce Barzyńskich et consortes dotąd mileżą o tem iż Liga pozostała bez przewodnika; wyprzedzamy je w tem a zarazem ś. p. Lidze Polskiej wypisujemy nagrobek.

P. Erazm Jerzmanowski

ustąpił z urzędu prezesa Ligi polskiej w ubiegły piątek.

Otrzymujemy następujący komunikat:

(nadesłany z Nowego Yorku.)

Pod wrażeniem.

Świeża rana rozwarła się na słabym ciele naszego polsko-amerykańskiego społeczeństwa, którego większość widocznie jeszcze nie dojrzała do zrozumienia wspólnych wszystkim interesów. Jak grom z jasnego nieba spadła smutna wiadomość, że p. Jerzmanowski zrezygnował z urzędu prezesa „Ligi”, które swego czasu tak chętnie przyjął, chcąc jak zwykle wedle sił i możliwości dobrej sprawie służyć. Każdy okiem poza granice własnego podwórka sięgający, cieszył się, że głową „Ligi” będzie człowiek, który do poważnego stanowiska w Ameryce dodaje poważanie i stosunki wśród szerokich sfer naszej Ojczyzny w Europie. Któż nie widział z góry pomyślnego rozwoju „Ligi” pod kierunkiem człowieka, który przez to zyskał prawo rządzenia innymi, że umie rządzić sobą. Czemże te piękne nadzieje tak prędko rozwiązać się miały? Co zniewoliło p. Jerzmanowskiego do kroku w tak poważne następstwa brzemiennego? Trudnoby nam było dać sobie na te pytania odpowiedzi, gdyby rezygnacja nie zeszła się z innym faktem, stanowiącym niejako przeciwagę pierwszego. Faktem tym, to wydanie odezwy w sprawie Skarbu Narodowego w Rapperswylu, którego jedynym komisarzem na Stany Zjednoczone Ameryki półn. został w tym roku p. Jerzmanowski. Odezwa ta, którą właściwe zrozumienie celu takiej instytucji jak Skarb Narodowy podyktowało, nie zgadza się z § 10 Artykułu IV „Ligi”, opiewającym: Po dojściu skarbu Narodowego do wysokości 100.000 dolarów, Wice rozstrzyga cele na jakie ma być obrócony procent lub kapitał Skarbu Narodowego itd. Paragraf ten został bez głębszego zastanowienia się nad rzeczą uchwalony, gdyż po pierwsze przy biedzie naszego polsko-amerykańskiego społeczeństwa nie prędko tak znaczna kwota się zbierze, a tymczasem mogą znaleźć się ważne sprawy narodowe, których pomyślnie załatwienia i mniejsza suma spowodowaćby mogła; po drugie zaś nie podobna zgodzić się na kierownictwo spraw polskich europejskich przez tak ciężką maszynę, jaką jest Wice „Ligi” Polskiej, która zebranych funduszy z rąk własnych wydać nie chce. Pomiedzy więc odezwą p. komisarza Jerzmanowskiego a pojęciami członków „Ligi” ważna istnieje różnica; czy doprowadziła ona do jakiegoś nieporozumienia między prezesem a resztą zarządu — nie wiemy, bo niestety nie jesteśmy w to wtajemniczeni, ale nie trzeba być jasnowidzącym, żeby spostrzedz i pojąć że takie rozumowanie, jakie powyżej umieściliśmy, ma podstawę i rację bytu, że różnica zapatrywań doprowadziła do przesilenia, które na losy „Ligi” bardzo zgubnie wpłynąć może. Pan Jerzmanowski i wobec amerykańców i wobec naszych rodaków z Europy taką był firmą dla „Ligi”, że o zastąpieniu go i mowy nie ma. Należało jednakże umieć ocenić wartość p. Jerzmanowskiego i jego zdrowego na rzecz poglądu i nie stawiać sprawy na ostrzu miecza, unikać przesilenia, pozbawiając go „Ligę” głowy myślącej i szlachetnej, która wzięła sobie za dewizę życiową łacińskie hasło: *salus populi suprema lex esto!*

Nie przesadzamy przyszłości, może być, iż sprawa da się jeszcze pomyślnie załatwić; do czego usilnie dążyć należy. Gdyby jednakże postanowienie p. Jerzmanowskiego było nie odwołalne to i tak przyszły Wice „Ligi” powinien niefortunny paragraf statutu zmienić, aby tę świeżą ranę zabić i dowiedzieć, że pragnienie poprawy naszego losu narodowego jest rzeczywistym celem a nie wygodnym płaszczykiem „Ligi”. Pod wrażeniem przygnębiającej wiadomości, jaką była rezygnacja pana Jerzmanowskiego, pozwoliłem sobie napisać tych parę słów objaśnienia według tego, jak ja sprawę rozumiem, i proszę o gościnę w łamach „Zgody”, dzielącej zapewne słuszne zapatrywanie p. Jerzmanowskiego na stosunek nasz z krajem macierzystym w tym jednym przynajmniej względzie.

Nie-związkowy.

Ostrzeżenie

przed emigracją do Ameryki.

Otrzymujemy następujące pismo:

New-York d. 28. listopada.

Poczytuję sobie za obowiązek sumienia przestrzedz Rodaków przed ciągłą emigracją do Ameryki, a czuję się do tego powołanym, jako dobrze ze stanem rzeczy obeznany. Od lat kilku Ameryka przeżywa kryzys ekonomiczny, w czasie której pozamykano wiele fabryk i podupadł znacznie wszelki handel, stąd obniżenie płacy i w ogóle mniejszy popyt robotnika nawet tak dobrego jak robotnik polski. Wielu też z poprzednio dobrze zarabiających podupadło w niedostatek i stąd znaczna liczba powracających do Europy wychodźców. Aczkolwiek są niejaki widoki, że stan się polepszy, ale to jeszcze niewątpliwie nie tak prędko nastąpi i nigdy już zupełnie nie będzie Ameryka miejscem, gdzie można było łatwo znaleźć w każdej chwili dobrze płatną pracę. Nie pora zatem wobec tego zastój ruchu przemysłowego i handlowego do przybywania do Ameryki, zwłaszcza dla niewładających językiem angielskim; tacy narażają się oczywiście na przykrość, niedostatek, z największą bowiem trudnością przychodzi im tu znaleźć pracę ciężką za stosunkowo lichą pracę. Mamy tego codzienne przykłady. Wszelkimi zatem sposobami powinni ludzie, w kraju mający jakikolwiek wpływ na lud lub styczność z nim, ostrzegać go przed emigracją, a to wbrew wszelkim zachętom jakie wychodzą od ludzi, którzy tylko przejechawszy się i zwiędziwszy pobieżnie niektóre kolonie w Stan. Zjed. lub też świeżo z kraju przybyli, nie są należycie obznajomieni z tutejszemi stosunkami. Łatwowiejność takim zachętom po największej części drogo — śmiało to powiedzieć mogą — przypłacą wychodźcy i jak wielu żałować będzie, że stracili na podróż pieniądze, które w kraju mogły być stanowić podstawę dla ugruntuwania sobie bytu, aby tu z większemi może niż w kraju walczyć trudnościami o zdobycie sobie pracy a wraz z nią kawałek ohleba.

Wszystkie pisma polskie uprasza się o powtórzenie powyższej odezwy.

Er. J. Jerzmanowski.

GWIAZDKA NOWOROCZNA

od p. Er. J. Jerzmanowskiego.

Zakupił 10 akcyj Banku Ziemskiego w Poznaniu za sumę 10,050 marek i oddał na własność Muzeum Nar. Pol. w Rapperswylu.

Postać do Warszawy.

200 Rs. Dla włościan w majątkach brata i szwagra.

200 Rs. Dla towarzystwa pracujących na polu naukowym Dr. Józefa Mianowskiego.

300 Rs. Na wpis dla biednych studentów.

500 Rs. Na ochronkę imienia Jerzmanowskiego (kwartalna subwencya).

200 Rs. Dla dzieci w tejże ochronce na gwiazdkę.

500 Rs. Dla pięciu rodzin biednych.

Postać do Krakowa.

na ręce p. Adama Asnyka.

400 złr. na gimnazjum w Cieszynie.

200 złr. na szkołę w Białej.

100 złr. dla weteranów z r. 1831.

200 złr. dla biednych dzieci szkolnych.

100 złr. dla tow. nauczycielek.

100 złr. dla instytucji braci Zakonu

św. Franciszka na ręce brata Alberta.

100 złr. dla instytucji pozostającej pod zarządem ks. Siemaszki.

Do Lwowa.

na ręce Platona Kosteckiego.

250 złr. dla tow. przyjaciół uczącej się młodzieży.

250 złr. dla tow. wzajemnej pomocy uczestników powstania 1863 — 4 r.

Do Poznania

1000 marek na fundusz imienia Tadeusza Kościuszki.

500 marek dla Tow. szkół ludowych.

250 marek dla Tow. pomocy naukowej dziewcząt polskich.

250 marek dla Tow. pomocy naukowej imienia Dr. Marcinkowskiego.

250 marek na pożywienie dzieci szkolnych.

250 marek na subwencyonowanie teatru polskiego.

Do Paryża

na ręce p. Józefa Gałęzowskiego.

1000 franków. Roczna subwencya dla Muzeum Narodowego Polskiego w Rapperswylu.

(Przyp. red. Pochwala tu zbyt uczynną, gdyż czyni same mówią.)

Wspaniała ofiara na pawilon polsko-amerykański we Lwowie.

P. Erazm Jerzmanowski z New Yorku, którego obywatelskie poświęcenia zdają się nie mieć końca, znowu nadesłał do Chicago wspaniałą i szlachetną ofiarę na cel publiczny. Mianowicie p. Piotr Kiołbassa otrzymał onegdaj od p. Jerzmanowskiego *check* na \$500, jako ofiarę na pawilon polsko-amerykański na wystawie Kościuszkowskiej 1894 r. we Lwowie, do rozporządzenia Kom. Centralnego w Chicago. Jednocześnie p. Szopiński, sekretarz Komitetu, otrzymał zawiadomienie, iż p. Jerzmanowski przyjmuje ofiarowany mu przez Kom. Centralny tytuł prezesa honorowego — i wyraża prawdziwe zadowolenie ze zgody i bratniej łączności, w jakich dzieło to zostało przedsięwzięte i jest prowadzone przez przedstawicieli wszystkich odłamów naszej Polonii.

P. Erazm Jerzmanowski, rodak nasz w Nowym Jorku, nadesłał pięć tysięcy złr. na rzecz przyszłorocznej wystawy krajowej we Lwowie z życzeniem, aby wystawa jak najliczej się powiodła dla dobra kraju i lepszej przyszłości całego narodu.

— Wczoraj odbyły się wybory na urzędników „Chicago Gas Light and Coke Co.” Prezydentem zarządu i pierwszym z dyrektorów został o. brany p. E. J. Jerzmanowski.

UDZIAŁ

Polonii amerykańskiej w wystawie lwowskiej 1894 r.

Wczorajsze posiedzenie Komitetu Centralnego.

Na posiedzeniu wczorajszym Komitetu Centralnego przewodniczył jeden z wiceprezesów p. Piotr Kiołbassa.

Po przeczytaniu protokołu sekretarz przedłożył dwie korespondencje, jedną od p. Erazma J. Jerzmanowskiego z Nowego Yorku, drugą od komitetu nowojorskiego.

List p. Jerzmanowskiego przyjęty został z prawdziwą radością. Zaony nasz rodak zawiadamia w tymże liście (o czem już wiedzą czytelnicy „Dziennika”), że za rzecz wystawy polsko amerykańskiej we Lwowie wysłał „check” na \$500 na ręce p. Piotra Kiołbassy. Ofiara ta tem więcej zasługuje na uznanie, że p. Jerzmanowski na ogólne koszty wystawy posłał już poprzednio do Lwowa 5000 złr. W liście wyraża p. Jerzmanowski szczere zadowolenie, iż Polacy zamieszkali w Ameryce poczuwają się do łączności z krajem rodzinnym, biorąc czynny udział w wystawie w 1894 r. we Lwowie.

Za hojną ofiarę pieniężną Kom. Centr. postanowił złożyć p. Jerzmanowskiemu publiczne dzięki. Ofiara ta sprawę udziału Polonii amerykańskiej w wystawie kościuszkowskiej znacznie popohnęła naprzód. Dziś budowa pawilonu jest już zapewnio-

55

× Z Chicago. Z powodu zarzutów, czynionych artystom, którzy wyjechali do Chicago z ramienia Salonu art. w Warszawie, otrzymujemy kilka szczegółów charakterystycznych. Piszą do nas oto pod d. 21-ym z. m.: „Pomijam, że przybyli nie mają pojęcia o prowadzeniu interesów w Ameryce, lecz nie znają oni ani stosunków tutaj, ani języka angielskiego! Nie mówię tu o p. Br., gdyż jest on tylko kierownikiem artystycznym i brak języka niewiele mu zawadza, lecz o pp. N. i S. Przytem panowie ci przybyli zapóźno. Gdyby przyjazd ich nastąpił wcześniej, otrzymaliby jedną z najpiękniejszych i największych sal w gmachu sztuki, z powodu zaś opóźnienia dostali się im okrucy, t. j. mała salka na parterze oraz niewielki balkon drugiego piętra z prowadzącymi nań schodami. Rzadko kiedy zajrzy tam żywa dusza; a szkoda, gdyż salka na parterze zawiera tylko dwadzieścia kilka obrazów. Przytem jeszcze zaznaczyć trzeba niedbalstwo, we wszystkich bowiem salach znajdują się zawsze urzędnicy wystawców, udzielający chętnie wszelkich informacyj widzom. Tu zasiada rzadko kiedy p. S. Zresztą czy możliwe są informacje wobec nieznanomości języka? Skutkiem zapewne tego niedbalstwa kurz zalega ramy i niektóre obrazy, szczególnie na wspomnianych powyżej schodach i balkonie. Zauważyłem tam przed kilkoma dniami, przestraszyłem się na myśl, że przypatrujące się właśnie obrazom trzy czy cztery osoby mogą wyczytać z oczu moich, iż jestem warszawiakiem. Na wszystkich ramach spoczywała szara warstwa kurzu, kilka zaś oszklonych planów architektonicznych było nią tak okrytych, że literalnie nie z pod niej widać nie było. O cenach sprzedaży nie dowiedzieć się nie mogłem dotychczas. Wiem tylko, że p. Jerz. na wybrane przez siebie obrazy dał zaliczkę. P. Broch. wyjeżdża ztąd do Warszawy na początku p. m. Ceny obrazów są poprostu śmiesznie wysokie. W żadnym z innych działów obrazy nie są tak drogie, jak tu, to też w innych sprzedaż idzie dość rażno. Przez cały czas pobytu swego na wystawie pp. B., N. i S. nie otrzymali ani grosza od p. R., nie mieli więc za co nie tylko zareklamować wystawionych obrazów, ale nawet wydać katalogu ilustrowanego. Z powodu wysokiej ceny nikt nie chciał słyszeć o kupnie i gdyby nie p. Jerz., który dał kilkaset dolarów zadatku, byłiby chyba zmuszeni zastawić wszystko. Co się tyczy sprzedaży obrazów, to wiem dotychczas tyle tylko, że na kilkanaście obrazów znaleźli się amatorzy i pragną je zakupić, ale tylko pod warunkiem wielkiego zniżenia ceny. Zdaje się, że p. N. pisał o tem do Warszawy. Jeżeli obniżka nie nastąpi, obrazy nie będą sprzedane. Chyba, że się uda loterja, na urządzenie jej jednak potrzeba także pieniędzy.”

W sprawie wystawy lwowskiej.

Podziękowanie p. Erazmowi Jerzmanowskiemu.

Za hojny dar 5000 złr., ofiarowany przez p. E. Jerzmanowskiego z New Yorku na rzecz wystawy Kościuszkowskiej 1894 r. we Lwowie, dyrektora tejże wystawy wysłała panu J. gorące podziękowanie, które poniżej w kopii podajemy.

(Kopia).

Dyrektora Powszechnej Wystawy
Krajowej we Lwowie r. 1894.
L. 2275.

Wielmożny

P. E. Jerzmanowski
w NYorku

Wielmożny Panie!

Potwierdzając odbiór przysłanych nam na ręce Prezesa wystawy złr. 5000, przeznaczonych na cele ogólne wystawy naszej, wyrażamy Wielmożnemu Panu najserdeczniejsze podziękowanie za tak wspaniały, iście królewski dar, który w licznym szeregu ofiar, składanych przez Wielmożnego Pana na ołtarzu Ojczyzny, zajmuje niezawodnie pierwsze miejsce. Hojność ta ze strony tego, który tylko cele narodowe wspiera, dowodzi, że praca nasza uznana została daleko za Oceanem, jako potrzebna i pożyteczna dla kraju.

W tem też przeświadczeniu i pod tym hasłem powzięta praca nasza jest dziś pracą całego naszego ogółu.

W imieniu zatem wszystkich tych pracowników, którym pamięć i hojna ofiara Wielmożnego Pana dodaje otuchy i siły do wytrwania, celem przeprowadzenia rozpoczętego dzieła, w imieniu tych, składamy najserdeczniejsze podziękowanie, zapraszając równocześnie Wielmożnego Pana jak najgoręcej na przyszłoroczny nasz turniej narodowy.

Z wysokim poważaniem Prezes
wystawy

(podpisał) Ks. Sapieha
(podp.) Dyrektor Marchwicki, Sekr.
Jan K. Zieliński.

54 56

Szlachetna ofiara p. Jerzmanowskiego.

Na „Gwiazdkę” dla biednych w Chicago otrzymano jeszcze jedną piękną ofiarę. P. Erazm Jerzmanowski z New Yorku nadesłał wczoraj na ręce pana Piotra Kiołbassy \$100 na ten cel. Szlachetna ofiarność p. Jerzmanowskiego jest znaną całej amerykańskiej Polonii. Tym razem dał on jeszcze jeden jej dowód, za co należą się uczciwemu obywatelowi i filantropowi słuszne dzięki.

Pan Erazm Jerzmanowski na gwiazdkę rozdał znowu kilkanaście tysięcy dolarów dla różnych instytucji i zakładów naukowych i dobroczynnych. Brak miejsca nie pozwala nam na szczegółowe wyliczenie zapisów. Wyrazamy jednak nasze uznanie szlachetnemu ofiarodawcy. Cześć zacnemu patryjocie.

— Ofiara. Jeden z ziomek naszych, zamieszkałych w Ameryce, w czasie pobytu mieszkańca tutejszego, p. Rycerskiego na wystawie w Chicago, złożył na ręce jego sumę rs. 2,500 na rzecz warszawskiego Towarzystwa dobroczynności. Z sumy tej rs. 2,000 mają być użyte na założenie ochronki imienia ofiarodawcy, którego nazwisko ogłosi w tych dniach zarząd Tow. dobroczynności. Pozostałe rs. 500 mają być doraźnie rozdzielone między ubogich. Ofiarodawca, jak twierdzi p. R., dorobił się w Ameryce olbrzymiej fortuny na fabrykacji gazu z odpadków nafty. Zobowiązał się on przysyłać co rok rs. 2,000 na utrzymanie ochronki, zabezpieczając pewien kapitał na majątku swoim na rzecz Tow. dobroczynności.

— Wystawa wyrobów ze skór zamknięta zostanie w 10 go b. m. Prace tej...

Nowe ofiary

p. Jerzmanowskiego na cele publiczne i dobroczynne.

P. Erazm J. Jerzmanowski — jak się dowiadujemy z pisma, otrzymanego z New Yorku — znów złożył poważne ofiary na cele ogólne i dobroczynne.

Oprócz ofiary \$100 na „gwiazdkę” dla biednych w Chicago, o której „Dziennik” już pisał, p. Jerzmanowski znów d. 18go grudnia r. b. wysłał do Krakowa, Lwowa, Poznania i Rapperswyłu \$1609.35 na rzecz różnych instytucji.

Nadto na ręce jednego ze swych przyjaciół w Warszawie p. J. złożył 2000 rubli na założenie tam ochronki swego imienia i 500 rubli na rozdanie pomiędzy biednych. Wreszcie zobowiązał się przysyłać co rok na utrzymanie ochronki 2000 rubli.

Jak widzimy, szlachetna ofiarność p. Jerzmanowskiego jest wielką — i sięga daleko. Bez pochlebstw, nie znajdziemy dziś ani w Polsce ani na obczyźnie Polaka, któryby tak wiele czynił dla spraw ogólnych i miłosierdzia. Pomimo to pan J. nie zadowalał się jeszcze niektórych... żebraków z New Yorku i z kądinąd. Szła oni listy za listami, już nie prosząc, ale żądając nie raz w tonie wysoce nieprzyzwoitym pieniędzy. Rzecz prosta, tacy prawie zawsze, nie zasługują nawet na wsparcie.

Jakkolwiekby, fakt podobny jest wprost wstrętnym — i niejednego mógłby zrazić do miłosierdzia. Niewątpliwie gdy komu losy dały możliwość wspierania groszem biedniejszych, lepiej, ażeby grosz ten poszedł na rzecz zakładów dobroczynnych, gdzie miłosierdzie ujęte jest w pewien systemat i gdzie istnieje pewność, że wsparcie się nie zmarnuje, niż ażeby się rozpraszał i szedł do kieszeni żebraków wątpliwych, bo zbyt natrętnych. W każdym zaś razie ten, kto czynią dobro, ma prawo rozporządzać swym groszem, jak uważa za właściwe sam.

